

VREME

Ob koncu tedna se bo vreme postopoma izboljšalo. Topleje bo.

Rojevanje pomurske koalicije ali:

Ko alternativa dviguje glavo

Ne gre za koalicijo ali koordinacijo za vsako ceno, ampak za to, da pomurski alternativni blok (kmečka zveza, socialdemokrati, demokrati, združenje za varstvo človekovih pravic, Knjižerna mladina Murska Sobota, zeleni in še kdo) ponudi nekaj nastavkov za nov, privlačnejši in izvirnejši razvojni vzorec sveta ob Muri. Pri tem naj bi sleherno gibanje, (pod)odbor ali zveza ohranil lastno programsko podobo, prav tako pa naj ne bi zgolj pritrjeval vsemu tistemu, kar mu posredujejo iz nacionalnega središča posameznega gibanja, (pod)odbor ali zveze. Konec minulega tedna je bil v znamenju srečanja predstavnikov t. i. pomurske alternativne scene, kjer so se bolj ali manj jasno in urejeno seznanili z možnostmi sodelovanja.

Očitno kaže tudi na pomurskih tleh resneje računati s prebujajočim se alternativnim gibanjem, pa če je to vladajočim političnim in oblastnim sestavam všeč ali ne. Verjetno se že ni več nujno potrebno sklicevati na abecedo, čemu in od kod ta nova gibanja in zveze — ne homo degali stranke in frakcije — na slovenskem političnem prizorišču. Tudi o krivih in pregrehanh za slepo ulico, v kateri smo, ne bi nalagali, kajti vemo, kako je, če se zgodovina ponavlja: najprej kot tragedija nato kot farsa. Gotovo je teh/takih tragedij in fars tudi ob naši tromeji na pretek in gotovo bodo morali to vzeti v zakup vsi tisti, ki so jih zakuhali posredno ali neposredno. Vzemimo le romunizacijo izjemno občutljivega obmurskega ekosistema, pri čemer so v mislih megalomanske regulacije tekočih voda in melioracije, ki so že dodobra degradirale mursko deželo. Če agrarni lohi trmasto vztrajajo pri dokazovanju ekonomske upravičenosti tavnstnih posegov in celo prisega na tako rekoč nevtralne strokovne utemeljitve, je to samo potrdilo, kako se da v imenu kratkoročnega interesa zvižno manipulirati z ljudstvom, dolgoročno obsojenim na kulturno stego. Tukaj bi lahko še in še ponavljali zgodbe o katastrofalnih posledicah svinskih megapolisov, o neodpušljivi zamudnosti pri uvajanju novih, prilagodljivih drobnogospodarskih enot, o vzrokih in posledicah bega možganov iz pokrajine... In komu naj za vse to naprtno odgovornost ali vsaj slabo vest, če ta v teh časih še sploh kaj pomeni?

Pomurski alternativni blok z nekaj sto somišljeniki je preprosto naveličan ponavljajočih se zmot in napak lokalno-regionalnih oblastnikov in politikov. Dovolj mu je kimanja centrom v Ljubljani in Beogradu, preveč je posnemanja in premalo avtonomije. Če prav razumemo programsko izhodišče porajajoče se alternativne koalicije ali koordinacije, ta stoni na socialno-ekonomski in družbeno-razvojni podmeni ali drugače izraženo: preboj na javno sceno s prepričljivim, konkurenčnim programom ter vstop v predvolilno bitko za glasove, za pozitivno kadrovske selekcije. Cilj je jasen: vstopiti v parlament in se enakovredno potegovati za nov, privlačnejši in izvirnejši model razvoja dežele ob tromejniki.

Branko Žunec

DELILI BODO MLEKO

Zadružni svet Kmetijske zadruge Gornja Radgona in predstavniki podružnice Kmečke zveze so sklenili, da bodo gornjeradgonski kmetovalci bojkotirali oddajo mleka 28. junija zvečer in četrti naslednjega dne zjutraj. Na tem območju je okrog 700 članov kmečke zveze, večina je tudi živinorejci in se z bojkotom strinjajo. Dnevno bo mlekarica na obkoderana za 10 tisoč litrov z gornjeradgonskega območja. Sklenili so tudi, da bodo neoddelano mleko brezplačno delili v četrtki pri avtobusni postaji v Gornji Radgoni in pri trgovini v Apačah od 8. ure dalje.

Današnje aktualno Vestnikovo temo na 5. strani smo posvetili tem vprašanjem.

VESTNIK

Murska Sobota, 29. junija 1989 • Leto XLI • Št. 25 • Cena 3000 din

ZMAGALA JE »FRAJTONARCA«

GRMELO IN BLISKALO SE JE

IZBIRNO TEKMOVANJE ZA ZLATO HARMONIKO LJUBEČNE

Gajševsko jezero oziroma bližnje naselje Grabe je bilo minulo nedeljo v znamenju izbirnega tekmovanja za Zlato harmoniko Ljubecne. Radio Murska Sobota se že peto leto vključuje v organizacijo predtekmovanja, iz leta v leto imamo tudi več prijaviteljev tekmovalcev. Prvo leto je bilo prijaviteljev 9 »frajtonarjev«, letos pa že 26. Tudi kakovost je nenehno boljša, tako da je prireditelj pravi užitek za ljubitelje tega ljudskega instrumenta.

Sicer pa več o tekmovanju na 24. strani, kjer smo pripravili tudi kratko fotoreportažo z naslovom: »frajtonarce« ob Gajševskem jezeru.

Marke in dinarji za zdomce povratnike

Ambasador Zvezne republike Nemčije v Jugoslaviji, Hansjörg Eiff, je bil preteklo sredo prvič v Pomurju. Dobro pa mu je, kot je dejal, znano, kaj je Mura — tovarna oblačil namreč — saj nosi njene obleke. Ni kaj, laskavo priznanje, mar ne?

Pobudnik obiska tega uglednega nemškega gosta pa še predsednika zveznega sklada za manj razvite republike in pokrajino Kosovo, Momčilo Cemošica (nekdanjega zveznega finančnega ministra), je bil Franci Gerbec, slovenski delegat v zveznem zboru jugoslovanske skupščine. In šlo je za prvi pogovor na taki ravni v Jugoslaviji o meddržavnem sporazumu o tako imenovani reintegraciji naših zdomcev, torej o njihovem vračanju iz ZR Nemčije v domovino. Najprej je o tem tekla beseda na Medobčinski gospodarski zbornici v Murski Soboti, zatem pa še na Obrtni zadruzi Prlekija v Ljutomeru.

Nemška vlada se s sporazumom obvezuje, da bo namenila 2,5 milijona mark za ustanavljanje malih podjetij v Jugoslaviji oziroma za financiranje projektov, katerih nosilci bi bili naši zdomci, s tem da bi morali sami zagotoviti polovično vrednost nar

Na pobudo zveznega delegata Francija Gerbeca (levo) je preteklo sredo obiskal Mursko Soboto in Ljutomer ambasador Zvezne republike Nemčije v Jugoslaviji Hansjörg Eiff. »Prišel sem v Pomurje, ker so me povabili in ker mislim, da so tu dobre razmere za hitro in učinkovito uresničevanje pogodb o reintegraciji vaših delavcev v Nemčijo,« je med drugim dejal ugledni nemški gost.

Foto: N. Juhnov

ložbenih sredstev. Za nemško posojilo — doba vračanja 20 let po 2-odstotni obrestni meri — se bodo lahko potegovali tisti delavci, ki so se ali bodo vrnili po 1. januarju letos, v izjemnih prime-

rih pa tudi tisti, ki so se vrnili že prej, pa si niso uspeli najti primerne zaposlitve. Vendar bo na Slovenijo prišlo po določenem ključu le okrog 5,5 odstotka teh sredstev. Tudi Jugoslavija je po sporazumu dolžna zagotoviti enak delež sredstev kot Nemčija. Ko bo sporazum ratificiran, kar naj bi se zgodilo do oktobra, se bodo zainteresirani za posojilo lahko neposredno dogovarjali z bankami. Zadeve naj bi bile dokaj enostavne. Če bo zanimanje veliko in bodo pripravljene dobri programi, je Nemčija pripravljena vsoto povečati. Poleg tega pa bo odobrila 500 tisoč mark nepovratnih sredstev za izdelavo projektov, strokovno pomoč in nekatere druge izdatke, ki bodo nastali pri uresničevanju kakšnega programa; na voljo pa bodo tudi sredstva iz posebnega sklada za usposabljanje strokovnih in vodstvenih kadrov novih podjetij, ki bodo nastajala na podlagi tega sporazuma.

Kot smo slišali, je v Sloveniji že pripravljenih okrog 700 projektov, h katerim bodo skušali pritegniti tudi zdomce. Pričakovati je, da bodo med njimi tudi Pomurci. V Nemčiji jih tačas dela okrog 2.100. Pomurska gospodarska zbornica si bo v tej smeri posebej prizadevala.

Eno od že uspešnih zasebnih podjetij pri nas je skupna obratovalnica kovinske stroke Horvat-Pulfek v Ljutomeru, ki je nastala s sovlaganjem zdomca Pulfa. Nemški ambasador se je o njej izrazil dokaj pohvalno. Obisk pa se je končal v vinski kleti Ljutomerčan. Žal ni bilo časa za ogled delovnih prostorov, ki so jih gostitelji za to priložnost temeljito očistili. O ljutomerskih vinih, ki so jih poskušali, pa smo lahko slišali veliko pohvalnih besed.

Jože Graj

BORCI DANES

4. julij — dan borca v letu 1989 je za vse občane, a toliko bolj za člane Zveze borcev NOV skrb zbujajoč, ker nas v zadnjem času dogodki v naši družbi obremenjujejo z vrsto neugodnih ekscesov, ki razbijajo težko pridobljeno bratstvo in enotnost naših narodov.

Nedolgo od tega smo se s ponosom vračali na dogodke 4. julija — na začetek vstaje vseh jugoslovanskih narodov, ko še nismo bili obremenjeni z nezaupanjem, zahrbtostjo, nacionalizmom, separatizmom in ne vem s kom še, ki prihaja danes do svojega polnega negativnega izraza. Zapiramo se v nacionalne meje in obrekujejo drug drugega in še kaj. Nacionalizem prihaja do svojega izraza v vseh mogočih političnih vrhovih. Vsi ti dogodki pa močno prizadenejo poštene delovne ljudi in toliko bolj borce NOV. Enostavno se sprašujemo, kam nas vse to vodi. Odgovora, kako iz tega kaosa, ni in ga nihče še ni nakazal. A takojmenovani samoupravni dogovorni socializem, ki smo ga tako proklamirali znotraj in na zunaj, enostavno ne deluje. Narobe, daje možnosti za popolno nesporazumevanje. Volje du iskrenega sodelovanja in sporazumevanja ni. Politični vrhovi med nekaterimi republikami (Srbija, Slovenija) so do skrajnosti zaostreni, tako jih čutimo občani in borci. Maje se nam suverenost slovenskega naroda. Nekajmesečne razprave v naših najvišjih političnih vrhovih ZKJ, SZDL pa še kje druge nam kažejo zaostrovanje, odnosov pa ne blažijo. Na idejnopoličnem področju so stvari do skrajnosti zaostrene; vsak dan poslušamo in beremo medsebojna obtoževanja. Ko pa slišimo še o tisočodstotni inflaciji v enem letu in smo priča dnevnemu dvigovanju cen v trgovini in v drugih dejavnostih, pa res ne najdemo odgovora, kam nas vse to vodi.

Edina tolažba, ki smo jo slišali in brali, je program tovariša Anteja Markovića, predsednika zisa, v katerega upamo

občani in borci, da nas lahko pripelje iz materialne zagate, če ga bodo odgovorni dosledno spoštovali in uresničevali. Samo delo, delo in delo je tisto, ki nas lahko pripelje v boljši jutri. Ob delovnih uspehih pa mora biti proces demokratizacije, krepitev osebnih svobod in suverenost narodov — republik. Borci se zavzemamo za proces demokratizacije, za javne volitve, za krepitev osebnih svobode in za druga ustavna

(OB SPOMIN-
SKEM DNEVU)

načela, ki nam zagotovijo v pravem smislu suverenost in samostojnost slovenskega naroda in drugih narodov v SR Sloveniji, a prav to želimo tudi drugim prijateljem in narodom v vseh republikah in pokrajinah naše SFRJ.

Dosledno pa zavračamo trditve nekaterih alternativcev, da so za vse napake v preteklosti krivi borci NOV, a še posebej za sedanje. Teh očitkov si ne dovolimo, saj je absolutna večina borcev NOV po osvoboditvi delala pošteno in predano neposredno v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih in nosila na svojih ramenih glavna bremena neposrednega dela in ne 42 ur na teden, ampak do 60 in še več ur. In kaj imamo danes iz tega minulega dela — 40 do 50-odstotno pokojnino glede na plačano delo na danjem delovnem mestu. Pa tudi to nas še velike večine ne odvrta od dela, kjer se obredno angažiramo. Tudi v prihodnje smo se pripravljeni boriti za lepšo prihodnost mladih in zato vsa napredna neposredna dogajanja v Sloveniji podpiramo, demokratizacijo v smeri političnega pluralizma, ki mora delati v naši družbi svobodni proces!

Jože VARGA, Lendava

PRED SEJO REPUBLIŠKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Imamo nekaj povedati

Psihologi bi morda znali razložiti, zakaj prav o tistem, kar kdo tako močno zanika ali nas o čem prepričuje, radi podvomimo. In ker smo dobili pred dnevi v roke delegatsko gradivo za sejo republiške zdravstvene skupnosti, kjer je Osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih podlagah za delitev dela na področju zdravstvene dejavnosti v SR Sloveniji, smo se zapičili v nekaj stavkov, zapisanih v obrazložitvi osnutka in predlogov. Takole piše: »Zato si osnutek sporazuma prizadeva za uresničitev zakonskih določil (mišljen Zakon o zdravstvenem varstvu) in nima nikakršnih drugih ambicij. Novost v funkciji zdravstvenega sveta naj bi bila le njegovo pooblastilo, da bi preverjal, koliko so predlogi in zahteve za nakup nove medicinske opreme ali za njeno obvladovanje v skladu z dogovorjeno delitvijo dela.«

Govor je o tistem zdravstvenem svetu pri republiški zdravstveni skupnosti, ki do sedaj ni dal soglasja za priključitev aparature za računalniško tomografijo v soboški bolnišnici in na katerega so se sklicevali republiški zdravstveni politiki, ko so v Pomurju trdili, da zdravstveni svet ne da in ne bo dal soglasja. In ker so na dnevnem redu osnutek delitve dela v zdravstvu ter predlogi o novih pristojnostih in nalogah zdravstvenega sveta, potemtakem gladko ugotovimo, da ta zdravstveni svet do sedaj sploh ni imel pravice odločati o medicinski opremi. To pravico naj bi mu torej dali šele delegati republiške zdravstvene skupnosti.

Ne upam sicer trditi, da je tak osnutek prišel na dnevni red samo zato, da bi potem soboški bolnici lahko tudi pisno dali negativen odgovor — lahko pa se vprašamo, kdaj si bomo v slovenski zdravstveni politiki nalili čistega vina.

Je pa še nekaj, kar pogrešamo v svežnju gradiva: predlog osnutka novega Zakona o zdravstvenem varstvu. In ker ga ni, pomeni, da ga letos še ne bomo imeli. Nanj so namreč mnogi stavili ter pričakovali, da bo slovenskemu zdravstvu le prinesel drugačne čase.

Dodatek k osnutku Samoupravnega sporazuma pa je pregled števil postelj po posameznih slovenskih bolnišnicah in novi izračun, koliko bi jih glede na število prebivalstva lahko imele. Po predlogu bi soboška bolnišnica izgubila precej postelj. Infekcijski oddelek, ki jih ima sedaj 53, naj bi jih imel le še 27, otroški bi se zmanjšal od 70 na 51 postelj, tri postelje bi odvzeli internemu oddelku, štiri očesnemu in osem ušesnemu.

Največ novih postelj naj bi dobila Univerzitetni klinični center v Ljubljani in mariborska bolnišnica.

Majda Horvat

Kljub deževnemu juniju se nekateri že hladijo v kopališčih. Šole je naposled konec, vsi ne bodo mogli na morje, zato pa bodo verjetno kopališča toliko bolj polna.

foto: N. JUHNOV

BITKA NA KOSOVEM POLJU ... Prizor iz novega filma o dogodku iz leta 1389, ki je imel daljnosežne posledice: že leta 1413 so Turki prvič prišli tudi v Belo Krajino. Premiere filma v Prištini se je v soboto udeležilo le okoli sto ljudi.

Makedonsko »darilo«

Makedonska transportna delovna organizacija Makošped že vrsto let sodeluje z beograjsko Prvo Iskro. Pred tedni so iz Beograda Makošpedu sporočili, da morajo na račun posojila za hitrejši gospodarski razvoj Srbije takoj nakazati 50 starih milijard dinarjev, če želijo še sodelovati s Prvo Iskro.

Ker gre pač za posojilo, so se v Skopju odločili in denar nakazali. Kot zahvalo so Makedonci dobili iz Beograda velik plakat s sliko Slobodana Miloševića ... Čez nekaj dni so bili v Skopju še bolj presenečeni. Iz beograjskega tednika Politika so lahko prebrali, da je skopski Makošped nepovratno nakazal toliko in toliko denarja za hitrejši gospodarski razvoj Srbije.

Evropski parlamentarci še pridejo na Kosovo

V Gazimestanu blizu Prištine je bila včeraj velika proslava 600-letnice še vedno nekoliko kontrapunkta kosovske bitke med Srbi in Turki, o kateri je prejšnji teden na proslavi v Cankarjevem domu predstojnik katedre za zgodovino jugoslovanskih narodov na ljubljanski Filozofski fakulteti, dr. Ignacij Voje, med drugim dejal, »da na videz ni povzročila bistvene spremembe v Srbiji, vendar so bile posledice za nadaljnjo usodo srbskega naroda usodne.« ... »V kosovski bitki se ni odločala samo usoda srbskega naroda ... Tudi hrvaški in slovenski narod sta kmalu občutila udarce plena željnih turških napadalcev.«

Šest stoletij za Turki je prišla na Kosovo delegacija evropskih parlamentarcev, kar je prav tako rodilo številne kontraverze in predvsem neutemeljene napade na našo najbolj severno republiko. »Kdo je povabil evropske parlamentarce?« sta se jezila kosovski »ministrica« za informiranje Jorgovanka Milojević in član predsedstva SR Srbije Mihajl Kertes. Šele po nekajurni burni razpravi v odboru za zunanjo politiko zvezne skupščine je bilo pojasnjeno, da je šlo vse po legalni poti, od prejšnjega predsednika skupščine Dušana Popovskega prek zveznega sekretarja za zunanje zadeve. Potem pa je vse potekalo tipično po jugoslovansko ...

Sredstva informiranja so spremljala ta večnevni obisk ev-

V žarišču dogodkov

ropskih parlamentarcev ter poročala tudi o zapletih in nesoglasjih, ki so se pojavljali. Končni rezultat je bil, da so poslanci Evropskega parlamenta na lastno pobudo obisk na Kosovu skrajšali.

Zagrebski Vjesnik je prejšnji teden objavil intervju z vodjem parlamentarne delegacije, Špancem Julianom Grimaldosom, ki je bil v svojih odgovorih zelo korekten, ni pa mogel zamolčati, da so dobili poslanci Evropskega parlamenta od naše strani zagotovilo, da se bodo na Kosovu lahko pogovarjali, s katerim se bodo hoteli, kar pa po Grimaldosi-ovi oceni ni bilo tako. Povzeli bomo nekaj trditev iz tega intervjuja.

Vodja delegacije J. Grimaldos je povedal, da so povabilo na obisk prejeli, še preden je Evropski parlament sprejel resolucijo, v kateri izraža zaskrbljenost zaradi razmer na Kosovu. Delegacija je prišla v Jugoslavijo z nalogo, da ugotovi, ali so resni razlogi za zaskrbljenost. Na Kosovu smo v pogovorih s predstavniki oblasti in politike ugotovili, da tako ne

bomo prišli stvari do dna, saj so nam vsi ponavljali eno in isto.

Kot vodja delegacije je Grimaldos zahteval pogovor s študenti na prištinski univerzi, da se srečajo z ljudmi, ki so zaprti, in s tistimi, ki so glasovali proti sprejetju sprememb srbske ustave. Ti stiki jim po besedah Grimaldosa niso bili omogočeni. V hotelu, kjer smo bivali, smo se pogovarjali z direktorjem inštituta za albanologijo in s prejšnjim rektorjem prištinske univerze. To je gostitelj v Prištini toliko vzemirilo, da so nam predlagali, naj hotela ne zapuščamo, ker da so zaradi nas izbruhnile demonstracije. Potem smo predlagali, da bi se pogovarjali s študenti, ki so demonstrirali, pa so nam rekli, da bi bilo to za nas prenevarno.

Po vsem tem smo ugotovili, da je naš obisk na Kosovu brezploden in neuspešen. V svojem poročilu Evropskemu parlamentu bodo zapisali, da svojega dela niso opravili do konca. Novoizvoljeni parlament (predzadnje in prejšnje nedelje) bo moral po mnenju Grimaldosa na Kosovu poslati novo delegacijo, kajti tej se je iztek poslanski mandat.

V nadaljevanju intervjuja za zagrebški Vjesnik je Julian Grimaldos trdil, da iz pogovorov na Kosovu (že omenjena intelektualca) nima vtisa, da gre za separatistične težnje, kar so službeni sogovorniki vedno poudarjali. Dejal je tudi, da kosovskega problema ni mogoče rešiti s silo, temveč le s političnimi sredstvi.

Naj končamo s trditvijo profesorja sociologije na newyorški univerzi (CUNY) Bogdana Denića, ki mu bo založba Komunist v Ljubljani v kratkem izdala knjigo Kriza jugoslovanskega socializma: »Če gre delegacija Evropskega parlamenta na primer na Severno Irsko, se verjetno ne bo pogovarjala samo z angleškimi biriči in predstavniki oblasti, temveč tudi s predstavniki irskega osvobodilnega gibanja ter s katoliškim prebivalstvom, ki se čuti ogroženo.«

Menda pri nas ne bi smelo biti drugače.

Nesmiselna tekma med cenami in plačami

Zavod za raziskavo trga (ZIT) iz Beograda ugotavlja v svojem junjskem poročilu, da povpraševanje na domačem trgu vedno bolj plahni. Po mnenju ZIT v gospodarstvu vedno bolj dozoreva spoznanje, da je tekma med osebnimi dohodki in cenami nesmiselna, ker zmeraj izgubijo le osebni dohodki, saj cene vedno znova devalvirajo kupno moč.

Po predvidevanjih ZIT se bo ponudba iz uvoza krepila, vendar bo minilo še precej časa, da bo moč občutiti njegovo konkurenčno vlogo ter vpliv na domačo proizvodnjo in cene. Posebna anketa ZIT je tudi pokazala, da se je delež vprašanih, ki pričakujejo podražitve svojih izdelkov v prihodnjih treh mesecih, močno povečal. To pomeni, da se pospešeno skrajšuje čas, v katerem proizvajalci spreminjajo svoje cene. Zdaj je to pogosto že vsakih 15 dni. Cene industrijskih izdelkov se bodo po napovedi proizvajalcev povečale letos za 943 odstotkov.

Rašomonijada

Odstop Branka Greganovića z mesta predsednika mladinske organizacije je zopet dvignil vihar v kozarcu vode, predsednik mladine Kosova Rexhep Xoxha pa je dobil svetniško avreolo, češ da je Greganovića motila (njegova) resnica (o Sloveniji), kakor je zapisano v (velikem) naslovu Politike, ki je objavila velik intervju z njim, ki se konča s trditvijo: »Na Kosovu je zmaga politika za Jugoslavijo!«

Xoxhova resnica je enako nedvoumno izražena tudi v stavku: »Nihče ne more, recimo iz Maribora, bolje poznati stanja na Kosovu od nas. Mora se predvsem upoštevati, da je nam, ki živimo na Kosovu, najbolj pri srcu Kosovo, pa tudi Srbija in Jugoslavija!« Ali: »Trdim, Albanci niso ogroženi, ker imajo vse pravice.« Ali: »Zelo radi bi, če nam dovolijo, odšli v Slovenijo, da se prepričamo, kako dobre življenjske razmere imajo Albanci in vsi drugi naši sonarodnjaki, južnjaki.«

V podnaslovu intervjuja pa je zapisan citat: »Slovenski mladinci imajo že dlje časa »kanala«, v čigar delovanju prednjači Mladina, ki dezinformira mlade Albance, s čimer prispeva k obstanku nacionalizma.«

Podobne izjave je dajal Xoxha tudi televiziji in drugim sredstvom obveščanja, in če so takšne njegove razlage na Predsedstvu jugoslovanskega mladinskega vodstva sprejeli za svoje vsi člani predsedstva, razen odsotnih mladih iz Slovenije, je povsem razumljiv odstrop Branka Greganovića, ki je ostal v nekem trenutku osamljen v želji, da se predsedstvo distancira od takšne neodmerjenosti, s pravico samo do svoje resnice, ki je to morda samo v narekovajih.

Vse skupaj me spominja na Kučanovo izjavo, da bi o dogodkih ob stavki rudarjev v Starem trgu govoril, kot je vselej v okviru neobveščnosti o dejstvih, ki so bila objavljena pozneje, o katerih je Politika objavila članek z naslovom: »Kučan ostaja pri svojem stališču.« Kajpak tudi potem, ko so objavljene vse dodatne resnice o dogajanjih v jamah, kar je bilo pač potvarjanje resnice o tem, kaj je bilo pravzaprav res v Cankarjevem domu.

Od tod tudi sporočilo Xoxhe: »Do konca se bomo borili za Jugoslavijo, ki ni nikomur vsiljena, saj so se vsi za njo opredelili. Tisto, kar nekateri v Sloveniji zastopajo, ko gre za Jugoslavijo, nima prav nikakršne zveze z avnojsko Jugoslavijo,« objavljeno v posebnem okvirčku sredi intervjuja. Kot da je mladina Kosova poklicana za delanje reda v Sloveniji.

Od kod pravzaprav takšen lastninski odnos do Jugoslavije in njenih delov?

Naše resnice nasploh žalostijo, saj razglajajo prepirljivost za smisel življenja in zbiranja v boj za Jugoslavijo pod zastavo bratstva in enotnosti, ki pač ni nikogaršnja posebna last.

Kakšen komentar bi lahko pojasnil stanje našega duha? Morda tisti, ki ga je podal starček med rožami v svojem vrtičku: »Sinko, če je Adenauer lahko preživel zadnjo vojno med rožami svojega vrta, zakaj ne bi jaz storil enako v sedanjih razprtijah, ki nikamor ne vodijo?« Povsem nezainteresirano mi je razložil svojo filozofijo, a je bil prvoborec, pravijo sosedje, ker on o tem sploh ne govori: »Tako le med rožami se vračam Cankarjevemu hlapiu Jerneju. Ko je Jernej obdeloval njive s svojim gospodarjem, ki mu je bil pravzaprav najboljši prijatelj, v delu in življenju enak, je ravnal, kot da je zemlja njegova. Oba sta pravzaprav jemala zemljo kot dar narave in sta se tako zares dobro počutila. Vidiš, to me spominja na Tita — delavca, ki tudi kot gospodar ni pozabil, da je delavec, oziroma kaj pomeni biti delavec. Saj veš, kako je bilo z Jernejem, ko je gospodar umrl in je prišel njegov naslednik. Na Jernejevo povabilo, pojdiva obdelovati naša polja, je dobil odgovor: moja polja, hlapec. Ttovi nasledniki pač več ne čutijo našega kot naše, temveč kot svoje in se prepirajo okrog tega, česar pravzaprav niso zaslužili, in Jernejem kot Jernejem se toliko slabše piše, kolikor bolj so jim gospodarji ošabni ...«

Spomnil sem se kajpak na televizijsko oddajo, v kateri so sodelovali prav sprti mladinski funkcionarji z geslom: »Borimo se za oblast!«.

Viktor Sirec

ROMUNIJA — USODA

Romuni morajo v »nebesa«

Romunija gradi velik zid ob delih svoje meje z Madžarsko in Jugoslavijo, da bi tako preprečila beg svojih državljanov v ti deželi, trdi londonski Times. V času ko razglajamo odpravo državnih meja v evropski skupnosti, ko Madžarska odstranjuje bodočo žico z meje z Avstrijo in predsednik Gorbačov izjavlja, da ni izključena možnost rušitve berlinskega zida, nastaja, kot kaže, v Evropi nov »kitajski zid« predsednika Ceausesca, piše Times.

Casnik trdi, da ga gradijo na severu Romunije, ob meji z Madžarsko in na jugu med Timisoarom in Turn Severinom. Ta del je pravzaprav ves na romunski meji z Jugoslavijo. Ko piše o tej nenavadni gradnji, se Times sklicuje na pričevanje Takea Maniua, nekdanjega uslužbenca romunskih državnih železnic. Pred kratkim je pobežnil na Madžarsko in obvestil tamkajšnje oblasti o najnovejših zidarskih načrtih Nicolaeja Ceausesca. »Od takrat so madžarski obmejni stražarji prebili mnoge ure ležev v travi, vzhodno od Debrece, in oprezali za gradbenimi deli onstran meje,« piše Times.

»Kitajski zid« sredi Evrope?

Ceausescu postavlja zid na meji z Jugoslavijo?

ROMUNIJA GRADI VELIK ZID OB DELIH SVOJE MEJE Z MADŽARSKO IN JUGOSLAVIJO, DA BI TAKO PREPREČILA BEG SVOJIH DRŽAVLJANOV V TI DEŽELI, TRDI LONDONSKI TIMES. V ČASU KO RAZGLAJAMO ODPRAVO DRŽAVNIH MEJA V EVROPSKI SKUPNOSTI, KO MADŽARSKA OSTRANJUJE BODOČO ŽICO Z MEJE Z AVSTRIJO IN PREDSEDNIK GORBAČOV IZJAVLJA, DA NI IZKLJUČENA MOŽNOST RUŠITVE BERLINSKEGA ZIDA, NASTAJA, KOT KAŽE, V EVROPI NOV »KITAJSKI ZID« PREDSEDNIKA CEASESCA, PIŠE TIMES.

Casnik trdi, da je Bukarešta lani uvedla prepovedano območje, široko 20 kilometrov ob romunski zahodni meji. Tja smejo samo pripadniki varnostne službe in tam živeti ljudje. S tem so hoteli preprečiti beg vse številnejših državljanov Romunije (lani so govorili o več deset tisoč), zlasti Romunov madžarskega rodu, ki bežijo zaradi politike Ceausesca, ki hoče porušiti tisoče vasi in preseliti vaško prebivalstvo v »agroindustrijske komplekse«.

Ko niti militarizacija obmejnega območja niti vse močnejše straže niso mogle zajeziti reke beguncev, se zdi, da so se v Bukarešti odločili zgraditi svoj kitajski zid, do Madžarske in Jugoslavije. Romunija sicer meji na štiri vzhodnoevropske države, vendar, piše Times, da se oblasti v Bukarešti očitno mnogo manj bojijo možnosti, da bi njihovi ljudje bežali v sovjetsko Ukrajino ali v Bolgarijo kot tega, da bodo siliili v »prozahodni« Madžarsko ali Jugoslavijo. Časnik še pravi, da so v preteklega pol leta Madžarska, Poljska in SZ dale vedeti zahodnim diplomatom, da jim je zaradi romunske politike zelo nerodno, da pa se niso pripravljene javno priključiti Zahodu in neposredno pritisniti na to svojo zaveznico.

Romunija je država, ki smo jo vrsto let poznali predvsem po njeni »neodvisni« zunanji politiki in v koketiranju z nevrščeni.

Malo ali skoraj nič pa smo vedeli o njeni notranji politiki. Toda resnica počasi prihaja na dan. V svet so najprej začele prihajati novice o gospodarskih problemih te države, o lakoti in mrzlih stanovanjih, sedaj pa so v ospredju politični problemi, predvsem politika do manjšin.

Največ vemo o dvomilijonski množici Madžarov in njihovem trpljenju ter pobegih v državo matičnega naroda. Sedaj jih je na Madžarskem že blizu 100.000. Tudi o Nemcih, ki jih je blizu četrtilijona, se da kaj slišati; le o pripadnikih južnoslovanskih narodov se malo ve. Je pri tem kriva tudi Jugoslavija, ki jo, kot je videti, ne zanima, kako žive Srbi, Hrvati in drugi pripadniki naših manjšin? Najbrž je.

Po popisu iz leta 1979 živi v SR Romuniji 34.037 Srbov, 7.617 Hrvatov, 707 Slovencev in 1200 tako imenovanih makedonskih Romunov. Seveda pa so to le uradni podatki. Pripadniki naših manjšin menijo, da jih je vsaj za tretjino več.

Romunska ustava sicer razglša pravico vsake narodnosti do svobodne rabe materinsčine.

Pripadniki manjšin imajo pravico do svojih šol, knjig, glasil in gledališč. V resnici je seveda daleč od tega. Načelo o enakopravnosti narodnih manjšin služi gradnji »romunskega socialističnega naroda«, ki je temelj gradnje socialistične družbe.

Kakšno je torej »ta pravo« ži-

globus

BONN — Zahodnonemški dnevnik Die Welt omenja nedavni Kučanov govor v Tacnu, ki ga ocenjujejo kot oster obračun z usmeritvijo Srbije in njegovega voditelja Miloševića. Časopis opozarja na Kučanovo trditev, da so razlike v stališčih Slovenije in Srbije takšne, da bi jih bilo treba sporazumno pres-eči ali pa se ločiti.

PRAGA — Bivši češkoslovaški premier Štrougal, ki je bil lani na lastno pobudo upokojen, je v parlamentu zelo ostro kritiziral dolgo obdobje administrativnega centralizma. Štrougal naj bi s tem svojim govorom potrdil, da se je upokojil zaradi močnega odpora proti programu reforme, za katero se je zavzemal.

BUDIMPEŠTA — Madžarski minister za trgovino T. Beck meni, da Madžarska potrebuje finančno pomoč. O oblikah pomoči se bodo pogovarjali tudi ob obisku ameriškega predsednika Busha, ki se bo v Budimpešti mudil od 11. do 13. julija.

BERLIN — V Berlinu ponovno opozarjajo, da se v ZR Nemčiji vse bolj razrašča neonacizem. O tem pričajo tudi rezultati volitev v evropski parlament. Republikanci, kot se nazivajo neonacisti, so dobili največ glasov prav v krajih, ki so v dvajsetih letih in tridesetih letih veljali za Hitlerjeva oporišča.

BUDIMPEŠTA — Pred dnevi so madžarske veleposlanike v Bukarešti poklicali v romunsko zunanjo ministrstvo in izrazili protest zaradi »protisocialistične in protiromanske manifestacije na Madžarskem.« Razlog protesta je bil ponovni pokop nekdanjega madžarskega ministrskega predsednika Imreja Nagyja.

LONDON — Sovjetski znanstvenik dr. A. Saharov je ob svojem obisku v V. Britaniji opozoril Zahod, naj previdno obravnava spremembe v SZ in da naj počaka s finančno pomočjo. Po mnenju Saharova SZ lahko postane bolj levičarska, lahko desničarska, lahko pa postane tudi žrtev vojaškega udara.

BUDIMPEŠTA — V mestu Tab je v prostorih garnizije, v katerih je štab sovjetske južne armade, izbruhnil požar. Ranjenih je bilo več vojakov.

DUNAJ — Letala concorde od leta 1990 naprej ne bodo smela več pristajati v Avstriji, ker povzročajo prevelik hrup.

ULAN BATOR — Mongolija je uradno izrazila željo, da bi postala članica gibanja nevvrščenih. Svojo prošnjo za vstop bo Mongolija vložila najbrž leta 1991, ob 30-letnici ustanovitve gibanja oziroma prve konference, ki je bila leta 1961 v Beogradu.

Kongres brez Slovenije?

Pred štirinajstimi dnevi smo na tem mestu objavili komentar Jelene Lovrić o konceptu izrednega stanja v Jugoslaviji, v katerem je tudi trdila, da lahko pride na prihodnjem zveznem partijskem kongresu do preglasovanja, saj bo imela Srbija (z obema pokrajinama) na kongresu 629 delegatov, Hrvaška na primer 240 in Slovenija 139 delegatov. V slovenskem dnevnem časopisu so se potem pojavila mnenja bralcev: vsi Slovenci v partijo (da bomo imeli več delegatov na zveznem kongresu!), in pa: vsi Slovenci ven iz partije. Tako eno kot drugo je nesmiselno pretiravanje, je pa odraz političnega razpoloženja, ki je v Sloveniji že po tradiciji ekstremno. Milan Jakšić v zagrebški Panorami subotom vidi zadeve nekoliko drugače.

Partiji želimo odvzeti monopol in jo spraviti v okvire ustvarjalno-ideoloških obrazcev sodobnega socialističnega razvoja, potem pa — s praktičnim tehtanjem njene drugačne vloge v naši družbi od dosedanje — taisti partiji dati še odločilnejši pomen, kot ga je imela doslej. Le kako drugače naj si razlagamo spore o novem modelu ZKJ, ki gredo pogosto v skrajnosti? V zadnjem času zlasti med srbskim in slovenskim partijskim vodstvom. Ti sta si namreč edini le, ko gre za opredelitev za demopolizacijo zveze komunistov. A takoj, ko beseda steče o tem, kako partiji vzeti popolno oblast, se pokažejo velike razlike, ki so ta hip tako trdno zabetonirane, da je v Sloveniji čedalje pogostejše slišati celo predloge, naj slovenska partijska organizacija bojkotira 14. kongres ZKJ, če ne bi še pred tem sestankom načeloma obračunali s poskusi uvesti preglasovanje v ZKJ.

Slovenci se temu najodločneje upirajo in se zavzemajo za konsenz tudi v zvezi komunistov. Tako je denimo predsednik slovenske socialistične zveze Jože Smole v nedavnem intervjuju za avstrijski tisk Wochensprese ponovil slovenska stališča do tega problema: »Organi federacije ne smejo biti nadrejeni republikam, probleme federacije je mogoče reševati le s konsenzom. Zato se je treba upreti sklepom na podlagi večine, ker bi bilo ogroženo načelo enakosti med narodi.« In vprašanje, ali je Srbija tista, ki bi lahko preglasovala druge, je odgovoril, da so Srbi najštevilnejši, zbuja centralistične težnje.

»Ne zatrljem, da to želi srbsko partijsko vodstvo. Pač pa samo opozarjam na nevarnosti, ki izhajajo iz centralizacije in nasilnega poenostavljanja,« je pristavil Smole.

Kmalu po teh Smoletovih besedah in podobnih stališčih uradnega slovenskega partijskega vodstva, s katerim se čedalje bolj strinja tudi partijsko članstvo, se je znova oglasila še srbska uradna partijska politika.

Naj opozorimo le na razpravo na nedavni seji komisije za preobrazbo zveze komunistov pri CK ZK Srbije, na kateri je uvodničar Ratimir Vico med drugim dejal, da so za ZK Srbije nesprejemljivi predlogi, »katerih cilj je legalizirati federacijo ZKJ, še več, ugotoviti federalizem od konfederalizma v ZKJ. Tu gre predvsem za predloge, naj bi uvedli konsenz pri sprejemanju stališč v ZKJ oziroma njenem vodstvu. To bi hkrati z absolutizacijo načela paritete spremenilo centralni komite v svojevrstni informacijski biro ali koordinacijsko telo, s čimer bi bilo konec ZKJ kot enotne organizacije«.

»Prava podlaga za usklajevanje pluralizma mnenj,« je v intervjuju za Politiko Ekspres poudaril dr. Vladimir Štambuk, izvršni sekretar predsedstva CK ZK Srbije, »so samoupravljanje in njegovi nadaljnji procesi, pa tudi državni organi, socialistična zveza in sindikat — seveda, če zagotovo demokratično in argumentirano razpravo o slehernem problemu. Če bo ZK dovolila lastno demopolizacijo, ne bo več ne v družbenopolitičnem sistemu ne v življenju odločala, kdo ima prav in kdo ne, kateri interesi imajo prednost in katere interese je treba potisniti ob stran.«

Na eni strani imamo torej teoretične domneve, ki jim kot takim ni kaj očitati, na drugi pa praktična stališča, ki so očitno povezana z našo partijsko (ali splošno politično) realnostjo. Zato tudi strah pred preglasovanjem, saj Slovenci dvomijo, da bi lahko našo ZKJ tako hitro preobrazili, da bi lahko odpravili nevarnost preglasovanja. V kateri smeri utegej potekati nadaljnji tovrstni spori, je še najlažje soditi na podlagi skoraj kolektivne slovenske vztrajnosti, ki jo je opaziti tudi v zahtevah po bojkotu 14. kongresa. Zato je skrajni čas — ker je tudi kongres tako rekoč pred vrati — da se s temi spori začne ukvarjati tudi vsa Zveza komunistov Jugoslavije. Kajti Smole je nedavno med pogovorom z jugoslovanskimi novinarji, ki jih je v Ljubljano povabil republiški komite za obveščanje, opozoril na nevarnost obeh možnih slovenskih opredelitev — ali se udeležiti kongresa ali pa se mu tokrat ogniti.

»Če bomo šli na kongres in ne bomo preprečili predloga o preglasovanju, je vprašanje, kako se bomo vrnili v Slovenijo in kako nas bodo tam sprejeli. Če pa se kongresa spet v istih okoliščinah ne bomo udeležili, bo na njem prišlo do preloma na jugoslovanski ravni s posledicami, ki utegnemo biti najhujše za slovensko ZK oziroma ne samo zanjo.« In res, kaj bi se lahko zgodilo v takem primeru? Če bi slovenski komunisti sodelovali na 14. kongresu ZKJ z nerazločnimi računi v zvezi z preglasovanjem, bi bržkone prišlo do polarizacije med slovenskim partijskim vodstvom in članstvom, prišlo bi celo do prizadevanj odvzeti zvezi komunistov legitimnost izvirne predstavnice slovenskih interesov v jugoslovanski federaciji.

Malo časa imamo še za pripravo partijskih dokumentov, s pomočjo katerih naj bi tik pred kongresom zagotovili soglasje o tako pomembnih problemih. Nedvomno pa bi ga morali čim bolj izriniti in se drugače obrniti na partijsko članstvo. Preglasovanje ni nobena novost, ki bi jo morali sprejeti — lahko jo jemljemo le kot sestavni del retroaktivno delujoče zavesti o tem, kako naj bi uredili odnose v jugoslovanski federaciji in v zvezi komunistov. Po drugi strani pa tudi konsenz ni ravno najboljša rešitev.

V obeh različicah je treba reči, da prihajata v ospredje v naših izjemno napetih političnih razmerah, ko v posameznih delih države ne vlada enotnost, temveč na mirnem, treznem in demokratičnem dialogu, marveč to zahtevajo razmere ali nakopičene razlike. V takih razmerah pa se porajajo povsem jasne politične strategije, ki posegajo po pritiskih in politiki nanaglo osvojenih pozicij, pritisk pa spodbuja tudi reakcije separatističnega značaja, tako kot lahko te reakcije dodatno podpirajo centralizem.

Treba je torej poiskati korenine tako nevarnih sporov, ker smo se znašli pred pomembnimi partijskimi sklepi, ne da bi poprej razčistili vse okoliščine, ki so nas pripeljele v sedanje težave. Upati je le, da bodo predkongresne razprave odpravile občutek brezizhodnosti.

Kako je v največji pomurski šolski »tovarni«?

Si predstavljate tovarno, v kateri dela okrog 1.700 ljudi? Za naše, pomurske razmere je to kar precej, mar ne? Koliko različnih posameznikov, različnih interesov...

Nekaj podobnega je tudi Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobotica (v nadaljevanju Center), ki je ena največjih tovrstnih »tovarni« v Sloveniji. O njej se je v zadnjih letih veliko govorilo, pisalo. V ospredju so bile predvsem manj prijetne stvari, razni zapleti. Tisti, ki s tem niso imeli ničesar, so upravičeno negodovali, češ, zakaj je govor samo o tem, ko pa vendarle na Centru obstaja tudi veliko dobrega, uspešnega. Velja pritrčiti in morda dodati še to, da tega niso dovolj izkoristili.

Odkar je z začetkom 2. polletja v tem šolskem letu prevzel vodenja Centra nov ravnatelj, Ozvald Tucić, so se stvari neko umirile. Vsaj zdi se nam tako. Razni problemi in najbrž tudi nesoglasja pa so še, kot je to pač domala v vseh kolektivih. Sicer pa smo novega ravnatelja najprej povprašali, kakšno je bilo njegovo videnje Centra, preden je prevzel to funkcijo, in kakšno je sedaj. Ali mu je uspelo tudi kaj spremeniti?

»Moram reči, da sem na strani tistih pedagoških delavcev ali tistih ljudi, pedagoških strokovnjakov, ki ne zagovarjamo velikih in hitrih sprememb v vzgoji in izobraževanju, gledano seveda v celoti. Naj povem lep primer usmerjenega izobraževanja, ko smo se prehitro odločili za ta korak in po-

den sem prevzel funkcijo ravnatelja — Centra nisem dovolj dobro poznal; posredno sem se z njim seznanjal prek učencev osnovne šole, ko sem bil ravnatelj, in kot predsednik izvršnega sveta SO Ljutomer, ko smo se ukvarjali tudi s splošnimi problemi srednjega šolstva. Predvideval pa sem, da bo lahko prihajalo do krhanja odnosov med vodstvenimi in drugimi delavci, ali tudi navzven.

Če na kratko povzamem: moje videnje Centra, preden sem prevzel mesto ravnatelja in sedaj po petih mesecih, se ni bistveno spremenilo. Potrdila pa so mi nekatera prejšnja spoznanja. Na tako veliki šoli, s kolikšnim številom učencem in raznolikostjo usmeritev oziroma programov je skoraj nemogoče spostaviti takšen pedago-

— Ali lahko sodelujejo tudi učenci? V katerih konkretnih primerih?

»Da, učenci imajo možnost odločanja pri nekaterih vprašanjih, saj imajo v svetu šole svoj zbor, če tako rečem, s petimi delegati, ki enakopravno sprejemajo odločitve. V praksi pa žal opažam, da so premalo odločilni. Težko jih je pridobiti za sodelovanje. Vpliv učencev pa je možen tudi na redovnih konferencah, na katerih prav tako sodelujejo predstavniki razrednih skupnosti. Vendar pa se enakovredno vključujejo predvsem pri izrekanju kazni in v zvezi s splošnim učnim uspehom. Aktivni pa so še na nekaterih drugih področjih.«

— V ocenah, ki so se oblikovale predvsem ob stavki na Centru, ki je bila ob koncu lanskega šolskega leta, je bilo med drugim tudi zapisano, češ da naj bi na Centru delovala dva tabora. Ali je tako? Ali lahko še vedno govorimo o tem?

»Naj ne izpade, da bi se rad temu vprašanju izognil. Toda naj se še jaz vprašam, kje tabo-rov ni. Tudi če si sam, imaš večkrat dva jaza — eden ti prišepetava eno, drugi te usmerja drugam. Imaš torej dva tabora sam s seboj. Če se pogovarjamo demokratično in konstruktivno, je to lahko dobro. Težko pa je, če kdo misli zlo.«

— Kaže, da je na Centru postala sindikalna organizacija »močnejša« od osnovne organizacije zveze komunistov.

»Če se izrazim v športnem smislu, mislim, da to sploh ne more biti konkretna tekma, kajti člani sindikalne organizacije smo vsi, razen tih, v partijskih vrstah pa je le 16 članov. In res je tudi, da sindikalna organizacija vodi več aktivnosti že zaradi opredeljenih nalog (v samoupravnih aktih), vendar lahko rečem, da se člani ZK, ki so tudi hkrati člani sindikalne organizacije, zavzeto vključujejo v reševanje določenih problemov.«

— Ali se medsebojni odnosi izboljšujejo, »bistrijo«?

»Mislim, da sem še premalo časa na Centru, da bi lahko o tem podal dovolj objektivno oceno. Posameznih primerov po mojem ne smemo posploševati. Večina pa po mojem teži k dobri medsebojni odnosom. Manjka pa še malo medsebojnega zaupanja in tudi poslušanja drug drugega.«

— Znano je, da je bilo nekaj sporov, ki so prišli tudi na sodišče zdržnega dela. Kako so ti spori rešeni?

»Priznati moram, da sem bil zelo presenečen — v negativnem smislu glede števila teh sporov. V tem času je bilo nekaj zadev rešenih v prid šole, nekatere pa v prid tožiteljev. Največ primerov je se nanašalo na delovna razmerja, ker smo v srednjem šolstvu v nesmiselnem stanju, saj moramo, ker ni drugih prijav, zaposlovati tudi delavce z neustrezno izobrazbo. In od tu izvira največ problemov.«

— Dejali ste, da je Center prevelika ustanova, ki jo je težko obvladati. Kaj pa morebitne dobre strani te velikosti?

»Da, velikost je po eni strani slaba točka, po drugi pa ima tudi dobre strani. Ker smo torej veliki, smo tudi močnejši, lažje strokovno izobražujemo, organiziramo kadrovske izmenjave med posameznimi usmeritvami in lažje rešujemo nekatere finančne težave. Prednost je tudi večja socialna varnost zaposlenih, učenci pa se lažje preusmerjajo, ker ostanejo v isti ustanovi. Nazadnje je lahko večja tudi strokovnost dela.«

— Zakaj se Center ne poteguje za nekatere nove programe, kot je, denimo, gradbeništvo?

»Mislim, da ne bi smela biti šola prva, ki naj bi se potegovala za nove programe, temveč gospodarstvo in potrebe letnega. Mi pa smo pripravljeni tem potrebam priskrbeti.«

JOŽE GRAJ

sledice danes čutimo vsi. Ali pa če pogledamo čez lastni prag, mislim, da je bila tudi združitev nekdanje gimnazije in centra poklicnih šol prehitro. To je bilo v času, ko smo hoteli nekako odpraviti elinost gimnazij, vendar zd se, da ta korak ni bil dober. Po petih mesecih mojega ravnateljstva pa bi sicer težko rekel, da smo izvedli kakšne bistvene organizacijske spremembe. Med letom takšno poseganje tudi ne prinese nič dobrega. Lahko bi se samo skakali medsebojni odnosi. In to ne bi bilo dobro tudi za učno-vzgojni proces. Spremembe lahko torej nastanejo z začetkom šolskega leta. Lahko pa rečem, da sem se precej »zagrizel« v finančni položaj Centra, saj je tudi eden izmed bistvenih pogojev za uspešnost našega dela. Veliko pozornost smo tako namenjali pravočasni preiskbi potrebnega materiala, dosledni izterjavi dolžnikov in pravočasnim in realnim izračunom cen storitev naše šole. Zelo sem si tudi prizadeval za pravočasno obveščanje delavcev o vseh dogodkih na Centru in zunaj tega, tako v vzgoji in izobraževanju kot finančnih. Kot posebno nalogo sem si zadal tudi to, da se morajo delavci stalno izobraževati, dopolnjevati svoje znanje, in pri tem smo bili dokaj aktivni. Zадnje čase pa se veliko ukvarjam s prostorskimi problemi in rešitvami ter z opremo, ki naj bi jo izpopolniti med šolskimi počitnicami. Medtem smo že naročili opremo za računalniško učilnico, pri čemer nam je prišlo na pomoč tudi združeno delo, predvsem DO Mura, pa strojno opremo za praktično pouk, ki bo lahko sodobnejši.

Moram priznati, da — pre-

ški režim ali vodenje, ki bi pripomoglo k popolni odpravi vseh problemov. Zdi se mi, da je premalo čuta pripadnosti kolektivu. Ravno zaradi tega je potrebno razmišljati o nekoliko drugačni organiziranosti, pri čemer mislim tudi na večjo samostojnost sedanjih pedagoških enot. Mislim, da ne bom bogokleten, če rečem, da je potrebno razmišljati tudi še o eni srednji šoli v Murski Soboti.

— Večkrat je bilo slišati, da ni dobro, ker so v vaši zbornici čisto vsi skupaj — od profesorjev do mojstrov — torej čez 100 ljudi. Kaj se zdi vam?

»Takole bi rekel. Profesorski zbor šteje 107 pedagoških delavcev, vseh zaposlenih pa je 140. To je res velika številka za eno šolsko zbornico, po mojem res preveč. Pa ne zato, da profesorji profesorji in mojstri, če tako rečem, ne bi šli skupaj. Mojstrov pravzaprav niti nimamo, ampak so to učitelji praktičnega pouka, ki imajo ustrezno izobrazbo. Do krhanja medsebojnih odnosov prihaja zaradi različnosti interesov vseh, in ne zaradi tega, kaj in kje kdo dela. Problem vidim v tem, ali sploh gredo vse te usmeritve, ki so na Centru, skupaj. Zdaj so pač nekako v ospredju učenci naravoslovja, ker so bili to tudi najboljše učenci v osnovnih šolah. Seveda pa to ne pomeni, da tudi kovinarsko, tekstilno ali katero drugo »usmeritev« ne obiskujejo sposobni in prizadevni učenci. To protežiranje je nehoteno. Mislim, da je premalo rivalstva med posameznimi usmeritvami, toda rivalstva v pozitivnem pomenu besede. Že zaradi tega bo potrebno bolj osamosvojiti pedagoške enote, da bodo delovale skoraj tako kot samostojne šole.«

NEKE DEŽELE

nje ter o čemer ne smejo na glas spregovoriti. Neki kmet imenuje sistem, ki povzroča krvavitev ljudstva: »To je kot v fevdalizmu.« In dejansko spominja na čin, s katerim pride partija do izdelkov, ki jih potem izvozi, na že minule čase.

živali, predvsem zajcev in kokoši, nekateri pa redijo celo kakšno svinjo. »Kako pridemo do krme, to nikogar ne zanima,« cinično komentira neki razočaran kmet odnos svoje vlade. Pogosto lahko na poljih opazujete ljudi, kako pulijo plevel in potem z

nem trgu lahko iztržiš tudi 20 lejev za liter. Za primerjavo: to je plačilo dveh delovnih ur.

Pri izkoriščanju ljudi pa obstajajo tudi drugačna sredstva in nove »iznajdbe«. Za poročno praznovanje se da sposoditi dvorano od partije, vendar je za to

Na podeželju je za oddajanje hrane državi določeno nekaj pogojev. Če ima kdo vsaj malo lastne zemlje, mora letno oddati: 70 jajc, 50 kilogramov krompirja in eno kokoš. Poleg tega pa so tudi oni deležni omejitev pri kupovanju nekaterih proizvodov. Dobijo le pol kilograma moke v treh mesecih, pol litra olja na mesec in četiri kilograma kruha na dan. Tudi sladkor lahko dobiš v neomejenih količinah le v deviznih trgovinah. Toda deviz ne smeš imeti...

Dejansko pa na mnogih dvoriščih kar mrgoli malih domačih

njim krmijo svoje živali. Ko je bilo leta 1945 kmetijstvo kolektivizirano, je ostal kmetom za zasebno pridelovanje le majhen prostor. Najprej je bilo dovoljenih 800 m², potem le še 200. Če zdaj neka hiša zamenja lastnika, se ta kosček zasebne lastnine avtomatično odvzame.

Paradoks centralistične uprave je tudi oskrba z mlekom. Lažje ga dobite v mestu kot na podeželju. »Če vstanem ob treh in se odpravim v mesto, bom mogoče še dobil mleko. Tam stane liter 4,5 leja, kmet pa dobi za ta liter 1,4 leja. Govori se, da na čr-

potrebno oddati eno svinjo. Tega krajevni partijski funkcionarji ne počnejo zase, saj morajo tudi oni zbrati določene stvari v naturalijah in jih poslati centrali v Bukarešto. Primerjava s fevdalizmom se vsiljuje kar sama po sebi.

Kdor vsega tega ne zdrži in se hoče izseliti, se lahko še zadnjič prepriča, kaj pomeni enakopravnost v romunski praksi. Vse življenje je plačeval davek za hišo. Za obdobje, ki je bila njena vrednost ocenjena na 118.000 lejev. Država pa mu jo pred odselivitvijo odkupi za 35.000 lejev.

(Nadaljevanje sledi)

DRUŽBENE DEJAVNOSTI NISO PASTOREK

S slovesno skupščino občine Lendava in odprtjem prizidka k osnovni šoli v Turnišču so v lendavski občini sklenili prireditve ob letošnjem občinskem prazniku.

Na seji občinske skupščine, ki je bila v četrtek v kulturnem domu v Turnišču, je govoril njen predsednik Rudi Leiner. Opisal je pridobitve med dvema praznikoma. Gre za več deset objektov, ki so jih v tem obdobju na novo zgradili ali pa posodobili in zato ustvarjajo večji dohodek. Bilo pa je tudi več novosti v družbenih dejavnostih, na primer dokončna ureditev otroškega vrta v Črenšovcih in prizidke k osnovni šoli Turnišče. Tudi pri infrastrukturi se ponašajo s pridobitvami, saj so posodobili več cest, vsak čas bodo priključili nekaj sto novih naročnikov telefona in tako naprej. Predsednik občinske skupščine je tudi nakazal nujnost naslednjega občinskega referenduma.

V nadaljevanju slovesne seje so podelili plakete občine Lendave, ki sta ju prejeli Elektromaterial in Milan Vajda, pisni priznanji občine Lendava pa sta dobila Pavel Berden iz Velike Polane in István Trombitás iz Madžarske. Slednjemu bodo priznanje izročili na skorajšnjem jubileju sodelovanja med Ino Nafto in podobnim podjetjem iz Nagykanizse.

Slovesnost v počastitev praznika občine so obogatili Turniški, Ljutomerski in Prekmurški oktet ter oktet delavskega kulturnega društva Svoboda Gorenje Elrad Radgona. Vsi so zelo doživeto zapeli po tri pesmi.

Takoj po prireditvi v kulturnem domu se je veliko obiskovalcev »preselilo« na prostor pred osnovno šolo Štefan Kovač. Tam so nastopili cecibani, pionirji in mladinci, sodelovali pa so še: mešani pevski zbor odraslih, godba na pihala in mladinski vokalno-instrumentalni ansambel Bodočnost. Na slovesnosti ob odprtju prizidka k šoli je govoril (in prebral trak) Niko Žibrat, predsednik republiške izobraževalne skupnosti. Poudaril je pomen pridobitve in se zavzel za enakopravno reševanje problematike v vzgoji in izobraževanju na območju Slovenije. Da pa bi to bilo omogočeno, je treba ukiniti interesne skupnosti po občinah.

Prizidek k osnovni šoli v Turnišču je iz dveh objektov. V prvem, ki je v uporabi že nekaj mesecev, je 10 učilnic, 7 kabin, kuhinja, jedilnica in garderoba, v nadstropju pa še strelišča za zračno puško. Prilike obsega 1 850 kvadratnih metrov. Drug objekt pa je 600 kvadratnih metrov velika telovadnica. Za šolske prostore so v krajevni skupnosti zbrali 10 odstotkov denarja, za telovadnico pa 23 odstotkov, in sicer zato, ker je večja, kot pa je predvideno s šolskimi normativi. Telovadnica bo povsem nared do začetka novega šolskega leta.

Š. Sobočan

UBRANO PRIKLJUČITVENO SLAVJE V MURSKI SOBOTI

Konec tisočletne ločenosti

»Pred pol stoletja, ob 20-letnici priključitve Prekmurja h kraljevini SHS je Miško Kranjec hudomušno zapisal, da praznujemo v Prekmurju dve obletnici. In res smo takrat praznovali 1. decembra z monarhistično gloriole srbskega odrešiteljskega piemonta, naše obletnice pa smo se spominili s posebnimi prireditvami šele ob 20-letnici...« Slavnostni govornik na sobotni reviji pevskih zborov društev upokojencev severovzhodne Slovenije, ki je

Kljub vsem slabostim in diskriminacijam v novi državni skupnosti je Prekmurje dobilo prej popolnoma neznane narodnostne pridobitve: vključitev v slovensko šolstvo in kulturo. Prvič v zgodovini je tudi materialni, tehnični razvoj, torej industrija, trgovina, promet, pospeševal narodno zavest. Šole so ustvarjale nove generacije intelektualcev, ki so bili kmalu na čelu političnega in kulturnega gibanja prekmurskih množic...«

Fotopogled na del prizorišča sobotnega priključitvenega slavlja v Murški Soboti. (Foto: Nataša Juhnov)

bila hkrati proslava 70. obletnice priključitve Prekmurja k Jugoslaviji, častni občan soboške občine Rudi Čačinovič, je v nagovoru množici zbranih v večnamenski dvorani osnovne šole Edvard Kardelj v Murški Soboti spomnil na bolj ali manj znana zgodovinska dejstva iz daljne preteklosti Prekmurja, nato pa poudaril: »S priključitvijo Prekmurja k Jugoslaviji se Prekmurci nismo znebili le madžarske nadvlade in vsega raznarodovalnega, kar je pomenila. Bilo je konec tisočletne ločenosti od matičnega naroda.

Rudi Čačinovič je kasneje dobro razčlenil prekmurske razmere v starojugoslovanski in po vojni razvojni opciiji ter prabil: »Pomurje je danes integrirano v vsestranski razvoj slovenske skupnosti. Vanj se vključuje tvorino in sodoživlja vse, kar se danes v slovenskem političnem, gospodarskem in kulturnem življenju dogaja. Tudi človek te obrobne pokrajine hoče polnopravno sodelovati pri odločanju o vprašanjih, kakšen socializem hočemo, kakšno Slovenijo in kakšno Jugoslavijo. Odprte neposredne

meje, zdomeci in promet spodbujajo želje po tvorni priključitvi k evropskim območjem in po tekmovalnosti v svetovnih merilih. Tudi ljudje naše obrobne pokrajine so danes v vrtincu prepričani, da polnoma nasprotnimi izhodišči iz naših sedanjih zagat. Gre za krizo Jugoslavije, njenih mednarodnih odnosov, političnih institucij, za pravno državo, socialni program, predvsem pa za resne napore, da bi uresničili tri reforme, ki bi odpravile te naše zagate, obenem pa nas vključile tudi v uspešno mednarodno delitev dela, nam zagotovile sodoben tehnološki in znanstveni razvoj...« Iz slavnostnega nagovora povzemamo še nekaj aktualnih podarkov, ki se tičejo srbskega hegemonizma in centralističnih teženj, sprememb ustave in partijske obnove: »In danes hočemo novo ustavo s preglasovanjem. In danes razmišlja predsednik slovenske partije, ali naj gre na izredni kongres ZKJ, če se ne reši nevarnost preglasovanja z glasovi t.i. obnovljene Srbije, ki sicer licemerno poudarja demokracijo. En človek en glas, pri čemer pa je sploh vprašljivo, koliko svobode dajejo s propagando in pritiskom poenotenim glasovom posameznikov. Nočejo dialoga, hočejo kapitulacijo, kar spominja na Titovo situacijo pri pozivu na sestanek Kominforma v Bukarešto. Odbili so tudi predlog predsedstva SRS. Član predsedstva SR Srbije preti, da bo poenotil Jugoslavijo s težkim buldožerjem, Slovenijo pa obtožuje separatizma. Istočasno pa srbski akademiki, pisci in vplivni posamezniki rešijo meje samostojne alternativne Srbije, če ne bo nastala Jugoslavija po njihovi meri...« Pa še to je dodal Rudi Čačinovič: »Danes se spominjamo 70-letnice priključitve Prekmurja k Jugoslaviji. Spominjam se tudi poti, ki so jo prehodili ljudje te obrobne pokrajine v 70 letih. Ali ni tudi v današnjih dneh veljavna poslanica nekdanjih slovenskih taborov, da mora nas Slovence vsaka nova nevarnost prebuditi in v nas porajati misel na sporazumno sodelovanje. To naj bo tudi poslanica današnje spominke proslave.«

Mogočno in ubrano je izzvenela pesem Zdravo iz grl pevcev

(kar 17 pevskih zborov je sodelovalo) pred slavnostnim govorom, še mogočneje in ubraneje je izzvenela Zdravljica ob koncu dveurne revije, ki so jo gledno izpejli soboški upokojenci pod pokroviteljstvom Pomurskega medobčinskega sveta SZDL. In bilo je veliko simbolike v vsem, kar se je dogajalo preteklo soboto v večnamenski dvorani osnovne šole Edvard Kardelj v Murški Soboti.

Branko Žunec

Veselje maturantov, 30 let OŠ I

Saj ste opazili, da je bil minuli petek nersvaki dan? Seveda, končala se je šola, učenci so dobili izkaze oziroma indekse in se razposajeni napotili domov. Po ulicah Murške Sobotne pa je odmevala tudi pesem maturantov (Gaudeamus igitur — veselimo se torej), pa tudi brez tistih značilnih vzlikov ni šlo — hura, hura, hura... za tiste, ki so jih maturanti hoteli pohvaliti, in fuji, fuji, fuji... tistim, ki so jih želeli osvrkniti. Takšna je pač tradicija.

To je bil tudi jubilejni dan za učence in učitelje OŠ Dane Šumenjak v Murški Soboti. Praznovali so namreč 30-letnico delovanja. Ravnatelj šole, JOŽE KRIVON, je v proslavi, ki so jo pripravili v soboški kinodvorani, opisal zgodovinsko pot šole in poudaril, da so dosegli številne uspehe. Danes obiskuje njihovo osemletno 962 učencev. Imajo kabine, tiskarni vseh oddelkih predmetne stopnje, zaradi pomanjkanja učnih prostorov pa jim še vedno ni uspelo dokončno preiti na enozimski pouk.

V imenu širše družbene skupnosti pa je ob jubileju spregovorila izvršna sekretarka občinskega komiteja ZKS Murška Sobotna, VLASTA VERŽEJ. Poudarila je velik pomen šole pri oblikovanju mladega človeka, se zavzela za njen ustrezniji položaj in kolektivno še posebej čestitala za kipec kotirja Jovice, to je najvišje razredno priznanje, s katerim se šola ponaša. Šola je bila v letu 1962 ustanovljena, s katerimi so bili prvi učenci. V tistem času je bila šola v Ljubljani.

Šola je bila v Ljubljani.

KAM GREDO OSMOŠOLCI IZ ŠOL S PRILAGOJENIM PROGRAMOM

Družbo vsako leto ob koncu šolskega leta močno zanima, kakšna bo nadaljnja pot osmošolcev, kje bodo nadaljevali šolanje, ali so njihove odločitve v skladu s potrebami družbenega dela in razvojnimi hotenji, ter koliko jih bo ostalo doma ali si iskalo delo. Prav malo pa je zanimanja, kako je z učenci, ki končajo prav tako osmi razred šole s prilagojenim programom. Morda zato, ker je skrb za njihovo dobro učenje in prepuščena učiteljem in socialnim delavcem ter skupnostim za zaposlovanje.

Šola je tem otrokom drugo zavetišče in mnogi se zatekajo k njej po pomoč tudi potem, ko so že zapustili šolske klopi. Šola jih tako prija na skupnosti za zaposlovanje ali nekatere na šolo poklicnega usmerjanja. Na skupnosti za zaposlovanje jih obrav-

V MANJ VARNI SVET

nava posebna komisija in zaradi priznane invalidnosti imajo določeno prednost pri zaposlitvi. Dobro pa je tudi to, da imajo pravico do enoletnega priučevanja in v tem času delovne organizacije ničesar ne stanejo. In šele po tem obdobju se v delovnem kolektivu odločajo, ali jih bodo vzeli na delo ali ne.

Kljub vsemu pa na soboški šoli s prilagojenim programom ugotavljajo, da je za njihove učence vedno težje najti delo, tako zaradi splošne krize zaposlovanja, kot tudi zato, ker se delovne organizacije usmerjajo v zahtevnejše proizvodne programe z manj enoličnim delom, ki ga njihovi učenci

težje opravljajo. Tisto delo, ki ga dobijo, pa je fizično. Ker večina učencev šol s prilagojenim programom prihaja iz socialno ogroženih družin ter so tudi telesno šibki, nekatere poskušajo zadržati na šoli še deveto in deseto leto, kar je seveda prostovoljna odločitev. To, da bi ti učenci imeli devetletno osnovno šolo, pa je tudi predlog aktivna ravnatelj, podpira pa ga Zveza defektologov in Zveza društev za pomoč duševno prizadetim. Učenci bi namreč v podaljšanem šolanju nekoliko odrasli, postali telesno krepkejši ter se bolje spoznali s procesom dela in se izurili v ročnih spretnostih. Za učence soboške občine pa je prednost v tem, da lahko računajo na delo v invalidskih delavnicah Solidarnost.

V Gornji Radgoni pravijo, da delovne organizacije ne zavračajo njihovih učencev, jih sprejemajo na delo in na delovno prakso. Se posebej dobro pa sodelujejo z Murino Modro — in Gorenje Elradom. Je pa res, da se tudi pri njih pozna kriza zaposlovanja.

V obrtnem Ljutomeru učence vzamejo v uk zasebniki in usposobijo za delo tudi tiste »najtežje« učence. Tako si ti pridobijo priznane polkvalifikacije. Precej jih ostane zaposlenih v obrti, drugi pa tako lažje najdejo delo in so nanj tudi primerno pripravljeni.

Da so ti učenci dobri delavci, pravijo v lendavskih delovnih organizacijah, saj obvladajo precej ročnih spretnosti, so tudi bolj delavni, vajeni dela, saj prihajajo iz socialno ogroženih družin. Zato jih delovne organizacije zaposlujejo, če je le na voljo primerno delovno mesto.

Šole bdijo nad svojimi učenci še nekaj časa nadaljnje šolanje ali dela in ugotavljajo, da so dobri učenci in delavci, če jih na delovnem mestu sprejmejo z razumevanjem, jim pomagajo ter jih ne zavajajo v slabo

V Gornji Radgoni je 17 učencev končalo osmi razred šole s prilagojenim programom. Šest jih bo nadaljevalo šolanje usmerjenega izobraževanja — predvsem kovinarske smeri.

V Lendavi imajo 7 osmošolcev, trije bodo nadaljevali šolanje (dva v šivilski stroki, eden v kovinarski).

V Ljutomeru je 6 učencev in štirje bodo šli na priučevanje k zasebnikom. In še Sobotna: šola je končalo 11 učencev, trije bodo nadaljevali šolo, pet pa se jih želi zaposliti.

družbo in dejanja, in da ne postanejo »v zabavo« in izkoriščanje sodelavcev.

Majda Horvat

KONČANA USTAVNA RAZPRAVA V POMURJU

Povsod za nacionalni program

»Naš resen namen je bil, da slehernemu občanu omogočimo sodelovanje v ustavnih razpravah in da poda svoje predloge, pripombe in stališča. Toda v posameznih OK SZDL v Pomurju so ugotovili, da je bila udeležba na javnih razpravah v krajevnih skupnostih najslabša v primerjavi z drugimi javnimi razpravami. Preskromno so se vključili tudi poslovodni delavci, nekatere strokovne službe in posamezne institucije. Prav tako smo pričakovali večjo angažiranost članov Kmečke zveze ter drugih zvez in gibanj.« To je na skupni seji predsedstev pomurskega medobčinskega sveta Socialistične zveze in medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Pomurje v Murški Soboti izjavil predsednik pomurske frontne organizacije Milan Nekrep.

Kot poglavitne vzroke za slab odziv navajajo zelo pogoste spremembe normativnih aktov, nestabilno politično in gospodarsko stanje, ko so ljudje zbegani in ne verjamejo, da se bodo z ustavo zadeve spremenile, posebej zato, ker je le-ta pisana v težkem pravniškem jeziku, prezahtevna in preširoka, dodajajo pa tudi neprimeren čas, ko so bila kmečka opravila na vrhuncu. In kateri so poglavitni vsebinski poudarki iz javnih razprav? Povsod so se zavzeli za opredelitev nacionalnega programa, predvsem v šolstvu, zdravstvu in socialni politiki, ter za njihovo enotno financiranje.

Ustavna razprava v Pomurju je bila v vsebinskem pogledu dokaj kritična in je zahtevala odločneje rešitve za premagovanje politične in gospodarske krize. Občani so zahtevali liberalizacijo gospodarskega sistema, tržno ekonomijo, pluralizem lastništva, demokratizacijo političnega življenja, uvedbo političnega pluralizma, svobodne in neposredne volitve. Prevladala je ocena, da je treba ustavno dopolnila sprejeti čim prej, najkasneje pa do septembra, če hočemo pravočasno pripraviti volilno zakonodajo in spomladi 1990, opraviti volitve. Številni predlogi in pripombe iz ustavne razprave v Pomurju, ki sicer ni bila množična, toda tam, kjer je bila, je bila resna in zavzeta, potrjujejo veliko zanimanje ljudi za oblikovanje delovnega besedila predloga ustavnih dopolnil, o katerih bodo razpravljali v frontni organizaciji in na zborih republiške skupščine.

Milan Jerše

Igor Arzenšek

Pred dnevi je ugasnilo življenje Igorja Arzenška, dipl. inž. rudarstva — dolgoletnega direktorja delovne organizacije INA Nafta Lendava.

Igor Arzenšek je bil rojen leta 1929 v Mariboru. V delovni organizaciji se je kot mlad diplomirani rudarski inženir zaposlil leta 1958. Proizvodna usmeritev delovne organizacije in nastajajoče težave pri raziskavah in pridobivanju nafte in plina so bile velik izziv za mladega strokovnjaka. Že na delovnem mestu obratovodje degazolinaze je pokazal tudi izjemne organizacijske sposobnosti. Še posebej se je trudil, da so ob njem rasli dobri in zdravi medsebojni odnosi. Zelo se je izkazal pri rekonstrukcijah naprav za predelavo nafte. V letu 1961 je prevzel obratovodstvo strojnih delavnic. S svojo organizacijsko prizadevnostjo je razvil strojne delavnice iz delavnic za remont v sodoben industrijski obrat z novo usmeritvijo in ga povezal s kovinskopredelovalno industrijo v občini in zunaj nje v smislu poslovno-tehnične kooperacije.

V tem obdobju je tako usmeritev omogočala nove zaposlitve, ker se je delovna organizacija preusmerjala od pridobivanja nafte — vrtnanje in črpanje — v naftno petrokemično industrijo.

Leta 1962 je bil imenovan za direktorja delovne organizacije. V tem obdobju proizvodne preusmeritve se je delovna organizacija izvlekla iz težav. Z zidavo novih objektov — metanol, formalin, umetna lepila in postopoma tudi rafinerija nafte — je delovna organizacija že ustvarjala sredstva za razširjeno reprodukcijo, boljše osebnih dohodke in dajala nove zaposlitvene možnosti v občini Lendava. V tem obdobju se je delovna organizacija povežala še širše — z Ino Zagreb.

Igor Arzenšek se je vključeval v

razvojna prizadevanja občine in regije, pa tudi gospodarske zbornice. Še posebej je treba poudariti, definirani razvojni program v sozid Ina Zagreb in njegovo uresničitev, za kar se je tako odločno zavzemal in dosegal, da rezultati niso izostali. Kot direktor delovne skupnosti skupnih služb je bil enako prizadeven vključen v vsa dogajanja z izjemnim posluhom za samoupravljanje in demokratični dialog. Mnogi problemi krajevnih skupnosti in občine so bili ob njegovi aktivnosti odpravljeni, pa naj je šlo za asfaltiranje cest ali nastajanje novih proizvodnih obratov.

Poleg številnih družbenih priznanj je nosilec državnih odlikovanj — reda dela s srebrnim vencem in reda zasluga za narod s srebrnim vencem.

S ponovno oživitvijo vrtnarja — raziskave nafte in plina, mu je bilo zaupano vodenje nove delovne organizacije Raziskave nafte in plina v ustanavljanju. Z reorganizacijo delovne organizacije se je dokončno zapisal vrtnarju v tozdr RPNP in kasneje sektorju RPNP in ostal temu delu zvest vse do zadnjih dni svojega prekratkega življenja. Še pred dnevi je bil na delovnih prireditvah, kakor da se je prišel posloviti.

Milan Kemperle

Milan Kemperle je nenadoma sklenil svojo življenjsko pot. Kralj Veržej in delavci Vzgojno-izobraževalnega zavoda Veržej smo se srečali s krutim spoznanjem, da ga ne bomo več srečevali, da smo ostali brez njegovega bodrilnega nasmeha, vedrega pozdrava, duhovitega dovtipa, pomiljujočega optimizma in iz bogatih izkušenj nabrane življenjske modrosti. Včasih smo se z občudovanjem, pomešanim s kančkom zavisti, spraševali, kako mu uspeva ohraniti neizčrpno življenjsko vedrino v teh nič kaj prijaznih časih. Naše čudenje je bilo toliko bolj upravičeno, ker smo poznali Milanovo življenjsko pot. Sodil je namreč v tisto generacijo, ki je v cvetu mladosti doživljala somrak človeškega uma in ki jo je druga svetovna vojna oropala mladosti.

Komaj sedemnajst let mu je bilo, ko je zapustil rodno Lešo na Koroškem in se leta 1943 odzval klicu zasužnje domovine in lastne vesti ter se kot aktiven bоре vključil v NOB. Na tej poti mu ni bilo prizaneseno pri nečemer, nobeno grobo vojno ni šlo mimo njega. Šele osvoboditev mu je vrnila del izgubljene mladosti.

Milana so zanimala mnoga področja človekovega delovanja in najbrž se je prav zato opredelil za pedagoški poklic. Pri delu z mladimi so prišle njegove osebnostne lastnosti in široka razgledanost še posebej do veljave. Bil je širokogruden in razumevajoč pedagog, človek z naravnim in izostrenim poslušom za človeške stiske in tegobe svojih učencev ter sodelavcev. Na pedagoško poklicno pot je kretnil v Gornjih Petrovcih, potem ga je pot vodila za kratek čas v Doležljovo, od tod v Budnico, nato v Domanjševce, h Gradu in končno v Veržej. Brez kančaka očitanja ali samousmijanja in le nerad je včasih spregovoril o težaškem delu učiteljev takoj po vojni, ko se je poučevalo dopoldne in popoldne, v skromnih materialnih razmerah in ob obilici drugih, pogosto neprijetnih nalog.

Nadaljevati je bilo potrebno izobraževanje, ki ga je vojna prekinila, in Milan je tudi to uspešno opravil na Višji pedagoški šoli v Ljubljani.

Trda šola življenja in bogata pedagoška izkušnja sta iz Milana naredili dobrega učitelja in sposobnega mentorja mnogim mladim pedagogom. Bil je pripravljen pomagati vsem, ki so k njemu prišli po nasvet ali pomoč. Kot ravnatelj Vzgojno-izobraževalnega zavoda Veržej je prav s svojo preudarnostjo, umirjenostjo, široko splošno in strokovno razgledanostjo uspešno krmilil ta strokovno raznoliki kolektiv mimo vseh čeri samoupravljanja in skozi valove najrazličnejših viharjev. S prirojenim občutkom za pravo mero je »meril daljo in nebeško stran«. Zato tudi družbeno življenje v krajevni skupnosti Veržej in občini Ljutomer ni moglo živeti brez Milanovega ustvarjalnega prispevka. Priznanja, ki jih je prejel, so le simbolično vračilo za njegov trud.

Predvsem pa je Milan vedno in povsod našel pot k človeku — nič skritvenčeno in zakrito, temveč ravno, široko in svetlo. Vedel je, da le tako pot krajša razdalje med ljudmi, jih zbližuje in povezuje. Hoja po tej poti je bila za nas varna in lepa.

Za to smo mu hvaležni in ga pogrešamo.

Marijan Belovič

Davek zanjo plačujejo rejci in potrošniki, v zagatah pa so tudi mlekarji, ki se jim kopičijo zaloge mlečnih izdelkov

Kdaj in kako iz mlečne krize?

Živinoreja ima v slovenskem kmetijstvu pomembno mesto in daje precejšen del dohodka mnogim kmetom. Ob sedanjih posestih sestavi, ko prevladujejo manjše kmetije z le nekaj hektarji obdelovalnih površin, popolna usmeritev v poljedelstvo ni možna tudi v ravninskem delu, zato so se kmetje usmerili v kombinirano proizvodnjo, ki vključuje tudi govedorejo. Ta je delovno intenzivna in bi ob zadostnih količinah kakovostne, doma pridelane krme lahko dajala kmečkim gospodarstvom pomemben dohodek. Žal pa tudi slovenski rejci že nekaj let ugovarjajo, da se razmere v živinoreji zaostrejo. Pa ne le v živinoreji, pač pa v celotnem kmetijstvu, saj je to panoga, iz katere se je na račun neurejenih cenovnih razmerij v zadnjem času odlivalo vse več dohodka. Cene kmetijskih pridelkov vse bolj zaostajajo za cenami reprodukcijskih materialov, to pa še bolj siromaši že tako siromašno kmetijstvo.

V zadnjem času so se razmere najbolj zaostrele v živinoreji, predvsem pri molži mleka, pa tudi prireji mesa. Na nevzdržen položaj so kmetijci že dolgo opozarjali, zlasti aktivna je bila pri tem njihova stanovska organizacija, Slovenska kmečka zveza, kot kaže, pa opozorila niso zalegla in se sprejeti dogovori v celoti še vedno ne uresničujejo. V mislih imamo predvsem dogovore o reševanju problematike z mlekom, kjer odkupne cene ne pokrivajo pridelovalnih stroškov,

V Sloveniji deluje 15 mlekarskopredelovalnih obratov, ki predelajo vse količine odkupljenega mleka. V letu 1988 so ga odkupile in predelale 361 milijonov litrov, od tega v konzumno mleko 149 milijonov litrov, ostale količine pa v mlečne izdelke. Tako so slovenske mlekarne izdelale lani 27,4 milijona litrov jogurtov, 8,8 milijona litrov smetane, 8.200 ton sirov, 4,2 milijona kilogramov mleka v prahu in še nekaj drugih izdelkov. Čeprav se v mnogih slovenskih mlekarnah ne morejo pohvaliti z najsoodobnejšo tehnološko opremo, pa so v zadnjih letih močno povečale izbor svojih izdelkov in jih prilagodili zmanjšanju kupne moči prebivalstva.

S sedanjimi proizvodnimi zmogljivostmi lahko slovenske mlekarne dnevno predelajo 1,25 milijona litrov mleka, dnevni odkup pa znaša milijon litrov, kar pomeni, da so zmogljivosti zasedene 80-odstotno. To pa je dokaj visoka zasedenost, saj potrebno upoštevati sezonske konice, ko morajo v mlekarnah predelati večje količine odkupljenega mleka.

Posledica tega pa je, da nekateri rejci že začnejo opuščati to dejavnost. Je pa takšna odločitev gotovo prej slaba kot dobra, saj ko rejec enkrat odda kravo iz hleva, druga težko najde pot nazaj v ta hlev. Žal pa podatki kažejo, da število osnovne črede krav in brejih plemenskih telic v zadnjih dveh letih v Sloveniji pada, kar je prav gotovo posledica neurejenih razmer na tem področju. Za primerjavo stanja v zadnjih petnajstih letih v Sloveniji zapišimo le nekaj števil. Po

letu 1975, ko so našli 269.274 glav osnovne plemenske črede, je število le-te začelo padati vse do leta 1980, ko je bilo v Sloveniji le nekaj več kot 266 tisoč krav in plemenskih telic. Najvišji stavež, 270.744 glav, smo imeli leta 1986, v letu 1987 jih je bilo 261.894, lani 262.349, januarja letošnega pa le še 259.815 glav. Za razliko od drugih območij v Jugoslaviji nam je v naši republiki s pomočjo najrazličnejših spodbud uspelo še najbolj ohraniti stalež osnovne plemenske črede,

biti zadovoljni. Ta se giblje letno okrog 2.300 litrov kar seveda podražuje prirejo, zato bo potrebno na tem področju še veliko strokovnega dela.

OPOZORILNI BOJKOT ODDAJE MLEKA

Kot smo že zapisali, dosežene rezultate pri pridobivanju mleka že nekaj časa ogrožajo neurejena

V juniju znaša drobnoprodajna cena pasteriziranega mleka v Sloveniji 6.930 dinarjev (s 3,2 odstotki masčobe). Delež trgovine pri tem znaša 630 dinarjev, vendar trgovci pravijo, da s tem deležem ne pokrivajo vseh svojih stroškov. Pri mlečnih izdelkih je marža v maloprodaji višja in znaša pri surovem maslu 12 odstotkov, pri sladoledu pa celo 25 odstotkov, morala pa bi znašati 19 odstotkov, če bi želeli pokriti vse stroške, trdijo trgovci. Izpad za pokrivanje stroškov pri mleku in mlečnih izdelkih nadomeščajo iz dohodkov marže pri drugih skupinah izdelkov, delno pa tudi s plačilnimi pogoji. Ti znašajo 15 dni za vse mlečne izdelke, razen za sire, kjer je rok plačila 30 dni.

žal pa se ta zdaj tudi pri nas zmanjšuje.

Od števila krav pa je v veliki meri odvisen tudi odkup mleka. Za slovensko prirejo je v obdobju od 1968 do 1980 značilna izredno hitra rast molže in odkupa mleka, nato pa se je ta rast umirila. V tem času so sicer mnoge manjše kmetije opustile molžo mleka, vendar so izpad nadomestile večje kmetije, kjer je prišlo do večje koncentracije krav molznic. Na območju Tovarne mlečnega prahu Murska Sobota je, denimo, v letu 1986 oddajalo mleko 8.018 kmetij, oddale so

cenovna razmerja. Odkupne cene mleka ne dohajajo vedno dražjih krmil in drugih materialov, ki jih rabi kmetijstvo. S 1. aprilom letos je zvezna vlada sprostila tudi drobnoprodajne cene konzumnega mleka, kar so kmetijci že dolgo zahtevali, vendar s tem težav še ni konec. Delovanje trga in tržnih zakonitosti namreč pri nas ne more v celoti veljati za osnovne prehranske izdelke, še posebno ne zdaj, ko je že ogrožen precejšen del prebivalstva. Takšne politike si ne privoščijo niti v razvitih državah, kjer je osebn standard dosti boljši in ne moremo je brez po-

sledic izpeljati tudi pri nas. Tega se zavedajo tako rejci kot tisti, ki so odgovorni za razvoj kmetijstva, zato so se dogovorili, da ta prehod opravijo postopno, v treh mesecih. V tem času naj bi dosegli takšne odkupne cene mleka, ki bodo pokrivate proizvodne stroške, saj rejci vseh bremen več niso pripravljeni nositi na svojih ramenih.

Modelne izračune proizvodnih stroškov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije in na pogovoru predstavnikov rejcev s predstavniki republiškega izvršnega sveta je bil v aprilu sprejet sklep, da bodo za mleko, oddano v juniju, rejci že dobili stoddostno pokrite proizvodne stroške, za mleko, oddano v maju, pa naj bi znašalo to pokritje 90 odstotkov. S takšnimi rešitvami so se rejci strinjali, zato so že takrat napovedani bojkot oddaje mleka odložili, kaže pa, da so se razmere zdaj ponovno zaostrele. Rejci trdijo, da se dogovor ne uresničuje in ga mlekarne ne spoštujejo, medtem ko mlekarne trdijo, da so mleko plačale tako, kot je bilo dogovorjeno. Po izračunih, ki jih je konec aprila izdelal Kmetijski inštitut Slovenije, znašajo proizvodni stroški za liter mleka 2.624,24 dinarja in po dogovoru so morali rejci za mleko, oddano v maju, dobiti 90-odstotno pokrite stroške, kar znaša 2.361,80 dinarja, poleg tega pa še 105 dinarjev povprečne premije za liter oddanega mleka. Po izračunih ob koncu maja znašajo proizvodni stroški 3.461,47 dinarja za liter in za junijsko mleko naj bi rejci dobili stoddostno pokrite te stro-

KAKO IZ TEŽAV?

Kakorkoli že, bojkot oddaje mleka je na težaven položaj slovenskega mlekarstva opozoril, problemov pa ni rešil. Na zadnjem pogovoru med predstavniki rejcev, mlekarjev in republiškega izvršnega sveta je zato prevladalo mnenje, da je treba nadaljevati z iskanjem najustrežnejših rešitev. Ker je molža mleka majhna, zaradi manjšega standarda pa pada tudi prodaja, ni možno preiti na odnose ponudbe in povpraševanja, zato naj se prehodno obdobje podaljša vse dotlej, dokler ne bo izdelana strategija molže in oskrbe z mlekom, vključno z elementi državne intervencije, ki bo izravnala konjunkturalna nihanja. Breme inflacije bo treba v tem čas enakomerno razporediti na vse udeležence v reprodukcijski, od rejcev do zadrug, mlekarne in trgovine. Do konca junija je potrebno izdelati nov model za določanje odkupnih cen v prehodnem obdobju od julija do oktobra, da bremen inflacije ne bi nosili pretežno rejci. Za reševanje problema inflacije je potrebno proučiti tudi skrajševanje plačilnih rokov, avansiranje plačil, realnejše vrednotenje stroškov in revalorizacijo zapoznelih plačil. Ker je v zaostritvi nastalih razmer v Sloveniji veliko prispeval tudi uvoz mleka in mlečnih izdelkov, je potrebno od Zveznega izvršnega sveta zahtevati, da zaščiti domačo proizvodnjo, saj brez tega ni mogoče pripraviti smotne raz-

vojne strategije živinoreje in molže mleka.

Nepoštena je trditev rejcev, da morajo sami nositi breme inflacije, pravijo mlekarji. To breme moramo nositi vsi in nosimo ga tudi mlekarji. Tudi konzumnega mleka ne dobijo plačanega takoj, še slabše pa je z mlečnimi izdelki. V ljutomerskem Mlekoprometu pravijo, da imajo v svojih izdelkih (v sirih) sredstva vezana v povprečju 105 dni, kakšno breme inflacije morajo prenašati na ta račun, pa ni potrebno posebej opisovati. V podobnem položaju pa so tudi ostali mlekarji, ki izdelujejo mlečne izdelke, saj povpraševanje po njih pada in zaloge se povečujejo. Slovenske mlekarne plačujejo rejcem mleko okrog 15 odstotkov dražje kot drugje v državi in zato so njihovi izdelki tudi dražji. Posledica tega pa je slabša konkurenčnost na jugoslovanskem tržišču.

Pa še na nekaj opozarjajo mlekarji. Vedno so bili po svojih močeh pripravljeni pomagati rejcem, zato so v preteklosti namenjali precejšnja sredstva za spodbujanje večje proizvodnje. Ob opremi zbiralnic in nakupu molznih strojev so nepovratna sredstva dajali tudi za nakup krav oz. plemenskih telic, vendar kaže, da na to zdaj mnogi pozabljajo.

38.338.000 litrov mleka, v lanskem letu pa se je število kmetij zmanjšalo na 6.272, vendar so te oddale že skoraj 40 milijonov litrov mleka. Podobno stanje je tudi na območju drugih slovenskih mlekar, kar je spodbudno, saj so imeli podobna gibanja (manj krav in več mleka) že pred leti tudi v drugih evropskih govedorejsko razvitih državah.

V večji količini mleka na kravo sta pripomogla organizirano strokovno delo in ustrezna politika, ki je s svojimi ukrepi spodbujala strokovno delo, hitrejšo zamenjavo osnovne črede in tehnološko posodobitev kmetij. Čeprav imamo v Sloveniji dobro plemensko čredo, ki ima genetski potencial za visoko pridelke mleka, pa s povprečno mlečnostjo na kravo še vedno ne moremo

Letno namolžemo v Sloveniji 585 milijonov litrov, porabimo ga 421 milijonov litrov, v druge dele države ali v izvoz pa ga prodamo okrog 80 milijonov litrov. Žal pa poraba mleka na prebivalca v Sloveniji zaostaja za drugimi razvitimi evropskimi državami. Pri nas tako porabimo letno le 210 litrov mleka na prebivalca, v Zvezni republiki Nemčiji čez 300 litrov, v skandinavskih državah pa celo čez 400 litrov.

V zadnjem času pa v slovenskih mlekarnah ugotavljajo, da se je zmanjšala prodaja mleka in mlečnih izdelkov v druge republike. To je predvsem posledica večjega uvoza iz vzhodnoevropskih držav. Leta 1987 je Jugoslavija uvozila (preračunano v mleko) okrog 180 milijonov litrov mleka in mlečnih izdelkov, lani pa že 280 milijonov litrov. Vrednost uvoza v lanskem letu znaša tako 37 milijonov ameriških dolarjev. Takšen uvoz je v lanskem letu predstavljal že blizu 20 odstotkov letnega odkupa mleka v Jugoslaviji.

Takšna politika seveda najbolj prizadeva domače rejce, saj je uvoženo mleko cenejše in se zaloge domačih mlekar povečujejo. Po podatkih slovenskih mlekar so imeli te v letošnjih prvih štirih mesecih 140 ton zaloga surovega masla, 460 ton sirov in 600 ton mleka v prahu.

ške. 2.960 dinarjev bodo zagotovile mlekarne, 200 dinarjev bo znašala povprečna premija, 301,47 dinarja pa bo prispeval sis za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe.

Ob tem pa rejci opozarjajo na še en problem, ki je posledica izredno visoke mesečne inflacije. Trdijo, da so na ta račun ponovno oškodovani, saj so izračuni za tekoči mesec narejeni konec prejšnjega meseca, plačilo za mleko dobijo šele okrog sredine prihodnjega meseca, kar predstavlja povprečno enomesečno zamudo in s tem nerealno vrednost plačila za mleko. Drug problem, ki je prav tako v ospredju polemik o ceni mleka, je kritika rejcev, ki trdijo, da je njihov delež v drobnoprodajni ceni prenizek. Pravijo, da mlekarne in trgovina pobereta svoj delež, oškodovani pa so rejci in potrošniki. Prvi zato, ker dobijo mleko slabo plačano, drugi pa ga morajo drago kupovati.

Ker skupnega jezika niso našli, so se rejci odločili za enodnevni opozorilni bojkot oddaje mleka. Z njim želijo javnost opozoriti na svoje težave, nikakor pa ni ta bojkot namenjen zoper potrošnike. Zavedajo se, da mnogi že zdaj težko kupujejo drago mleko, vendar tudi sami z izgubo ne morejo več delati. Država naj bo tista, ki mora zaščititi potrošnika, saj kmetijstvo ne more biti v nedogled v funkciji socialne.

Ludvik Kovač Foto: Nataša Juhnov

Razpisna komisija Osnovne šole Šalovci

razpisuje

dela in naloge:

1. učitelja MA-FI — nedoločen čas s polno obvezo — PRU,
2. učitelja SL-SH — nedoločen čas s polovično obvezo — PRU,

Rok za prijave je 8 dni po objavi.

Da bi ohranili osnovno plemensko čredo, nam v Sloveniji v zadnjih letih z raznimi ukrepi za to namenjali pomembna sredstva, slovenske mlekarne pa so mleko plačevale vsem vselej dražje kot v drugih republikah. Tudi zdaj je odkupna cena mleka v Sloveniji najvišja, temu primerne pa so tudi drobnoprodajne cene, zato so mleko in šja, temu primerne pa so tudi drobnoprodajne cene, zato so mleko in mlečni izdelki na jugoslovanskem tržišču vedno manj konkurenčni. Slovenski rejci bodo v juniju dobili za liter oddanega mleka s 3,6 odstotka masčobe 3.461 dinarjev, v Srbiji 2.992 dinarjev, na Hrvaškem 2.436 dinarjev ter v Bosni in Hercegovini 2.200 dinarjev. Povprečni za kupcuja mleka v Sloveniji po 6.930 dinarjev, v Srbiji po 4.200 dinarjev, na Hrvaški pa po 6.000 dinarjev ter v Bosni in Hercegovini po 5.100 dinarjev.

Za primerjavo razmer se nekaj odkupnih in drobnoprodajnih cen mleka v različnih zahodnoevropskih državah. V Avstriji dobijo kmet za liter mleka (s 4 odstotki masčobe) 553 smetane, v Nemčiji od 0,7 do 0,8 marke in v Italiji 670 lir. Avstrijski potrošnik kupi liter mleka po 11,2 do 11,6 šilinga, nemški po 1,19 do 1,40 marke in italijanski po 1.336 lir.

V Rovinju vse zmogljivosti zasedene

Počitniška skupnost Murska Sobota ima na voljo v Monseni pri Rovinju 620, v domu Jelka na Pohorju pa 35 postelj. Tudi letos je med delavci veliko zanimanje za letovanje v Rovinju, saj so zmogljivosti povsem zasedene v sezoni ter v izmenici pred sezono in po njej. V celoti nista zasedeni le prva izmena junija in zadnja septembra. Cene za letovanje v Rovinju so primerne tudi za tanjša denarnice, saj znaša dnevna cena za člane skupnosti in njihove družine 20.000 dinarjev, za nečlane pa 26.500 dinarjev. Občutno nižje pa so cene letovanja zunaj sezone. Ker tudi letos ni bilo mogoče zagotoviti letovanja v Rovinju vsem, ki bi to želeli, je soboška počitniška skupnost tako kot prejšnje leto vzela v najem 100 postelj dnevno v zasebnih sobah v Povljani na otoku Pagu. Prehrana pa je v restavraciji. Opaziti je, da na letovanju manj delavcev s srednjimi osebnimi dohodki. Prav gotovo pa bo v prihodnje na letovanju še manj tistih z nižjimi osebnimi dohodki.

Klubu akciji sindikata, ki omogoča brezplačno letovanje za-

služnim delavcem v domu Jelka, pa nikakor ne morejo zagotoviti večjega zanimanja za letovanje na Pohorju. Tako so zasedene zmogljivosti le v poletnih mesecih in pozimi, če so ugodne snežne razmere. To pa je premalo za rentabilno poslovanje Jelke, zato morajo članice vsako leto pokrivati izgubo in tako bo najbrž tudi letos. Sicer pa je to problem

za vse Pohorje, ki bo moralo poplačati ponudbo z dodatnimi možnostmi rekreacije in drugega, na kar pa članice Počitniške skupnosti Murska Sobota ne morejo vplivati. O tem se pogovarjajo že vrsto let, vendar pa doslej rešitve niso našli. Sicer pa cena dnevnega penziona (60.000 dinarjev) ni pretirana.

F. M.

NOVO V RADENCIH

Prostori za rekreacijo

Ne mine leto, da ne bi v Naravnem zdravilišču Radenci zgradili kaj novega ali česa obnovili. Tako so pred kratkim predali namenu nove prostore nad veznim hodnikom hotela Radin, v katere se pride iz Zdraviliškega doma ali iz družabnih prostor hotela Radin. V njih sta prostor z vsemi pripomočki za body building (izdelani doma) ter trimski

kabinet. Namenjena bosta hotel-skim gostom, ni pa rečeno, da jih v prihodnje ne bi moglo uporabljati tudi katero od pomurskih športnih društev, če bi se z Naravnim zdraviliščem dogovorili za čas.

Naložba je stala 1,1 milijarde dinarjev, gradbena dela pa so po načrtih Komuna-projekta opravili delavci SGP Konstruktor. Čeprav so v zdravilišču dobili nove in velike prostore za rekreacijo, pa je ta naložba pomembna tudi zaradi tega, ker bodo sedaj lahko preuredili stekleno dvorano v pitno, ki bo postala središče — srce Radenc. V njej bodo tudi prirejali likovne in kiparske razstave, iz vodnjaka sredi dvorane pa bo mogoče piti več vrst mineralne vode.

Radenci postajajo torej čedalje bolj letovišče in ne le zdravilišče. Ta možnost se je ponudila z obnovo velike terapije, ki je pravzaprav namenjena le zdraviliškim gostom, medtem ko so v Radinu kongresniki in dopustniki, ki se odločajo za rekreativne, shujševalne, kozmetične in druge nove programe iz ponudbe Naravnega zdravilišča. V Radencih pa že razmišljajo o zdraviliško-rekreacijskem kompleksu bazenov, ki bi ga zgradili v bližini sedanjega pokritega bazena in bi imel 700 m² vodnih površin s termo-mineralno vodo. Prvi bazen bodo zgradili jeseni letos.

bbp

NAJPREDJŠTAL'CA

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Olga in 5-letni Mitja in 4-letni Vasja. Mama Ana pa stare hiše tudi ne bo pogrešala, čeprav se je v njej rodila.

Mladega kmetovalca smo pobrali po izkušnjah iz kmetovanja. Zvedeli smo namreč, da je končal srednjo kmetijsko šolo, da je zelo delaven na družbenopolitičnem področju...

»Ko sem končal osnovno šolo, sem hotel postati miličnik. Celo vse formalnosti okrog sprejema v šolo sem že opravil. Pa je oče kupil traktor, s čimer me je odvrnil od prvotne namere. Začel sem torej voziti trak-

odločili za zidavo govejega hleva, saj smo računali, da je treba najprej poskrbeti za dohodek in šele potem za primernejše bivalne prostore.

Tako, kot je ravnal Franc, delajo vsi dobri gospodarji. In tako kot ti, se tudi naš znanec ni ušel, saj je že sezidal veliko stanovanjsko hišo. Prav ob našem obisku sta bila pri hiši zidarja, ki sta vstavljala vrtno podboje, gostitelj pa nam je zadržal, da bo novo leto dočkal že v novem stanovanju. Tega se veseli njegova družina: žena tor, orati... in sklenil ostati na kmetiji. Da pa ne bi bil neuki kmet, sem se podal v srednjo kmetijsko šolo v Rakičan in jo seveda končal. Pridobljeno znanje mi je prišlo prav, čeprav ga je treba nenehno dopolnjevati. Tako, na primer, sam pripravljam domača krmlila, pa tudi vso drugo domačo hrano za pokladanje živalim, kupujem pa le najnujnejše koncentrate. Nekako navadil sem se na delo na kmetiji in se mi zdi, da se česa drugega ne bi mogel več lotiti. Zdaj, ko imamo vse novo, bo nekako že šlo, saj imam dohodke od prodaje živine, dnevno oddajamo po 130 litrov mleka... Morda mi bo, ob strojih, ki jih že imam, uspelo kupiti še »pajeka«.

Ker je Franc ugotovil, da nam ni jasno, za kaj gre, je pojasnil, da ima v mislih obračalnih za seno, ki ima več »rok«. Je menda bolj uporaben kot tračni obračalnik. Dodal pa je, da ga letos najbrž ne bo mogel kupiti, saj bo še veliko izdatkov pri preselitvi v novo hišo.

»V njej bo tudi krušna peč!« je nekam ponosno dejal zgovorni Franc, ki je tudi zelo razgledan in — veseljak. Vsaj takšen nam je ostal v spominu.

Š. Sobočan

Pri Stihovih ni več konjev, pač pa močan traktor. Mladí kmetovalec pa ima tudi dva naslednika. Foto: S. S.

ZA SOLATO, KI STANE NA TRŽIŠČU 4500 DINARJEV, DOBI PRIDELOVALEC LE 1000 DO 1200 DINARJEV

Dober pridelek listnate solate nima cene

Murska Sobota, junij. Na hribovitem Goričkem v Prekmurju, kjer površine niso najbolj primerne za pridelavo poljščin, se s sodelovanjem pospeševalcev Kmetijske zadruga Panonka čedalje bolj uveljavlja pridelovanje vrtnin. Res je, da bodo kumarice letos pridelovali le na 60 odstotkih površin, glede na pretekla leta. Vzrok za manjšo pridelavo so nekajletne ujme s točo, suše in preteklo leto bolezen po dolgotrajnih padavinah. Tako bodo letos pridelovali kumarice na 7,5 hektarja, s katerih pričakujejo 200 ton pridelka. Tudi letos imajo pridelovalci kumarice težave, saj so zaradi preobilnih padavin v maju kumarice »napadle« boleznimi. Pridelovalci so letos na boljšem, saj so jim zagotovili odkupno ceno v višini ob nakupu veljavne vrednosti 0,80 DM za prvorazredne, 0,50 DM za drugorazredne, in 0,15 DM za velike kumarice izven razredov ocenjevanja. Z dvajsetih hektarjev pri-

čakujejo pridelek 200 ton hrena. Od tega ga bodo večino izvozili, nekaj prodali na domačem tržišču in najdobjejšega predelovali ni industriji.

Zelju so letos kooperanti KZ Panonka namenili 16 hektarjev, s katerih naj bi pospravili 800 ton zelja. Več površin pa so letos gorički kmetje namenili solatam, ki so jih za prodajo na tržišču letos prvič sejali. Solatam, kitajskemu zelju, stročjemu fižolu, endiviji, peteršilju in radiču so namenili 10 hektarjev in načrtujejo, da bodo vrtnin, namenjenih takojšnji prodaji, pridelali okoli 200 ton.

Ob novih programih pa so se znašli pridelovalci kakovostne zelenjave v neugodnem položaju. Se tani so plačevali grosisti solato pridelovalcu po 600 dinarjev za kilogram. Letos pa plačajo ob 7- do 8-krat večjih stroških pridelave le 1000 do 1200 dinarjev, čeprav stane solata na trgu

4500 in v gostinskih objektih nekaj listov že več dinarjev. KZ Panonka kmetom sicer fakturira kilogram po 2700 dinarjev, vendar od te cene odbijejo stroške zabojar (7000 dinarjev, slednji se nikoli ne vrne) in prevoza. Pridelovalcem tako ne ostane drugo, da sami iščejo poti prodaje. Mnogi med njimi bodo solato raje pustili propasti, kot bi jo z izgubo »poklonili« trgovini. Veliko dela je namreč s solato, od setve, okopavanja, pobiranja, obrezovanja in čiščenja na tisoče glav solate. Navsezadnje jo je treba peljati več deset kilometrov do zbirnih mest. In solata ni premog, pravi vodja vrtninarske pridelave, v KZ Panonka, diplomirani agronom Stevo Pregelj, zato je vsak kilogram v zelenih listih zbranih vitaminov, rudnin in drugega preveč obremenjen s stroški tistih, ki solato prodajajo.

Boris Hegeduš

(GL)OSA

RUDNIK IN GORICE

Ko me je znanec ošvrknil, češ da sem v nekem poročilu navajal za lendarški rudnik in zapisal, da je druga možnost (namesto odvoza premoga) toplarna, ga nisem pogledal lepo. Dodal je, da bodo dim in plini uničili s trto nasajena bližnja in najbrž tudi oddaljenejša pobočja. Tedaj, ko sem pisal poročilo o toplarni, ki mi ga je »narekovala« skrb za večjo zaposlenost in izrabo naravnih danosti, sem pač pozabil, da ima toliko in toliko ljudi dohodek od vinogradov.

Pozneje, ko sem znančeve pomisleke slišal še od drugih, sem se šele zavedel, da napredek na enem področju (rudarstvo) in območju (Benica, kjer naj bi bil rudnik), lahko to izniči na drugem področju (vinogradništvo) in območju (Lendavske Gorice). Brž sem se pokesal. Zdaj, ko so rudarska raziskovalna dela prekinili, zdaj, ko ni znano, kdaj in če sploh kdaj bodo rudarji šli v jame, še manj pa je znano, ali bo (bi bila) toplarna, mi je lažje. Oddahnil si je tudi znanec in množica drugih, ki živimo za svoj večji ali manjši vinograd.

Skoraj razočemo se, ko najdemo trto, ki ji je vzel življenje (presneti) voluhar ali pa smo jo na smrt poškovali z rahljalkinami. Kar bi šele bilo, ko bi (domišljija zdaj deluje tudi meni) zaradi toplarne vsepovprek umirale naše ljube trtice? Hvala, znanec, odprl si mi oči! Pridi na kupico! Š. Sobočan

ZAMETKI NAMAKALNIH SISTEMOV? — V kmetijski zadrugi Ljutomer-Križevci, temeljna zadruga organizacija Kmetovalec Ljutomer so navdušili 6 pridelovalcev kumaric, da so si uredili namakalne naprave. Zanje je bilo treba dati le 10 odstotkov lastnega denarja, saj sta 90 odstotkov vrednosti prispevala zadruga in prehrabna industrija Droga Portorož. Za namakalne naprave se je navdušil tudi mlad kmetovalec Drago Košar iz Stroče vasi, ki prideluje kumarice na 12-arski njivi poleg domačije. Gre za tako imenovani namakalni kapljicni sistem, kar pomeni, da voda, ki doteka po ceveh, ki so speljane v vrstah, ne brizga, ampak kaplja. V cevnih odprtinah, ki so na nekaj deset centimetrov, so posebni vložki, ki so omogočajo. Drago, iznajdljiv kot je, pa se je domislil še nečesa: napravil je 3500-litrski kovinski rezervoar, ki ga je postavil poldrugi meter visoko od tal, in vanj spjel cev od strešnih žlebov, torej deževnico. Za vsak primer, če bi to vodo porabil, je napeljal še cev od hišnega vodovoda. Skratka: letos bodo kumarice imele dovolj vlage, zato bo najbrž tudi dober pridelek.

Tekst in foto: Š. Sobočan

PLANIKA TURNIŠČE

NOVA VRSTA OBUTVE

V prvih štirih mesecih letošnjega leta so v turniški Planiki izdelali 362 000 parov obutve. Od te količine so izvozili kar 68 odstotkov. V omenjenem obdobju so od prodaje na tuje iztržili 4.320 000 dolarjev. Glede na to, da so v tem obdobju uvozili le za 120 000 dolarjev, je seveda pokritost uvoza z izvozom idealna. Prej namreč ni bilo tako. Je pa tudi res, da so razmerja izvoza in uvoza različna tudi zato, ker v Planiki Turnišče izdelujejo poslej manjše serije obutve, za katere pa ni mogoče vselej najti vseh, ali pa vsaj pretežno surovin na domačem tržišču. Kot nam je povedal direktor Anton Horvat, si prizadevajo, da bi uporabljali čim več domačega materiala. Spodbudno je, da je čedalje več izdelovalcev na primer usaja in umetnega usaja, ki dosegajo visoko kakovost, pa jih zato lahko vse bolj vključujejo v izdelavo kot dobavitelje. Tudi drobno gospodarstvo Pomurja se ima priložnost izkazati, seveda pri določenih izdelkih, recimo pri tiskanju »ornamentov«, napisov...

V kratkem bodo v turniški Planiki začeli izdelovati novo vrsto športne obutve. To je tako imenovana izvedba »torzione« v podplatih bo vloženi stabilizator (posebna plastična ploščica), ki bo ublažil udarce in preprečil poškodbe v gležnjih (izpah, izvini, zlom). Dodamo naj, da so »prototipe« te obutve (po načrtih izumitelja z Zahoda) izdelali v Turnišču in da ne gre za noben prenos izdelave, ampak za nov štart.

Š. Sobočan

PREJELI SMO

NARAVNE NESREČE V KMETIJSTVU IN EKONOMSKA TER SOCIALNA VARNOST KMETIJSKIH PRIDELOVALCEV

Slovenija, še posebno pa Pomurje, leži na geografskem območju, kjer so za nastanek neviht in toče ugodne razmere, zato so škode v kmetijstvu po ujmah skoraj vsako leto. Pogostost padanja toče v posameznih letih in povzročena škoda se izredno spreminja. Na območju severovzhodne Slovenije, ki je branjeno pred točo in meri 250.000 ha, je bilo v desetletnem obdobju (1973—1982) skupno 172 dni s točo. Tako je na primer v letu 1975 toča padala 36-krat, leta 1980 pa 8-krat.

Največja pogostost padanja toče je v juliju (v desetih letih 54-krat), zatem v juniju (44-krat v desetletju), nekoliko manjša nevarnost je v avgustu (38-krat/10 let). V začetku (maja) in ob vročih poletnih dni (september) je pogostost padanja neprimeri- no manjša.

Nastala škoda po neurju s točo je odvisna od velikosti toče, časa padanja, letne sezone, ob- stanja posevkov, velikosti ob- močja, intenzivnosti pridelave itd. Katastrofalne posledice po neurju s točo v zadnjih letih na našem območju:

— 18. julij 1978, ko je neurje s točo uničilo večino še nepočetih posevkov in drugih poljščin. Veliko škodo je nastalo tudi v sadovnjakih in vinogradih.

27. julija 1979, ko je po skoraj končani žetvi toča posek- dovala in uničila ostale posveke in trajne nasade.

— 25. 7. 1987 smo ocenili posledice katastrofalne ujme, ki je bolj ali manj prizadela, ponekod pa v celoti uničila posevke, vino- grade in sadovnjake na skupno ocenjeni površini 21.897 ha, to je 51 % obdelovalnih zemljišč na območju občine Murska Sobota. Ocenjena škoda je znašala 35 % vrednosti družbenega proizvoda iz leta 1986.

Pri ublažitvi in odpravi kata- strofalnih posledic se je v prete- klošči vedno vključevala širša družbena skupnost z nepovratni- mi sredstvi solidarnosti, vendar

je zaradi obsega vseh škod v Slo- veniji in razpoložljivih sredstev ta pomoč znašala le 15 do 20 % od nastale in ocenjene škode.

Za leto 1989 in vnaprej bo za- radi spremenjenih in poostrenih kriterijev za pridobitev solidar- nostnih sredstev ta sredstva še te- že pridobiti (zvišani cenzus ško- de v občini od 3 na 4 % v odnosu do valoriziranega družbenega proizvoda).

Iz navedenega izhaja, da obrambni sistem pred točo ni do- volj zanesljiv in da ob nastali škodi ni na razpolago zadosti so- lidarnostnih sredstev, zato ostaja kmetijskim pridelovalcem edina in zanesljiva zaščita v obliki za- varovanja posevkov in trajnih nasadov pri Zavarovalni skupno- sti.

Delež zavarovanih površin se iz leta v leto spreminja. Običajno se povečuje po katastrofalnih uj- mah.

V letu 1987 je bilo v zasebnem sektorju zavarovanih 3.728 ha, v letu 1988 pa 6.279 ha posevkov oz. nasadov. V letu 1988 se je ob- seg zavarovanja (verjetno zaradi toče v letu 1987) povečal na 7.010 ha. Za sezono 1989 je bilo v zasebnem sektorju do začetka junija zavarovanih le 4.177 ha, kar je za 2.833 ha manj kot v pre- teklem letu. Predvidevam, da se je stanje v juniju izboljšalo.

Vsako zavarovanje pri Zavaro- valni skupnosti je strošek, ki običajno ni posebej izkazan v izra- čunu oz. proizvodni ceni, je pa upoštevan pri novem izračunu katastrskega dohodka, ki je os- nova za davek in druge dajatve.

Ker so v rastlinski oz. v kmetij- ski pridelavi proizvodni ciklusi dolgi in nastopa večina proiz- vodnih stroškov v začetku proiz- vodnje, je Zavarovalna skupnost Triglav za leto 1989 dala mož- nost brezobrestnega obročnega plačila zavarovalne premije, tako da 20-odstotni delež premije pla- ča zavezanec ob sklenitvi zavaro- valne pogodbe, 40-odstotni delež do 15. avgusta in preostanek do 30. septembra.

Osnova za obračun premije so bile izhodiščne cene iz marca oz. začetka aprila. Tako je bila za pšenico določena izhodiščna ce- na 2.000 din za kg, kar znaša ob 4,14 % premiji 414.000 din na ha, kar je bilo ob sklenitvi zavaroval- ne pogodbe enakovredno 207 kg pridelka pšenice za 1 ha, sedaj ob uradno povečani zaščitni ceni pšenice s 15. junijem na 3.000 din za 1. vrsto pa predstavljajo stroški zavarovanja 1 ha posevka 138 kg letošnjega pridelka pšeni- ce. Ker bo odkupna cena pšenice višja od zaščitne, bo strošek za- varovanja v končni fazi nižji (verjetno v vrednosti okrog 100 do 120 kg pridelka na ha).

Podobni izračuni veljajo za vse druge poljščine, s to razliko, da bo za jesenske pridelke (koru- za, sl. pesa, krompir itd.) kasnej- še dokončno oblikovanje odkup- nih cen ugodneje vplivalo na potrebni delež pridelka za kritje stroškov zavarovanja.

Glede na statistično ugotovlje- no največjo pogostost neurij s to- čo v juliju, premajhno učinkovi- tost sistema za obrambo pred to- čo, poostrenih kriterijev za pri- dobivanje solidarnostnih sred- stev in možnosti obročnega pla- čila premij, si na osnovi sedanjih in predvidenih odkupnih cen preračunajte strošek za zavaro- vanje pridelka v kg pridelka, pono- vno razmislite in se odločite.

Komite za kmetijstvo in gozdarstvo, Ervin PITZ, dipl. inž. agr.

Preventiva v govedoreji

Na območjih naše države, kjer uspešno in zavzeto razvijajo intenzivno rastlinsko pridelavo, kjer pripravlja zelo kakovostno voluminozno krmo in kjer je dobro organizirana veterinarska služba, so redke terapevtske intervencije, velika pozornost pa se namenja preventivnim meram, tako da je velikega pomena zlasti preventiva bolezni in diagnostika imenovanih modernih bolezni, kot so zlasti mastitis, metabolične in deficitarne bolezni. Pri planskem delu s kravami molznicami je najvažnejše zatiranje in preprečevanje kroničnih, subkliničnih mastitisov, ki jih lastnik velikokrat ne opazi, veterinarja pa kliče le pri akutnih mastitisih in zahteva zdravljenje. Število subkliničnih mastitisov bi se dalo zmanjšati po naslednjih načelih, kot jih navajajo Batis in sodelavci:

- ker je mastitis problem hleva, ne samo posameznih krav, je potrebno pregledati vse živali v hlevu vsaj enkrat na leto;
- pri vseh kravah, pri katerih je ugotovljeno več kot 500 tisoč statičnih elementov v 1 ml mleka, je potrebno opraviti tudi bakteriološko preiskavo;
- zdravljenje krav z mastitisom je potrebno opraviti po navodilih diagnostičnega zavoda;
- trikrat na leto je potrebno pregledati molzne stroje;
- veliko pozornost je potrebno nameniti higieni, še posebej dezinfekciji seskov takoj po molži.

Nekaj podobnega naj bi naredili tudi pri zatiranju fascioleze na močvirnatih območjih in tam, kjer je okuženost večja. Pri tem je treba imeti v mislih, da so epizootični dejavniki fascioleze pri govedu do neke mere različni glede na posebne geografske, ekološke in proizvodne razmere na posameznih območjih naše države.

Program preprečevanja te bolezni, ki ga v Sloveniji predlaga Br-glez, obsega tele mere preventive:

- redna letna koprolška preiskava vsega goveda,
- sistematsko zdravljenje vseh invadiranih živali,
- občasna parazitološka preiskava jeter zaklanih živali,
- pregled pašnikov in registracija polžev mlakarjev,
- laboratorijski pregled polžev glede na razvojne oblike F. hepaticae,
- izpeljava različnih tehnoloških postopkov pri gnojenju, siliranju krme in drugih.

Uspeh preprečevanja pa se bo po mnenju avtorja dočakal samo pri redni in organizirani uporabi vseh naštetih metod.

Naslednji velik problem so metabolične in deficitarne bolezni. Eden od osnovnih vzrokov za te bolezni je neusklajeno razmerje med krmnim obrokom in stopnjo proizvodnje. Od kakovosti krmnega obroka je seveda odvisno zdravstveno stanje, reprodukcija in reja krav molznic, ker se vedno velja pravilo, da se krava pri gobcu molze, kar v naši intenzivni mlečni reji včasih tudi hote požablamo. Sodobna tehnologija, kot je znano, omogoča zares kakovostno rejo, konzerviranje in skladiščenje voluminozne krme. Toda v tem procesu lahko pride, in pogosto tudi prihaja, iz mnogih razlogov do najrazličnejših deficitov in zmanjševanja njene biološke vrednosti, pa celo do toksičnosti hrane. Podčrtati moramo dejstvo, da je prehrana molznic, posebno še v času visoke gravidnosti in na začetku laktacije, usmerjena predvsem na veliko proizvodnjo, pri tem pa često ni usklajena s fiziološkimi normami in lahko pride do resnih prebavnih motenj in metaboličnih obolenj, kot so subklinično in klinično manifestne acidoze, ketoze, prizadetost jeter, osteodistračne motnje in drugo.

Splošne preventivne mere se nanašajo na zagotovitev normalnega metabolizma in preskrbo organizma z beljakovinami, ogljikovimi hidrati, maščobami, minerali in vitamini, kot tudi optimalnimi razmerami nege in skrbi za živali. Da bi se lahko odkrivala subklinična anomalija in motnje, je uvedena pri nas (in tudi drugod po svetu, zlasti še v Sovjetski zvezi) metoda disperzije. V Sloveniji poteka že nekaj let tudi v ekstenzivni proizvodnji. Njen cilj je, da se ugotovi etiologija deficitarnih pojavov na širšem območju republike. Seveda pa nastopajo pri vsem tem problemi, kot financiranje, usposobitev strokovnjakov, oprema laboratorijev, posebno še kemijskih in biokemijskih.

Na koncu je potrebno podčrtati, da intenzifikacija specializirane govedoreje terja od veterinarja in rejca neprekinjeno izpopolnjevanje strokovnega dela, pa pravočasno aplikacijo v proizvodnjo vsega tistega, kar je najboljšše, najnovejše in najbolj neposredno.

Zahteve sodobne reje so vse večje, toda skrb za živali je čedalje bolj nenaravna, to pomeni, da je vse večje število stresnih razmer v velikih aglomeracijah in v ekološko neustreznih prostorih, neuravnovešena prehrana manipulacije s svetlobo in podobno. Vsi ti stresni pogoji brez občitnih vplivov na organizem, od katerega se hkrati zahteva višja proizvodnja. Velike aglomeracije vplivajo na večje možnosti za širjenje določenih kužnih bolezni. Prenaseljenost prostora pa ima različne etiološke in psihične vplive, ki so precej negativni za posamezne živali in v veliki meri vplivajo na skupne izgube.

Veterinarska dejavnost se na osnovi razvoja veterinarske medicine vse več vključuje v novi način kot pomemben dejavnik pri varovanju zdravja ljudi in človekovega okolja, v katerem živi. Ta dejavnost poteka na več področjih, kot je varovanje zdravja pred boleznimi, ki so prenosljive od živali na človeka — pred zoonozami — in ki jih je okrog 130, varovanje zdravja pred boleznimi, ki jih povzročajo higiensko oporečna živila živalskega izvora, poleg tega pa je veterinarska in tuja dejavnost v oblikovanju in varovanju človekovega okolja, čeprav to niso izključno problemi veterinarske službe, a se bo veterinar vse pogostejše srečeval z njimi in jih moral v veliki meri tudi sam reševati.

MAG. IVAN ZVER
DIPL. VETERINAR

TURNIŠČE: cene pujskov

Minuli četrtek, 22. junija, so rejci pripeljali na sejem v Turnišče 14 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih od 15 do 20 kilogramov. Za par živali je bilo potrebno odšteti od 800.000 do 1.000.000 dinarjev.

FRANCEKOV
PREMIŠLAVANJE

Lani je bilo zavarovanih v Pomurju
17.500 hektarjev posevkov

Letos bo izpad zavarovalnih površin
5000 hektarjev

Zaman ugodni zavarovalni
in plačilni pogoji,
če nimaš s čim plačat.

*GINTER

VIŠJE CENE IN BOJKOT

V teh časih, ko cene ne mirujejo, saj ne mine dan, da se kakšen izdelek ne bi podražil, tudi kmetijski za svoje pridelke zahtevajo višje cene. Z bojkotom oddaje mleka so danes javnost opozorili na neurejene razmere v mlekarstvu, kjer odkupne cene ne pokrivajo pridelovalnih stroškov, z današnjim dnem pa je Slovenska kmečka zveza pozvala kmete tudi k bojkotu oddaja mesa vse dotlej, dokler odkupne cene živine ne dosežejo višine, ki bo pokrivala stroške priraje.

V soboški Mesni industriji skušajo slediti inflaciji, zato se odkupne cene nenehno spreminjajo, vendar rejci trdijo, da s temi cenami še vedno ne pokrivajo stroškov priraje. V Mesni industriji so odkupne cene pitanega goveda spremenili 19. junija, kaže pa, da ne bodo vzdržale dolgo in jih bo potrebno ponovno popraviti. Mlado pitano govedo A vrste, to so posebej odbrani bikci in telice, ki jih koljejo za posebne namene, odkupujejo zdaj po 38.000 dinarjev kilogram tople polovice (22.000 dinarjev kilogram žive teže), za mlado pitano govedo ekstra vrste dobijo rejci 34.000 dinarjev (19.000 dinarjev za živo težo), za prvo vrsto 30.000 dinarjev (16.800 dinarjev za živo težo), za drugo vrsto 25.000 dinarjev (13.500 dinarjev za živo težo) in za mlado pitano govedo izven vrste 21.000 dinarjev za kilogram tople polovice oz. 11.000 dinarjev za kilogram žive teže. Krave prve vrste so po 25.000 dinarjev kilogram tople polovice (14.000 dinarjev živa teža), druge vrste po 21.000 dinarjev (11.700 dinarjev in živa teža) in izven vrste po 19.000 dinarjev (živa teža 10.000 dinarjev).

Odkupne cene prašičev so se spremenile že prej, prašiči do 150 kilogramov so po 18.000 dinarjev kilogram žive teže, težji prašiči so po 17.000 dinarjev, izločene plemenske svinje po 14.000 dinarjev in izločeni plemenski merjasci po 4.000 dinarjev kilogram. L. Kováč

EKOLOŠKO VINOGRADNIŠTVO

Pred nedavnim so se tudi ekologi v Sloveniji združili v zvezo. Popularno rečemo temu gibanje zelenih. In prav je tako, kajti če se bomo do narave obnašali tako mačehovsko kot do sedaj, se nam ne piše nič dobrega. Taka razmišljanja so me pripeljala do vprašanja: Kako naj se vinogradnik ekološko obnaša? Dosti je bilo o tem že napisano in izrečenih dosti besed. V okviru evropskih vinogradniških dežel deluje tako imenovani Internationaler Arbeitskreis Begrünung im Weinbau. V to delovno skupino priznanih evropskih strokovnjakov je vključena tudi Slovenija, in sicer s strokovnjaki, ki jih vodi dr. Jože Colnarič. Že sam naziv te delovne skupine pa nam povem, da se v okviru nje ukvarjajo predvsem z novimi vidiki nege vinogradniških tal. Za ekološko bolj sprejemljivo vinogradništvo pa bo potrebno storiti še mnogo več. In prav s tega vidika bo to pisanje verjetno zanimivo za vsakega vinogradnika.

Danes delimo vinogradništvo v tri skupine:

- intenzivno
- integrirano
- ekološko

Med temi tremi načini obstaja seveda veliko razlik. Iskanje kompromisov je pa cilj vsakega sodobnega vinogradništva. Najbolj je to razvidno iz tabele:

Intenzivno vinograd.	Integrirano vinogr.	Ekološko vinogr.
CILJI — vedno večji pridelki — znižanje stroškov — velika obremenitev trte z rodnimi očesi — izpustitev določenih ampelot. del	— konstanten pridelek — varstvo okolja — obremenitev trte je odvisna od sorte in stanja vinograda — vsa ampelotehnična dela opravimo zaradi dobre osvetlitve trte, ter da se vlaga ne zadržuje v njenem habitusu, vestno in v določenih rokih	— varstvo okolja tudi na račun nekoliko nižjega pridelka — trajna zatratitev ali začasna ozelenitev — včasih napravimo zastirko — herbicidi se ne uporabljajo skozi zimo — uničevanje plevelov v vrsti je mehanično, herbicid je le izjema
OBDELAVA TAL V VINOGRADU — po večini intenzivno obdelana odprta tla — včasih zatratitev za kakšno leto — v vrsti pod trto uporabljamo herbicide	— trajna zatratitev ali začasna ozelenitev — včasih napravimo zastirko — herbicidi se ne uporabljajo skozi zimo — uničevanje plevelov v vrsti je mehanično, herbicid je le izjema	— samo kalijeva in fosforjeva min. gnojila — redno z organskimi gnojili
GNOJENJE — mineralna gnojila, glede na analizo tal — nikoli z organskimi gnojili	— mineralna gnojila glede na analizo tal — organska gnojila občasno, da vzdržujemo godnost tal	— samo kalijeva in fosforjeva min. gnojila — redno z organskimi gnojili
VARSTVO PRED BOLEZNIMI IN ŠKODLJIVCI — izključno kemično	— opazujemo razvoj škodljivcev ali bolezni, razvoj vinske trte in spremljamo klimatske podatke — pomagamo si z dobro ampelotehniko in agrotehniko — naselitev in ohranitev naravnih škodljivcev — v nujni kemično varstvo, vendar le pripravki iz bakra in žvepla. — prizadevati si za čim boljše škropilno tehniko (zmanjšana količina vode, usmerniki zraka, črpanje brez injektorjev...)	— samo kalijeva in fosforjeva min. gnojila — redno z organskimi gnojili
— v nujni kemično varstvo		

Iz tabele je lepo razvidno, kje se lahko tudi vinogradnik prijateljsko obnaša do narave. V celoti ekološki način ta trenutek gotovo ni sprejemljiv. Tudi v zahodnem svetu, kjer imajo velike tržne presežke, se kljub vsemu iščejo vmesne poti med temi tremi načini.

Povsem za zavreči pa ekološkega načina vinogradniške pridelave tudi ni. Predvsem pri varstvu vinogradov pred boleznimi in škodljivci ter pri obdelavi vinogradniških tal nam bo moralo postati jasno: Delajmo za lepši, čistejši in ljudem prijaznejši svet!

Kraner Andrej, dipl. inž. agr.

STRNIŠČNI KRMNI POSEVKI

V svetu dobivajo strniščni posevki čedalje večji pomen v razmerah, kjer uspevajo, saj pridelamo na enoto površine v enem letu dva pridelka in si tako bistveno izboljšamo krmno bilanco ali dohodek. Z urbanizacijo vsako leto zmanjšujemo obdelovalne površine. Kmetije so premajhne, akumulacija se zmanjšuje tudi na večjih obratih, zato je potrebno njivske površine čim intenzivneje izkoristiti.

Pomen strniščnih posevkov

Krmni dosevki se odklikujejo po hitri rasti, tako da že v kratkem času dobimo visoke pridelke krme. S pravilno izbiro dosevkov pridelamo krmo tedaj, ko je primanjkuje na travniku in pašniku.

Z vključevanjem dosevkov v njivski kolobar dosežemo:

- njivska površina je čez celo leto pod rastlinsko odejo, tako preprečimo negativne vplive dežja, vetra in sonca na sestavo tal, erozijo in izpiranje hranilnih snovi,
- tla bogatimo z organsko snovjo — humusom (koreninski ostanki, zeleni podor), s tem izboljšamo sestavo tal, vodni režim in zračnost (težkih) tal, mikrobiološko aktivnost ter gospodarjenje s hranili v tleh,
- prenašanje težje dostopnih hranil iz globljih plasti v plitvejši sloj zemlje s pomočjo korenin,
- dosevki iz družine metuljnic (detelje) v simbiozi z Rhizobium sp. bogatijo tla z dušikom iz zraka.

Krmni dosevki, ki jih priporočamo v Pomurju

Pri izbiri krmnih dosevkov moramo upoštevati dolžino rasti zaradi pravočasne setve naslednjega glavnega posevka, odpornost proti mrazu in suši, potrebo, da spomladi čimprej dobimo zeleno krmo in zeleno krmiljenje lahko podaljšamo pozno v jesen, način rabe (zeleni krmni, podor).

Glede na razpoložljiv semenski material na tržišču bi v Pomurju prišli v poštev naslednji strniščni dosevki:

- trave (mnogocvetna ljujljka),
- križnice (krmna ogrščica, listnati ohrov, strženasti krmni ohrov, zeleni angeliter),
- detelje (inkarnatka),
- pitnik (koruza za zeleno krmo ali siliranje).

Agrotehnika pridelovanja krmnih dosevkov

Preplitva ali površna priprava zemlje škoduje normalnemu razvoju strniščnega posevka. Strnišče preorjemo do globine 18 cm, površino obdelamo s predsetvenikom do drobno grudišaste sestave. Tako pripravljeno zemljo pustimo ležati okoli 7 dni (če je to možno), da vzkladi plevel, potrosimo mineralna gnojila, ponovno obdelamo z brano oz. predsetvenikom, da uničimo plevel. Hranilne snovi morajo biti strniščnim dosevkom čim bolj dostopne. Na brazde potrosimo okrog 600 kg/ha fosforja (P₂O₅) in 80 do 100 kg/ha kalija (K₂O). Rastline, ki ostanejo na njivi do pozne jeseni (ohrov), gnojimo z dušikom dvakrat: ob setvi in tri do štiri tedne kasneje. Del dušičnih in kalijevih gnojil lahko nadomestimo z gnojevko ali gnojnico, med vegetacijo potrebujejo strniščni dosevki okoli 100 do 120 kg dušika/ha (N). Če se odločimo za setev prezimnih krmnih dosevkov mnogocvetne ljujljke, inkarnatke ali njunih mešanic, je spomladi — konec marca — obvezno potrebno posevke dognojiti z 80 kg N/ha (300 KAN 27 %).

Mnogocvetna ljujljka

Med prezimnimi krmnimi dosevki bi dali prednost mnogocvetni ljujljki, kajti z njo dobimo obilico zelene mase in hranilnih snovi v letu setve in še obilen odkos drugo pomlad, če je v tleh dovolj hranilnih snovi (N) in vlage. Odlikuje se z zelo hitro rastjo po setvi in regeneracijo po vsaki košnji, zgodaj na spomlad hitro ozeleni in tako imamo

že v začetku maja obilen odkos zelene mase, ki jo lahko siliramo, sušimo za seno ali pa zeleno pokrmimo. Če se odločimo za siliranje, je zeleno maso obvezno potrebno posušiti (ovenet) na okoli 35 % suhe snovi (SS), zaradi boljšega siliranja. Namreč, če siliramo svežo travo, se nam tvori več očetne kisline, taka silaža je kisla in jo živali nerade jedo.

Za tla je precej zahtevna, saj najbolje uspeva na zmerno vlažnih, srednje težkih globokih tleh.

Sejemo ročno ali pa strojno z žitno sejalnico. Po setvi zemljo stisnemo z valjarjem, vendar le-ta ne sme biti zadnje orodje na njivi, zato za njim plitvo zabranamo.

V čisti setvi sejemo 30—40 kg semena na ha, prednost bomo dali predvsem tetraploidum sortam (tetraflorum, droga), ki imajo več listov in beljakovin. Sejemo najkasneje do začetka septembra.

Inkarnatka in mešanica z inkarnatko

V naših razmerah ne priporočamo setev same inkarnatke, saj posevek pozimi rad pomrzne, pridelki zelene mase in hranilnih snovi pa so majhni. V čisti setvi je sejemo 25—30 kg/ha do sredine avgusta. V zadnjem času bolj uporabljamo inkarnatko v mešanici z mnogocvetno ljujljko in kocinasto grašico — grašljinko. S to mešanico dobimo večji pridelek zelene mase in hranilnih snovi. Mešanica je sestavljena iz 20 kg inkarnatke na ha, 30 kg kocinaste grašice na ha in 20 kg mnogocvetne ljujljke, sejemo jo do konca avgusta.

Zelo uporabne so tudi enostavne mešanice inkarnatke 25 kg/ha + 20 kg/ha mnogocvetne ljujljke ali 25 kg/ha inkarnatke + 35 kg/ha kocinaste grašice.

Prebuje posevke jeseni visoko pokosimo ali popasemo, spomladi pa lahko koristimo posevke za zeleno krmo, silažo in seno.

Križnice kot strniščne koševine

S križnicami pridelamo na enoto površine v jeseni veliko zelene mase, bogate s hranilnimi snovmi, ki pa jih lahko uporabljamo za zeleno krmo ali pa za zeleno gnojenje.

V obroku jih moramo kombinirati z drugimi krmili, kot so seno in koruzna silaža. Pri nas je najbolj razširjena krmna ogrščica (listnati ohrov).

Sejemo jo najkasneje do konca avgusta 10—12 kg semena na ha z žitno sejalnico ali ročno oz. s trosilnikom za mineralna gnojila 12—15 kg semena na ha.

Bolj poredko se na našem tržišču pojavlja strženasti ohrov — zeleni angeliter, ki ima veliko listja in hranilnih snovi. Ima zelo ugodno beljakovinsko razmerje 1 : 4,5, kar zelo ustreza kravam molznicam.

Zahteva težja in globoka tla, ki so dobro oskrbljena s kalcijem. Sejemo ga kot poznejši posevek najkasneje v drugi polovici julija.

Pitnik (koruza za klajo)

To je gosto sejana koruza kot strniščni dosevek, uporabljamo ga za zeleno krmo, ko so rastline visoke dober meter pa vse do začetka cvetenja. Za setev lahko uporabljamo cenejše seme, vendar mora biti dobro kalivo. Sejemo ga do sredine julija, 90—110 kg semena na ha. Pitnik bomo predvsem sejali na pešničnih strniščih.

Po strniščih ječmena je še možno sejati hibride iz zrelostnega razreda 100 za silažo. Setev v vrsti naj bo redkejša, tako da posejemo okrog 10 rastlin na m². V naših razmerah priporočamo hibride BD 175, BC 177, BC 183, BC 188, ZP 110. Setev opravimo takoj po žetvi ječmena ali oljne ogrščice, ob ugodni jeseni doseže še primerno količino suhe snovi. Pridelke siliramo kot silažno koruzo.

Tabela 1: Pridelke zelene mase in hranilnih snovi posameznih krmnih rastlin

poljščina	pridelek t/ha	preb. belj. v %	škrob vred. v %	pridelek preb. belj.	v kg/ha škrob. vred.
mnog. ljujljka	40	1,8	11,7	720	4680
inkarnatka	22	2,3	10,0	506	2200
grašljinka	27	2,5	10,1	688	2778
list. ohrov	27	2,0	8,1	550	2228
pitnik	35	0,7	8,0	245	2800
koruza (str. d.)	35	0,9	13,5	315	4550
strnišč. repa	30	0,7	5,3	345	2138

(Vir: Pridelovanje krme, prof. dr. Jože Korošec)

Iz navedenih podatkov je mogoče razbrati, da na enoto površine pridelamo največ hranilnih snovi z mnogocvetno ljujljko in pa grašljinko.

ZVZ za Pomurje
Stane Kapun, dipl. inž. agr.

DO »AMENA« JE ŠE DALEČ . . .

7. velikim zanimanjem sem prebral članek v Vestniku z naslovom Duhovnik odvezal molčečnost (1. 6. 1989). Novinar Vestnika Jože Graj je že prej objavil pogovor z menoj, v katerem sem poskušal omiliti besede Frenka Cmrčnjaka, rekoč, da gre predvsem za osebne zadeve. Ko sem rekel »osebne zadeve«, sem mislil na to, da je šlo pri Stegujevih napadih predvsem za napade name osebno.

Učili so nas, da se »amen« vedno reče na koncu. Toda Stegujev »amen« je zame šele začetek, je priložnost, da končno povem, za kaj je šlo in za kaj gre. Ob vseh Stegujevih napadih je šlo res predvsem za napade name. Toda tu bom zdaj povedal še drugi del stavka. Stegu me ni napadal zato, ker bi mu ne bilo po godu npr. moje delo v okviru socialne službe, ali zato, ker imam svetle lase ali premalo raven nos. Vsi njegovi napadi so bili izključno in neposredno povezani z mojim delovanjem v društvu Lastovka.

Spretno je manipuliranje s trditvijo »jaz sporov pravzaprav ne vidim« in z ono drugo, da bi se stvari najbrž uredile, »če bi prišlo do ureditve kadrovskega vprašanja cerkvenih sodelavcev«. Trditev, da sem »uslužbenec slovenske cerkve v Ingolstadt« hvala Bogu ne drži. Sem uslužbenec nemške cerkvene dobrodelne organizacije Caritas in v tem je moja sreča. Ko bi bil uslužbenec slovenske cerkve v Ingolstadt, bi bil namreč že zdavnaj ne samo ob dobro ime, ampak tudi ob kruh. O tem ne dvomim. Škoda, da Stegu ni povedal, kako ureja »kadrovska vprašanja«, za katera je neposredno pristojen, ko se že tako samozavestno spušča v modrovanje o teh stvareh pri drugih firmah!

Ko je Stegu »modroval« o »društvih«, je govoril v množini, čeprav je v novinarjem vprašanju izrecno omenjeno društvo Lastovka. S tem se je spretno izognil dejstvu in si dovolil posploševanje, govorjenje o stvareh, ki jih je težko preveriti, ker jih nihče ne pozna dovolj podrobno. Ko bi odgovoril na vprašanje novinarja, bi moral povedati med drugim tole:

— da se je zamisel o ustanovitvi društva Lastovka rodila v skupini, ki se je vsak tedaj srečevala v okviru slovenske župnijske skupnosti v Ingolstadt in ki je pripravila vsako leto nekaj večjih prireditev, povod za ustanovitev društva pa je bilo dejstvo, da so nas postavili na cesto, ker so začeli preurejati stavbo, v kateri smo se srečevali;

— da je bil član pripravljalnega odbora društva in da se je — enako kot jaz — pogovarjal s predstavniki koordinacijskega odbora za združbo pri predsedstvu RK SZDL in predsednikom društva Triglav iz Münchna (Roman Ogrin, Marjan Kopic), ki so nam pomagali, ker je tedanje vodstvo Kluba Jugoslovane hotelo preprečiti ustanovitev slovenskega društva z očitki, da smo separatisti in nacionalisti;

— da je bil soustanovitelj društva Lastovka;

— da je bil že na ustanovnem obnem zboru izvoljen v sedemčlansko predsedstvo društva Lastovka in da je bil sopodpisnik statuta društva;

— da je skupaj z drugimi člani upravnega odbora in predsedstva sodilnega o vseh zadevah v društvu, med drugim tudi o pobudi, da občinsko konferenco SZDL iz Murske Sobotne naprosimo, da prevzame pokroviteljstvo nad društvom, in o pripravi prve proslave dnevne republike — za ta namen je rezerviral tudi cerkveno dvorano;

— da je bil vodja dramske skupine društva, ki je kmalu po ustanovitvi Lastovke predstavila Potrčevo dramo Krefli in našadružila program za prvo proslavo slovenskega kulturnega praznika pri Lastovki;

— da je 29. marca 1979 s pisno izjavo izstopil iz upravnega odbora in predsedstva društva Lastovka in za to navedel »službeno odsotnost« ob koncu tedna, ko so bili navadno sestanki;

— da so se Lastovki takoj po tej odločitvi zaprla vrata cerkvene dvorane, v kateri smo imeli prej vse večje prireditve;

— da je kmalu po odločitvi v pogovoru, ki ga je imel z mojim delodajalcem, tožil o tem, kako imamo pri Lastovki v postnem času med mašo ples in kako molimo njegovo pastoralno delo (trditve, ki z resničnim stanjem nimajo nič skupnega), ne da bi prej kadarkoli in komurkoli od nas omenil, da ga pri delovanju društva kaj moti, čeprav je imel kot član predsedstva za to boljše možnosti kot katerikoli od drugih članov;

— da je pozneje še večkrat na zahrbtn način poskušal vplivati na mojega delodajalca, da bi se ta distanciral od mene — z drugo besedo: me postavil na cesto, če se ne bom odpovedal članstvu v predsedstvu društva . . . itd.

Stegu je pozabil tudi na to, da sem od vsega začetka pri predpostavljenih zahtevah, naj stvari razčistijo. Pozabil je, da je bil že določen termin za po-

govor in da ga je on odpovedal, s pretvezo, da odhaja iz Ingolstadta.

Ko je po mojih vztrajnih zahtevah le prišlo do pogovora, je na njem med drugim trdil, da »je društvo Lastovka vezano na smernice, ki jih dobi od države in konzulata«, čeprav mu je bilo dobro znano, da to ne drži.

Tako sem postal v očeh mnogih v vodstvu škofije Eichstatt »komunist«, »špijon«, (ravno ob tej »zvenečici« etiketi sem se moral sam pri sebi nasmešljati, saj sem jo dobil prvič že deset let prej, v vojski, ki so pri meni odkrili »sovražno propagando« — revijo Ognjišče), v zadnjem pogovoru pri mojem delodajalcu pa me je obljabljal, da sem »titista«.

Bralcem v domovini bo najbrž težko doumeti, kaj pomenijo v ZR Nemčiji, sploh pa še v Cerkvji take in podobne »etikete«, ki so jih peljali name Stegu in njegovi. Tukaj je dovolj, da o nekom, ki ti ni po godu, prišepneš neki vplivni osebi, da je komunist. Tudi če ga s tem ne omogočiš popolnoma, dosežeš vsaj to, da postane sumljiv, nekaj vendarle ostane, pa čeprav nedokazano in »v zraku«. Sicer pa nisem bil prvi, ki ga je Stegu »krstil« za komunist. Precej pred menoj je bil na vrsti tedanji član dramske skupine Toni Kranjčan, ki mu je Stegu rekel, da je komunist, ker je protestiral proti nepravilnemu obračunu potnih stroškov za igralce, ki so šli gostovat po drugih mestih.

Pritiski name so bili izredno močni in vztrajni. Prihajali so tudi z visokih nivojev. Cerkev je pač ustanova, ki je po strukturi podobna vojski. Če se nekoč od podrejenih upira ali celo pritožuje nad ravnanjem nadrejenih, se zanj navadno stvar ne konča dobro. Tudi dolga leta po 2. vatikanskem koncilu se še vedno jasno ve, kdo je »zgoraj« in kdo je »samo laiki«.

Moja služba in eksistenca moje družine sta dolgo viseli na nitki in ta nitka je postajala iz meseca v mesec tanjša. Toda zgodil se je čudež. Dobil sem sicer nekaj jasnih ultimato, naj se umaknem iz vodstva Lastovke, ali pa bom izgubil službo. Na vse te ultimats me odgovoril s prav tako nedvoumnim »NE!«. Povedal sem, da sem bil v vodstvo društva izvoljen na tajnih in demokratičnih volitvah in da lahko o tem vprašanju odločajo samo člani društva Lastovka, sicer pa se v moje zasebno življenje in v način preživljanja mojega prostega časa lahko vtrka samo moja žena in moj sin. Odločno sem dal vedeti, da ne vidim nobenih konfliktov med mojo službo kot socialni svetovalec pri Caritasu in med mojo vlogo v društvu Lastovka ter da moje delovanje v predsedstvu tega društva ne postavlja pod vprašaj lojalnosti do delodajalca. Ko je postalo najbolj vroče, sem si kupil Zakonik cerkvenega prava in predlagal, naj proti meni uvedejo postopek pri cerkvenem sodišču. V tem zakoniku so namreč za ustanovitelje in odgovorne v društvih, ki delujejo proti veri in Cerkvji, predvidene zelo hude kazni. Niso uvedli postopka, nisem dobil priložnosti, da bi se končno jasno izkazalo, kdo je kriv. Napadi name pa so postali še hujiši.

»Zgodba« je trajala skoraj deset let. Stegu se je oglašil pri mojem delodajalcu po vsaki večji prireditvi Lastovke. Razglabljal je o ideološkem pomenu dedka Mraza, dneva žena, dneva mladosti, mi pripisoval odgovornost za recitacije, ki jih je pripravila slovenska šola (mimogrede — iz učbenikov, ki so jih odobrile bavarske šolske oblasti), itd. Moj delodajalec mi je vedno znova kazal prevode odlomkov iz našega društvenega glasila, v katerem sem včasih objavil odgovore na šušljanja o domnevnih ideoloških usmeritvah društvenega delovanja. Stegu se je hotel na glasilo celo naročiti, da bi ga lahko hitreje napadel. Med drugim se je razburjal zaradi mojih člankov ob Titovi smrti. Jaz sem odgovoril med drugim tako, da sem objavil, kaj je o Titu rekel papež. Omenil sem, da so ob njegovi smrti zvonili zvonovi ljubljanskih cerkev in da človek, ki ceni Tita, ni nujno komunist.

Zamislite si, kljub tem žolčnim napadom in vsem poskusom, da bi me brez mojega privoljenja »vpisali« v neko stranko, nisem bil ob kruh! To je seveda Steguja pognalo v obupen bes. Dejstvo, da nisem dobil odpovedi, mu je bilo jasn znak, da mu moj delodajalec — ni verjel.

Ko se človek pogovarja s Stegujem, dobi vtis, kot da gre za izredno mirnega, dobrohotnega gospoda, ki ne bi bil v stanju ubiti niti muhe, ki pa je obenem stalno preganjan in zatiran, skratka eden največjih mučencev v zgodovini . . . V izjavi za VESTNIK pravi, da se mu zdi, da je »v ozadju

pač nekakšna gonja«. Jaz bi rekel, da to celo drži, toda to »gonjo« je organiziral prav tisti, ki o njej govori. To je kot bumerang, ki ga vržeš in prileti nazaj.

Tisto, kar — kot pravi Stegu — »ne štima« med nami, je dejstvo, da se je bil pripravljen ponižati tako daleč, da je z roko pred usti, potihlo, izza hrbta, govoril neresnice o Lastovki in o meni. Če zdaj govori o tem, »da jih je vedno manj« (obiskovalcev prireditev), naj to pripíše svojim lastnim intrigam. Pri Lastovki ni nihče nikomur prepovedoval ali odsvetoval obiska prireditev, ki jih je organiziral Stegu.

Nespodobno je, da niti Lastovka niti jaz osebno nikoli nismo delovali proti veri ali Cerkvji. Če pa smo se postavili po robu tistim, ki so nas obkroževali in kompromitirali, pa je to naša legitimna pravica.

Vsem nam pri Lastovki je zelo jasno, da je velika večina naših rojakov, to velja tudi za ogromno večino članov društva Lastovka, vernih. Zato se zavedamo, kako nevarne in daljnosežne so lahko posledice trditve, da je naše delovanje protiveržno ali proticerkveno. Kaj takega pa trdi lahko samo tisti, ki o Lastovki nima pojma ali ki zavestno LAŽE! Vsi drugi vedo, da so dejstva popolnoma drugačna.

O zaželeni ureditvi »kadrovskega vprašanja cerkvenih sodelavcev« pa še tole: pred nekaj leti se je podobna zgodba dogajala v Berlinu. Moj kolega, pošten Slovenec, je ostal na cesti. Tisti, ki so poznali razmere, so se zgražali. Nihče pa ni storil odločilnega koraka, da bi se krivica popravila. Ko sem zvedel za to berlinsko zgodbo, mi je postalo marsikaj jasno. Predvsem sem spoznal, kaj je mislil Stegu, ki mi je nekaj mesecev prej nasmejan razlagal, da »v Berlinu nekaj škripa«.

Znani slovenski duhovnik in znanstvenik dr. Anton Trstenjak je pred nedavnim, ko je dobil nagrado AV-NOJA, v pogovoru za Nedejski dnevnik med drugim rekel tole: »Čeprav sem duhovnik, iščejo ljudje v meni predvsem človeka.« Stegu pravi, da do ljudi, do tistih, ki prihajajo v cerkev, nima predsodkov. Kaj pa do drugih? V dolgoletnem izobraževanju za svoj poklic bi se moral naučiti menda vsaj največje krščanske zapovedi. V Evangeliju namreč nikjer ne piše »diskriminiraj svojega bližnjega«, ampak . . . V tem grmu pa po mojem tiči zajec. Ko bodo slovenski škofje med nas v Ingolstadt spet poslali duhovnika, ki nam bo s svojim zgledom in delom pokazal, kaj je krščansko življenje, bo v Ingolstadt spet vse drugače. Morda skoraj tako, kot je bilo nekoč, ko je bil z nami nekdanji slovenski duhovnik Feliks Grm.

Pred letom dni sem ob nekem članku v Družini o slovenski župniji v Ingolstadt poslal uredniku tega slovenskega verskega tednika obširno pismo, na koncu sem jih prosil, naj pridejo kdaj med nas in naj objektivno poročajo o tej nekaj tako dejavni skupnosti, ki jo je Stegu spravil na rob prepada. Odmeva ni bilo.

Priznati moram tole: Ko so se mi dogajale krivice, nisem molčal. O zadevi sem seznanil vodstvo društva, odločno pa sem se postavil po robu tudi vsem pritiskom name. Tudi ostrih besed ni manjkalo, v nekem pismu sem napisal, da si ne dam natakati »nagobčnika«. Morda je to »greh« — toda ta greh me je rešil pred nevarnostjo, da ostanem na cesti. Kljub vsemu nisem obešal zadeve na veliki zvon. Zanj so vedeli člani predsedstva in upravnega odbora društva, za nekatere tudi drugi člani Lastovke, ki sem jim v posebnem pismu pojasnil, za kaj je šlo v teh dolgih desetih letih v Ingolstadt. V pogovoru za Vestnik sem poskušal omiliti poskus, da bi šla zadeva v širšo javnost, saj sem bil prepričan, da bi se jo dalo rešiti v okviru cerkvenih pristojnosti. Stegujeva »odveza molčečnosti« pa je dokončno prekinila mojo zadržanost. Probleme je začel ustvarjati prav on, ko je brez razloga in izza hrbta udaril po meni in mojih sodelavcih. Tudi močnejšost do medijev je prvi »odvezal« on. Ob tem sem se zelo začudil, saj je doslej vedno izražal skrb, da ja ne bo prišlo kaj v širšo javnost.

Tako. Začeli smo, zdaj pojdemo pa res do konca! Pred mano sta dva zajeta svežnja uradnih dopisov, kopij, ultimato . . . Nobenega razloga nimam, da bi kaj prikrival. Do »ame-na« je še daleč . . .

Zvone Kokalj,
Ingolstadt

Računalniška tomografija

Kot nevropsihiater ne morem več molčati. Še sreča, da imamo novinarje, ki se borijo za zdravstvo. Popolnoma se strinjam s člankom tov. Majde Horvat v Vestniku, objavljenim 15. junija 1989.

Po mojem mnenju je bilo ljudem premalo povedano o računalniški tomografiji. Sodoben nevropsihiater ne more delati brez tovrstne diagnostike. Omo-goča mu globinsko slikanje možganov, po plasteh. Na ta način se ugotovi, ali gre za prirojeno okvaro možganov, atrofijo (»sušenje«), posledice poškodbe, tumor, izlitje krvi pa še druga bolezenska dogajanja v možganih, lobanji. Bil sem zelo navdušen, ko sem zvedel za akcijo nakupa te aparature. V Nemčiji sem bil navajen na tako dragocen pripomoček. Računalniška tomografija je tam prodira v manjše, »krajne« bolnišnice. Prihranila je ogromno denarja in nepotrebno procedurno diagnosticiranje, ki je na bolnika negativno delovalo, ga delalo negotovega, ga dolgo puščalo v dvomih. Mimogrede naj povem, da je doza sevanja enaka, torej nič večja kot pri klasičnem slikanju glave, tako so mi rekli nemški strokovnjaki.

»Komputeriziranje« je tako postala rutinska metoda, nekaj podobnega, kot se to dogaja v naših mestih, ki imajo računalniško tomografijo. S tega vidika menim, da bi bilo pošteno, če bi ugotovili odstotek tovrstne preiskave med mestnim in podeželskim prebivalstvom. Naš človek mora več mesecev čakati na tomografijo. Ali je tako tudi v Ljubljani in Mariboru? Temeljito moramo razmisliti, ali pošljemo bolnika, v igri je tudi denar, preiskava namreč precej stane. Pri odločanju si torej v intelektualni in emocionalni dilemi. Ko pride normalen izvid, si misliš: nepotrebna preiskava, pride do občutka krivde do plačnika, po drugi strani pa sva z bolnikom mirna. Zadeva je končana, skrb izgine z bolnikovega obraza, motiviran je za delo in življenje.

V Murski Soboti imamo ta aparat. Čestitam vsem aktivistom, ki bi jih najraje imenovali, zame so pravi legendarci. Naša računalniška tomografija ni nova. Naj jo primerjamo z novo Siemensovo v Szombathelyu, bolnišnici, ki je tudi podeželska. Mar mi nismo vredni ene rabljenice, v srcu Evrope?!

Pojav računalniške tomografije v Murski Soboti je zame napredno dejanje v duhu demokracije periferije; dejstvo, ki je velika uganka, agresija za hierarhično-centralistično-metafizično stanje sedanje zdravstvene slovenske politike. Odgovorni za slovenski zdravstveni sistem so tiho ali pa so proti napredku. Postajajo vedno večje breme za sodobno slovensko politiko in ekonomijo. Škarje med zdravstvom in ekonomijo so vedno večje, prepred med njima širši. Sprašujem se, kako dolgo bodo napredne slovenske sile še hranile to negibljivo matico, ki ji rečem zdravstvo. Menim, da daje takšno zdravstvo delavcu premalo za njegov »zdravstveni dinar«.

Razmislimo, kaj vse lahko uvozimo, imamo v Pomurju kakovostno aparaturo? Posameznik si jo uvozi za obrt ali pa to stori kakšna ustanova. Noben »center« se temu ne upira, ker je zaželeno, da se razvija ekonomija. In kako je pri zdravju? Zdravstveni vodilni to zavirajo. Mimo njih se ne sme dogajati nič demokratično novega. Računalniška tomografija bi morala v Ljubljani. Mar so ljubljanska življenja več vredna od pomurskih? Kaj, če bi tu pa tam zapihal nov veter, da bi bolniki iz drugih regij prihajali na preiskavo v Mursko Sobotu. Prepričan sem, da bi ljudje to storili. Vendar, kdo bi jim delal težave? Zdravstvena hierarhija. Naš — pomurski bolnik je v Mariboru in Ljubljani imenovan »deviznik«, ker prinaša denar iz druge regije. Vem pa za primere, ko so bolniki iz drugih regij hoteli priti k meni na pregled v Mursko Sobotu, pa niso dobili napotnice s pripombo, da imajo psihiatra bliže. Čudovita enakopravnost in pravica izbire zdravnika!

O želji in zahtevi, da bo računalniška tomografija čim prej funkcionirala, sem govoril z vidika možganov — psihe, spominjajoč se velikega nevrologa Nevrološke klinike v Ljubljani, profesorja Petra Kartina, ki mi je 1970. leta depresivno pripovedoval, da se gradijo nove stavbe za razne organe človeškega telesa, od ginekologije do kirurgije, a za

možgane, ki so najplemenitejši organ človekovega bista, nimamo posluha. Po Freudovi psihoanalitični teoriji naj bi bili na te organe »fixirani«, odnosno naj bi dojemali le nivo njihovega delovanja. Želim nam napredek periferije, medicine, znanosti, vse za našega človeka.

Rakičan, 16. 6. 89

Dr. Jože Magdič

Sprejem Titove Stafete v Murski Soboti — pred 36 leti seveda! Predsedniku republike Titu za 64. rojstni dan s sporočilom, »da bi še dolgo živel in nas vodil po poti v lepšo prihodnost v mirni izgradnji socializma naše dežele in v skrbni za utrditev stalnega mira v svetu.« In na naslovnicah 24. maja 1956: »Praznik mladine Pomurja — Manifestacija mladosti in veselega razpoloženja.« Od 3. do 10. junija je namreč v Pomurju Praznik mladine — z veliko začetnico.

Kaj bo s slatinskim vrelcem v Nuskovi? — Ni cinizem, če damo, da je vprašanje aktualno še danes. A preberimo: »Že večkrat smo slišali, da je treba urediti slatinski vrelce v Nuskovi, ki leži na travniku, nekaj metrov od glavne ceste. Pred drugo svetovno vojno in še nekoliko časa po vojni je bil vrelce zabetoniran. Kasneje so izkopali vaščani dve globoki jami in položili cestne cevi. Uredili so dva odtoka: v prvem, manjšem, se zbira pitna slatina, ki pa jo zajemajo ljudje kar z rokami. Odkar izvira slatina po ceveh, je izvir mnogo manjši, ker so s cevmi zamašili nekaj glavnih žil. Vrelce je lasti vasi Nuskova. Začasno skrbni zanj J. Š. Vendar bi bilo prav, če bi uredili ne samo vrelce, temveč tudi vso okolico. Mogoče bi kazalo zasaditi ob vrelcu manjši park. Dejstvo je, da hodi v Nuskovo po slatino ljudje iz vse graške in delno cankovske občine, zato bi bilo dobro razmisliti o ureditvi tega slatinskega vrelca.«

Voda je neizprosno pustošila — pomurski problem zopet živ — Takrat in danes. Zgodovina se ponavlja: najprej kot tragedija, nato kot farsa. Nadaljeval se je spopad s kolaradskim hroščem. Kmetijska inšpekcija pri okrajnem ljudskem odboru Murska Sobotu je objavila opozorilo občinskim ljudskim odborom, kmetijskim zadrugam in kmetovalcem, naj se dosledno ravnajo po določilih temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci ter odredbe o zatiranju kolaradskega hrošča.

Agronom E. Šiflar je tedaj trdil: »Pomurje ima pogoje, da postane središče za pridobivanje kakovostnega semena!« In še: »Pomurje naj postane samostojno semenarsko podjetje!« Na filovskem bregu je stekla prva nafta iz vrine Fi-6. Izšla je prva, dvojna številka revije Svet ob Muri. V kulturnih razgledih Franc Šrimpf razčlenjuje vprašanje: »Ali bo Pomurje dobilo gledališče!«

Ob fotomotivu mlina na na-

O Andori!

Nepreverjena informacija, pa čeprav je obrnjena na humorno stran, lahko zavaja bralce. Zato smo dolžni pojasniti zapis vašega humorista Džoužija v Vestniku dne 15. junija 1989, na strani 24.

Pri spremljanju pionirjev judoistov v Andori ni imela občinska politika nobene vloge. Tovarš Gjeza Farkaš je drugo mandatno obdobje uspešno vodil odbor za MEDNARODNO SODELOVANJE pri Telesnokulturni skupnosti Murska Sobotu. Iako je v Andoro potoval kot funkcionar TKS, in ne kot predstavnik SZDL.

Predsednik skupščine TKS JOŽE HORVAT

slovnici nostalgichen pripis: »Že mlinček ropoče in voda šumlja . . . Res: od žetve do mlačve ni doglo časa, a ko se bodo napolnile žitne kašče, bodo imeli tudi mlinarji dovolj posla.« Naslov: »Kljub nekaterim dobrim pojavom pri odkupu še vedno nimamo čistih računov.« Gre seveda za poročilo o trženju z živino.

Poštenje še ni izumrlo — »Pred dnevi je neki upokojenec iz Murske Sobotu izgubil žepno uro, ki mu je že nad trideset let merila čas in bila za njega kar lepa vrednost, saj bi si nove ne mogel kupiti. Ves obupan je spraševal tu in tam, a brez uspeha. Končno se je

zglasil na postaji LM, kjer so mu povedali, da je uro našel tudi upokojeni Franc Horvat iz Cvetkove ulice. Lahko si mislimo, kako vesel je bil stari upokojenec, ko je božal svojo izgubljeno uro!« (Pomurski vestnik, 2. avgust 1956)

Pismo izseljenke Vere Maronik iz Sebedorec — »Skoraj bo že minilo leto dni, ko sem po 27 letih prvič obiskala naše domače, 85 let staro mater, očetov grob, sestro, ki skrbi za slepo mater, sestrično družino in druge stare znanke v Sebedorch, ki so me zelo lepo sprejeli, česar jim ne bom nikoli pozabila. Dom sem zapustila, ko sem bila stara 18 let in odšla v Kanado, zaro je bil toliko lepši prisrčen sprejem, ki nam ga je priredila podružnica Izseljenke matice v M. Soboti. Po 27 letih sem spet lahko poslušala domačo pesem, ki me je pretresla do dna srca. Nato smo si še ogledali naše Pomurje, ki se je zelo spremenilo od tistega časa, ko sem ga zapustila. Enkrat ga bom morala razkazati tudi možu . . .«

Je tuji kruh res vedno najboljši? Nekaj pomislekov ob uvozu dežnikov — Dežnikarna v Lendavi izdeluje boljše in cenejše dežnike. Konec avgusta je izšla četrta številka priloge Topoli, to pa je bil tudi čas, ko so se v predhodniku Vestnika vrstili prispevki o obisku naših izseljencev v domovini.

Iz kronike: Sodna obravnava proti bestialnemu zločincu Mohorku iz Ptuj. Pravična kazen: Smrt z ustrejitvijo. Zločinec je priznal svoj gnušni zločin. (Pomurski vestnik, 6. september 1956).

B. Ž.

Za razvoj Topolovec in blaginjo ljudi

Poleg asfaltne ceste je še vedno neurešena želja vaščanov ene najmanjših vasi v soboški občini — vaški dom in zveza s svetom prek telefonov ter odprava površnega izvajanja melioracijskih in komasacijskih del. »Izvajali so jih prej, površnost pri delu pa je opazna še sedaj,« je dejal predsednik vaškega odbora Jože Kerec, ki smo ga obiskali na domačiji v Topolovcih 12. Presenetil je s svojo zgovornostjo, predvsem pa sposobnostjo človeka, ki mu ni le do praznega besedenja, ampak dejanj. Zato je tudi v komasacijskem in melioracijskem odboru ter povsod, kjer je potrebno izpeljati akcije za napredek vasi, v kateri živi.

V Topolovcih je 160 prebivalcev, prazni pa sta hiši številka 3 in 21 (Gumilarjevih in Žilavčevih). Odselili so se, in da takih primerov ne bi bilo več, si prizadevajo izboljšati življenjske razmere. Mednje prav gotovo sodi asfaltna cesta, poleg ceste pa je pomembna povezava s svetom tudi telefonom. Cesto naj bi asfaltirali v naslednjem letu, že jeseni letos pa uredili navoz. S telefoni pa bo malo težje, saj je bil poštun predračun vrtočlavo visok. V enem tednu bi na krajevni skupnosti Cankova morali nakazati 17 starih milijard samo za

sofinanciranje centrale, na kar niso pristali, saj toliko denarja nimajo, odločili pa so se, da problem rešijo na svoj način. Zbirajo 3 milijone dinarjev po naročniku in sproti kupujejo material, ki je potreben za priključitev telefonov. V Topolovcih so očitno dobro organizirani, kjer je poleg predsednika vaškega odbora še enajst aktivnih in dovolj mladih, predvsem pa za delo pripravljenih ljudi. Čeprav so kmetovalci, to ni njihova primarna zaposlitev, izkušnje, ki si jih pridobivajo na delovnih mestih, pa jim dajejo osnovo za ureditev za-

Jože Kerec — predsednik vaškega odbora v Topolovcih

dev tam, kjer živijo. Obenem pa imajo podporo tudi v sposobnem predsedniku krajevne skupnosti Cankova Viktorju Vorošču.

V imenu napredka, ker dejansko želijo spremeniti stvari na bolje, skušajo odpraviti tudi pomanjkljivosti, ki so bile posledice površnega dela pri komasacijah in melioracijah.

»V razhajanju s projektom,« po trditvi Jožeta Kereca, »namreč niso bile opravljene vse drenaže in utrditve zemljišč. Eno takih je tisto, na katerem naj bi stal vaški dom, okoli katerega je bilo veliko zapletov s sosedom Henrikom Sukičem, pa tudi Jožetom Bagolo, ki je bil svojčas predsednik komasacijskega odbora in vaše skupnosti, a ni izkoristil vseh možnosti v korist vasi, ampak jih je predvsem zase.

Nasploh pa se niso izkazale strokovne službe, ki bi tradicionalne kmete morale seznaniti s pridobitvami zlozb, ne pa da so nezaupljivi stali ob strani predvsem zato, ker so brez izkušenj pri pridobivanju tudi zanje koristnih novosti.« Zanje so dojemljivejši mlajši, predvsem pa tisti, ki so

Daniel ni več neroden na kolesu, veliko lažje pa se bo peljal po cesti, ko bo asfaltirana. To naj bi se zgodilo v naslednjem letu, ko bodo potegnili asfalt na cesti od Domajinec do Topolovec in tako omogočili boljše povezave in hitrejši prevoz.

dobili v svetu, tako kot Jože Kerec, širjavo in izkušnje.

Podpredsednik vaškega odbora je Branko Kornhauser, ki je pospeševalec v temeljni zadrugi organizaciji Cankova, poleg obeh omenjenih dveh pa je še nekaj takih, ki bodo očitno premaknili »kolo« naprej. Zato se združujejo v kmečko zvezo, pričani so, da mora biti plačan le tisti, ki dobro dela, in se sami trudijo v smeri ne le svojega, ampak napredka vasi in skupnosti.

Če lahko Jože Kerec premaguje 724 kilometrov (kolikor je od dvorišča njegove domačije v Topolovcih do tekstilne tovarne v Vadussu) tudi po dvanajstkrat na leto, obenem pa uspešno vodi vaško skupnost, razmišlja o večji demokraciji in napredku, potem se za razvoj sicer majhne vasi pod obronki Goričkega ni bati.

Brigita Bavčar

GORENJKA V PRLEKIJI

V dvoje je lepše in lažje

Po naših vaseh je veliko kmečkih fantov, ki bi se radi poročili, vendar za to premalo ali skoraj nič ne storijo. Med takimi je bil tudi Silvo Žnidarič iz Kuršinec, ki pa se je naposled opogumil in zdaj že tri leta živi z Marijo, ki je v Prlekijo prišla z Gorenjskega.

»Trije bratje so odšli zdoma, starši so umrli in tako sem ostal sam,« nam je povedal nekaj čez 40 let star mladenič. Marija, ki se je samo smehljala, ga je nekajkrat pokarala, naj ja ne pove načina, kako jo je spoznal. Mi smo za pot, kako je prišel do nje (in ona do njega) vedeli, zato smo morali obljubiti, da o tem ne bomo črhali niti besedice. In tudi ne bomo.

»Kar lepo se počutim v tem kraju. Silvo je dober človek, lepo skrbi za obdelovanje polj, uredil je tudi hlev za pisanje 230 bekonov, zdaj pa sva posadila še 1,5 hektarja buč golic.«

nam sogovornik ni dal konkretnega odgovora, saj mu letina že nekaj let ni ravno naklonjena. Je pa zagotovo dovolj pijake za domače potrebe in za goste.

»Našim Gorenjcem štajerska vina zelo teknejo. Tudi moji mami, ki je upokojenka in večkrat pride sem,« je spet povzela besedo Marija. »No, pridejo pa tudi kaj pomagat delat, recimo na trgatve.«

Silvu je zdaj, odkar ima Marijo, stokrat lažje. Ni sam, lahko se pogovarja, za nekoga živi... To mu daje tudi spodbudo za še boljše delo na kmetiji in prav v teh dneh je velik hlev znova napolnil s čez 200 tekači. Te redi sicer že 10 let in letno jih vzredi čez 400. Zdaj dobi za kilogram prirastka 3870 gramov krmil, sam prirastek pa bo dobil plačan 8 odstotkov od cene pitancev, ki bo ob oddaji.

Marija je pridno pomagala pri sajenju buč golic. Z njimi se

Marija je prišla v Prlekijo z Gorenjskega. Čeprav ni živela na kmetiji, se je življenja in dela na njej hitro navadila. Foto: S. S.

Tako je pripovedovala Marija. Za hip je nehala, saj je skočila do štedilnika, sicer bi kava prekipela, pa tudi domače klobase so bile že kuhane. Oboje je ponudila obiskovalcem, Silvo pa je postavil na mizo liter rizlinga. Oba sta priganjala k jedi in pijaci in zato smo poskusili. Teknilo nam je.

»Eden od bratov se je odpovedal dedovanju, pač pa je dejal, da bo zadovoljen s tem, če ga bom ob obisku rojstne hiše lepo sprejel in pogostil. Seveda sem bil nad njegovo gesto navdušen.«

Na vprašanje, koliko vina pridelava v 25-arskem vinogradu,

bo ukvarjala do jeseni, ko jih bodo pobrali in strojno čistili. Kake 4 tone semena bo. Za kilograma pa bosta dobila najmanj 4000 dinarjev. Toliko je namreč zajamčena odkupna cena, dejanska pa bo prav gotovo višja.

Silvu in Mariji je na domačiji v Kuršincih, kjer jim po domače pravijo Cmerovi, kar lepo. Hiša je sicer dober kilometer proč od asfaltirane ceste, vendar to ne moti, saj je tudi makadamska pot še kar utrjena, peš pa tako in tako nikamor ne gresta, saj je pri hiši avto.

Š. Sobočan

KOBILJE

HIŠE OB ČRTI

V Kobilju poslej ne bo dovoljeno graditi kjerkoli in ne karšnih-koli objektov. Po ureditvenem načrtu za ta kraj je na določenem območju možna zidava stanovanjskih hiš in kmečkih domov, gospodarskih, obrtnih in družbenih objektov ter pritliklin in pomožnih objektov k novim in obstoječim objektom. Od družbenih so predvideni telovadnica pri osnovni šoli, nova trgovina, skladišče kmetijskih pridelkov in reprodukcijskega materiala, gradnja garaž za avtobuse in slavinice pri športnem igrišču. Tega naj bi tudi razširili. Gradbene linije objektov ob cestah morajo biti vzporedne s cesto, če le-ta ni ovinkasta. Tlorisna oblika stanovanjskih in družbenih objektov mora biti pravokotna ali v obliki črke L, medtem ko je lahko tlorisna oblika gospodarskih in pomožnih objektov drugačna. Višina individualnih objektov ne sme presegati dveh etaž, družbeni objekti pa ne treh. Vsi objekti, razen tistih družbenega pomena, morajo imeti dvokapne strehe, ki morajo biti vzporedne s cesto. Ob parcelnih mejah pa je dovoljena postavitev ograje največ do višine 1,20 metra. Obstoječi in opuščeni vodnjaki pa naj bi bili znova uporabni; če ne kot izvor pitne vode, pa vsekakor kot vir vode za gašenje ob požaru.

Kobilje je kraj, od koder so se pred leti množično izseljevali, saj doma ni bilo priložnosti za delo. Zdaj imajo obrat Uтока iz Kamnika, na vidiku so nove možnosti za zaposlovanje, pa tudi kmetijstva ne gre odpisati, zato utegne ureditveni načrt za naselje prispevati k lepši podobi (urbanistični urejenosti) in večji stanovanjski in gospodarski gradnji. Kobilje je tudi neke vrste otoček slovenskega življa, saj so okoliške vasi narodnostno mešane.

S. Sobočan

MLIN V TOPOLOVCIH je star skoraj dvesto let. V začetku je bil lesen, zgradili so ga na željo grofa Szaparija, zdaj pa so lastniki Sapači. Svojičas ga je poganjala turbina, v mlinu pa so vozili mlet tudi iz Apač in okolice. Zdaj je že dvaindvajset let, odkar ne meljeje več, kajti voda je zalila in porušila zavore. Mlin stežka kljubuje zobu časa in njegova podoba je čedalje manj vabljiva.

Fotografija: Nataša Juhnov

SREČANJE

Počasi se spuščam proti hiši, ki je nekoliko oddaljena od glavne ceste. Razmišljam o tem kako nenavadna bitja smo ljudje, česa vsega se ne lotimo. Odpravljam se namreč po sledi novice, da je »nekdo« iz vžigalic sestavil kopijo Eifflovega stolpa, 320 metrskega pariškega lepote. In za kaj takega je bilo potrebno vložiti veliko volje in dela. Če se sama spomnim s kakšno muko sem v šoli uspela sestaviti preprost mostiček, je to zame nekaj nemogočega.

Tisa boče pokazati, da je res

dober pes čuvaj, saj me kljub temu da je privezana na varni razdalji, s svojim lajanjem kar pošteno prestraši.

»Dober dan. Branka iščem,« pobaram mamó Olgo, ki ravno kar pometa predobó.

»Ja, on pa kosi tam spodaj,« mi pokaže z roko. »Samo malo, da ga pokličem.« In potem se oče Ludvik vsede na traktor in ga gre iskat.

Medtem ko ga čakam se sprašujem, če ga bom sploh spoznala, saj je minilo že nekaj let odkar ga nisem videla. Spomnim se

ga še kot majhnega fantiča, ki je nekaj let za mano drgnil klopi v stari fokovski osemletki.

Ugotavljam, da se ni niti spremenil: to so iste poteze, isti navihani nasmeh. Le zrasel je.

»Kam naj postavim stolp?,« me vpraša.

Odločimo se za jaso, ki je nekoliko oddaljena od hiše. Toda v začetku kaže, da nam bo veter preprečil fotografiranje. Vseeno se toliko umiri, da uspešno sestaviti tudi večjega »ajfla«. Velik je 172 centimetrov. »Hotel sem narediti tako velikega kot sem sam velik, toda zdi se mi, da sem v tem času že nekoliko zrasel.« Še »klik« in fotografija je posneta.

»Kako sem prišel na idejo? V vojski. Tam je bil to nekakšen hobi mnogih vojakov. In ta manjši stolp, ki je velik 90 centimetrov sem naredil kar med služanjem vojaškega roka,« mi razlaga. Potem pa je prišel domov in porodila se mu je ideja o tem, da naredi večji stolp. »V bistvu sem se tudi zavedal, da je letos stota obletnica postavitve Eifflovega stolpa, pa sem potem še bolj pohitel z delom.«

Veliko je bilo potrebno truda, da je bilo vseh 6600 vžigalic na svojem mestu. »Če bi tako računal je bilo to 270 ur čistega dela, lepljenja, zlaganja... To je v bistvu mesec in pol pravega »siht«a. In v glavnem sem delal ob nedeljah in drugih prostih dnevih.«

(GL) OSA

KANDIDAT ZA NAGRADO

Imamo moralna in materialna priznanja. Pri prvih dobiš papir, ki ga ponavadi založijo; plaketo, ki jo nekaj časa hraniš v specialni škatlici, potem pa jo (škatlico) uporabiš za kaj drugega, na plaketo pa pozabiš: moralna priznanja so tudi razna državna odlikovanja, pa odlikovanja gasilcev, lovcev, ribičev, ljubiteljev domačih malih živali... Drugo vrsto priznanj, torej materialna, pa lahko vnovič. Gre za denarne nagrade. To pa je že nekaj drugega, vsekakor pa v teh hudih časih, ko se tako podimo za denar-

jem, četudi so to samo dinarji. Veseli smo vsakega novca in čisto pravimo: »Je vsaj za eno napolnitev avtomobilskega rezervoarja.« Ali pa, če smo še bolj skromni, zadovoljni z malim: »Vsaj za nekaj »pricerjev« ho!«

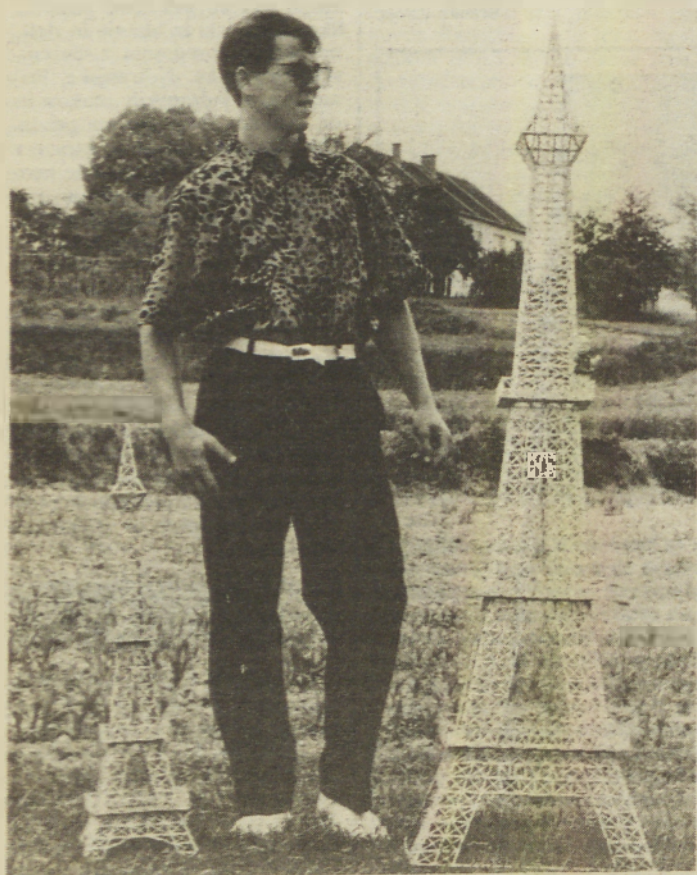
Da pa ta pisanja ne bi izvenela preveč abstraktno, naj jo konkretno: v lendarjski občini so imeli čisto težave, komu dati občinska priznanja: plakete občine in pisna priznanja. Šlo je seveda za moralna priznanja, ki niso prinesla nič evnen-

ka in se je njih usoda ponavadi končala tako, kot je zapisano v uvodu. Zdaj je komisija za odlikovanja naredila revolucionarn korak: moralna priznanja bodo tudi materialna, prejemnik pisnega priznanja bo dobil poldrug povprečen osebni dohodek, dobitnik plakete dva osebna dohodka, če pa bo dobil še (moralni) status častnega občana, potem pa kar tri povprečne osebne dohodke.

Zadovoljen sem z malim. Ker smo z demokracijo prišli že tako daleč, da se posameznik lahko

predlaga sam za kakršnokoli funkcijo, se javno predlagam za vsa občinska moralna priznanja in računam, da bom dobil tudi vsa materialna, torej skupaj šest povprečnih plač in pol. »Tank« imam namreč nenehno prazen, pa bi ga rad vsaj nekajkrat do vrha napolnil. Bojim pa se, da ne bo ostalo še za »spricer«, ki bi si ga kot dobitnik moralnih in materialnih priznanj tudi rad privoščil. Nekaj zaradi čez, nekaj pa zavoljo zaslug. Zasluge? Kaj je že to?

S. Sobočan

Branko Novak iz Fokovec s svojima dvema Eifflovima stolpa

Mati, jaz pa ne vidim!

»Ste slišali, mati, denar so prinesli.« je vsa srečna in prese- nečena Irena poklicala svojo staro mamo, ko smo ji predali sto starih milijonov, ki jih je dal na dobrodelni radijski prireditvi Ivan Kramberger od Negove za invalida iz Prekmurja. Irena Ko- deh, ki bo oktobra dopolnila 24 let, ni mogla verjeti, da jo je do- leteela ta sreča in s staro mamo sta se jeli zahvaljevati. In zakaj ravno Irena?

sko bolnišnico, kjer niso mogli najti vzroka, zakaj se ji vid ved- no bolj slabša. Potem je šla še v Ljubljano, pa tudi nič. le vid se ji je vedno bolj slabšal, tako, da je videla le še svetlobo. V zadnjem trenutku pa so v Mariboru ugo- tovali, da ima tumor in jo tudi operirali.

»Tu v Kobilju sem potem kon- čala osnovno šolo in se vpisala v administrativno šolo, pa sem bi- la spet več doma kot v šoli. Ime-

BODO SUKIČEVI IZ ANDREJEC ŠE NAPREJ NEDOSTOPNI? BO KO- VAČEVO GRABO V NE- DOGLEDO ZALIVALA VODA? KAJ JE POVE- DAL VAŠKI PREDSED- NIK?

Ibolka Sukič iz Andrejce nas je najprej poklicala po telefonu. Dejala je, da kliče od doma, o čemer smo sprva podvomili, saj nam ni šlo v glavo, da bi v Kova- čevi grabi, kjer je doma, imeli te- lefon, ne pa tudi ceste. Zdaj, ko smo se na lastne oči prepričali, da je tako, se je dvom seveda razblinil.

Ibolka nas je pričakala ob as- faltirani cesti, ki pelje skozi An- drejce. Gor (ona stanuje v grapi) se je pripeljala s traktorjem. Po- tem ko smo se pozdravili, se je zapeljala v dolino, mi pa za njo. Pa ne daleč! Nekje sredi poti se je ustavila, stopila s traktorja in nam na kraju samem pokazala mesto, kjer se začenja problem:

»Vidite, do sem so izkopali, »šance« (obcestne jarke), potem pa so z delom prekinili, saj po- sestnik, katerega zemljišče sega do ceste, ni dovolil nadaljnega kopanja. Tako se zdaj voda, ki priteče po jarku in pobočju (s hriba), zliva po kolniku, ga nače- nja, da je še slabše prevozen, ob- nalivih pa priteče vse do naše domačije, ki je, kot vidite, tam doli.«

Tako je povedala energična Ibolka, medtem ko je njena 17-letna hči, po katere imenu ni- smo spraševali, mirno opazovala (neznance. Smo pa kljub temu ugotavljali, da je tudi ona zainte- resirana za boljše ceste, kajti vsak dan se vozi na delo, povrh- u vsega pa je odločena ostati v tej

la sem močne glavobole, saj se je tumor ponovil. Po drugi operaci- ji sem postala negibna, saj so mi v glavi poškodovali desni loko- motorični center, to je za levo stran telesa.«

Bila je na rehabilitaciji v Lju- bljani in Šentvidu pri Stični. Z močno voljo je počasi začela ho- diti. »Sam profesor je rekel, da če ne bi sam videl, nikomur ne bi verjel, kako se je postavila na no- ge. Tam je bil tudi telefon, ki je stalno zvonil in so ga sestre bolj redko dvigovale. Imela sem čas in sem se začela javljati in takrat se mi je utrla misel, da bi končala šolo za telefoniste v Škofji Loki.«

Po drugi operaciji ima Irena prizadet tudi vid. Na desnem očesu ne vidi notranjega polja, na levi pa ji manjka zunanje po- lje.

Leta 1984 je končala šolo in bila na delovni praksi v Lendavi, kjer so ji tudi obljubili delovno mesto, ko se bo upokojil eden njihovih delavcev. Minila so leta, Irena je pa še vedno doma brez zaposlitve.

Ko tako z neba pride dinar k hiši, v prvem trenutku ne vemo, kam bi ga dali. Tudi Irena je re- kla, da o tem sploh ni premišlje- vala, da bi ta denar dobila, zato tudi ni sanjerala, kaj si bo zanj kupila. Vendar nadaljevala: »Petrinideset starih milijonov je malo. Ko jih dobim, najprej pla- čam dolg v trgovini, nekaj pa mi ostane. To moraš imeti za vsak slučaj. Potem pa spet nosim iz trgovine na dolg. Včeraj sem si dala na stran metlo in rekla, da če bom imela denar, jo bom ku- pila. Sedaj jo takoj kupim. Saj imamo eno metlo, vendar je pre- težka in je z eno roko ne morem obvladati. Hišo pa je treba po- metati vsak dan.«

Irena in mati živita, enkrat slabše, drugič boljše, in dobro bo, dokler bo živela stara mati, ki je sedaj še kar pri močeh, saj je stara 66 let, a je življenje do- dobra izklesalo njenih šest kri- žev.

Takrat so jo odpeljali v sobo-

Majda Horvat

Kdo bo izkopal »šance«?

grapi, saj je staršem dala pred- log, da bi nadzidala hišo.

Traktor je spet zabrnal, Ibolka je vključila prvo prestavo, pa tu- di mi smo obrnili ključ. Po nekaj deset metrih vožnje smo se spet zaustavili. Tokrat na ovinku. Tu nas je Ibolka opozorila na lesene kole, ki jih je sosed zabil v zem- ljo in tako dal vedeti, da tod ne bo nihče kopal jarkov.

Naposled smo se pripeljali na dvorišče Ibolke kmetije. Sku- paj z možem, ki je zaposlen na cestnem podjetju, in seveda hčer- ko, ki prav tako rada pomaga, obdeluje 5-hektarsko posestvo in

ima vsega po nekaj. Pri hiši so potrebni kmetijski stroji: traktor, obračalnik, plug, krožne brane, sadilec krompirja ...

»Poleg tega, da je kolnik ob deževju poplavljen, je tudi pre- ozek,« je nadaljevala besedo Ibolka. O tem nas ni bilo treba prepričevati, saj smo se na lastne oči prepričali, da je tako. Poleg tega smo ugotovili, da sta dela kolnika, po katerih se pogosto premikajo kolesa traktorjev, glo- boka, zato se nismo mogli peljati po njiju, ampak smo si z avtom utirali novo stezo. S tem de- janjem smo samo potrjevali to, na kar nas je Ibolka opozorila po te-

lefonu: cesta je z osebnim avto- mobilom (skoraj) neprevozna. »Še dobro, da nimam avta!« je tedaj dodala.

Bodo Sukičevi iz Andrejce ostali neodstopni? Bodo še na- prej imeli težave z vodo?

Odgovor na ti in druga vpraša- nja je spodbuden. Pridružil se nam je predsednik vaškega od- bora Andrejci Jože Gergar in dal vso (besedno) podporo prizade- vanjem Ibolke, da bi nadaljevali z izkopom »šancev« (jarkov) in vodo speljali čim dlje v dolino, tako da ne bi ogrozila ne njene ne drugih domačij oziroma počit- niških hišic v tem mirnem kotič- ku. Predsednik je obljubil, da se bodo o vsem temeljito pogovori- li, skušali najti skupni jezik s po- sestniki, ki imajo tam zemljo, da bi na koncu njihovih njiv in trav- nikov izkopali jarke. Je pa tudi povedal, da to ne pomeni, da da- jejo zdaj (ko smo intervenirali) kako prednost tej grapi, saj je na njihovem območju še več takih zaselkov. Naj jih naštejemo: »Balažicov, Spolarov, Torkov, Žilavcov, Sinkov, Primošev, Sre- brnarov ...«

Obljuba dela dolg! Mi smo Ibolki obljubili, da jo bomo obi- skali in s predstavitvijo proble- ma posredno vplivali na uredi- tev. To smo storili. Predsednik Gergar je obljubil, da se bo po- trudil, da bodo izkopali jarke, razširili cesto, navozili gra- moz ... Ker je mož beseda, nas bo veselilo naslednje telefonsko sporočilo — da je vse v redu!

Š. Sobočan

Območje, kjer so prenehali izkopavati obcestni jarek, ker tega niso do- volili lastniki zemljišč. Ob nalivih voda zdaj steče po kolniku in priteče do Sukičeve domačije. Foto: Š. S.

LJUDJE MED SEBOJ

Odrinjen čez prag

Po porodu je žena ostala doma na njegovem domu, sam pa se je vrnil v tujino, kjer je še bolj delal, več zaslužil, saj zdaj ni bil več sam. Tudi avti mu niso več toliko rojili po glavi, ampak želja po novi hiši. Sebi, svoji Anici, pa naj je poštena ali ne, in sin- ku, je hotel postaviti novi dom.

Hiša je zrasla tako rekoč čez noč. V dobrem letu jo je uspel tudi opremiti, zato Anice posled- ni več mikalo v svet, ampak se je zaposlila v domačem podje- tju. V njem so prevladovali mo- škiki, zato je bila peščica deklet in mlajših žena vedno na očeh. Eden od njih, recimo mu Jožko, je kar oblegal Anico.

Ko se je ob naslednjem proš- čenju zakonski mož Janez vrnil domov na tradicionalno pojedino, je odkril, da je žena noseča. Sprva je nekaj računal, potem pa nameraval pogrniti bokal vi- na v zid, pa se je zadržal. Bil je miroljuben človek. Bolečino je zadržal v sebi odšel nazaj in se vrnil spet domov, ko je Anica rodila. Na ta način je nekako prikril morebitne očitke, češ da je imela žena odnose z drugim.

Anica je pozneje še dvakrat rodila. Tokrat se je veliko bolj kot prej potrudil Janez osebno. Najmlajša sta mu bila zato zelo podobna, medtem ko sta bila prejšnja otroka drugačnih obra- zov.

V Nemčiji, pri zasebniku, kjer je delal, ni bilo več prvotnega

zaslužka. Kapitalist Jochan je nekega dne Janeza odjavil iz delovnega razmerja in ga prija- vil na uradu za brezposelne, od katerega je naš znanec nekaj časa prejemal denarno nado- mestilo, potem pa se je vrnil domov.

Povratnik, ki je prišel peš, ni bil lepo sprejet ne pri ženi ne pri otrocih. Še hujše je bilo, ko je povedal, da je prinesel pra-

zno denarnico. Žena Anica, ki se mu je pred leti nekako vrnila v življenje, najbrž zaradi avta in polne listnice, mu je že prve dni dala vedeti, da ni dobrodošel. Celo rekla je, naj gre tja, odko- der je prišel. Izogibali so se ga tudi otroci. Ni mu ostalo druge-

ga, kot da jih je zapustil in odšel k neporočeni sestri.

Janez, ki je več kot 20 let var- čeval, se izogibal alkohola, je- del poceni hrano ... je zdaj postal povsem drugačen člo- vek: po grlu je pogljal še tisti drobšč, ki ga je staknil v žepih obleke, ni se več bril, ni šel k frizerju, da bi mu uredil lase, še umival se ni več. Bil je na robu propada in v vasi so že začeli govoriti, da se bo prej ali slej obesil.

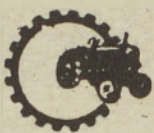
Čprav mu je vse šlo narobe, si ni dal vrvi okrog vratu. Tudi tedaj ne, ko je dobil poziv na sodišče zaradi razveze zakona. Ni se odzval, ampak je sklep o razvezi pozneje prejel domov. Tedaj je skoraj ponorel in boga- boječja sestra ga je rotila, naj si ne vzame življenja, ker bo sicer romal naravnost v pekel. Ubo- gal jo je.

Janez še živi. Živijo tudi nje- mu enaki. Toda, ali je to sploh življenje? Človek je garal in za- služil, sezidal hišo, poskrbel za svoje in tuje otroke, zdaj pa se mora potikati okrog svoje hiše kot potepuški pes. Mu bo kdo pomagal? Odvetnik bo že napi- sal pritožbo, če bo dobil denar. Drugi, recimo predstavniki vasi, pa pravijo: to so družinske raz- mere in vanje se ne bomo vme- šavali. Kako kruti smo do člove- ka in četudi ima Janez grehe, ga nihče ne bi smel postaviti pred prag njegove hiše.

Lectovo srce je bilo povod za zbližanje, dejansko pa so bile v ospredju materialne dobrine, in ker teh zdaj ni več, ni več tudi pravega srca.

ŠTEFAN

ARCEOMURKA

AGROSERVIS p. o.,
Murska Sobota

SEJEM

Če pa želite prodati še tehnično blago, kot so televizor, videore- korder, kasetofon ali podobno, ga prinesite. Prodali ali kupili boste dobro.

RABLJENIH AVTOMOBILOV
IN KMETIJSKE MEHANIZACIJE, KOLES, MOTORNIH KOLES ...

● **VSAKO NEDELJO NA PARKIRNEM**
PROSTORU PRED AGROSERVISOM, OD
7.00 DO 13.00.

AGROSERVIS, MURSKA SOBOTA, Koroška cesta 58

● **Poskrbljeno**
tudi za okrepčilo!

Kako iz jedrskih leviatanov?

Jedrske podmornice, ki lahko plujejo neprekinjeno cele mesece pod vodo in črpajo kisik, nujno potrebuje za posadko, kar iz vode, so nepogrešljive v sodobni oborožitvi velikih sil. V njih je zgoščena najnovejša tehnologija, hkrati pa se množica najbistrajših glav trudi, da bi jih naredile še tišje, še hitrejšje, še trdnjše, še neopaznejše za nasprotnika in bolj vzdržljive ter neodvisne. A ti kovinski leviatani imajo šibko točko. Če kaj odpove, postanejo ples morskih globin, njihova posadka pa se znajde v strahotnih težavah.

Kako jih rešiti? S tem vprašanjem se strokovnjaki intenzivno ukvarjajo. In seveda tudi ponujajo nekaj rešitev. Nobena od njih pa še ni dodelana do take mere, kot so prav podmornice.

Ameriški podmorničarji imajo nekaj možnosti, da se takoj rešijo iz potopljenih podmornic, če gre za globino do 100 metrov. Na voljo so jim samonapibljivi rešilni jopiči, ki jih potegnejo na površje.

Postopek je preprost, a tudi nevaren. Med hitrim dviganjem na površje morajo podmorničarji ves čas izstiskati zrak iz pljuč, saj jim jih sicer raznese. Če pa se znajdejo ujeti v podmornicah v večjih globinah, je zanje edina rešitev čakanje na globokomorske reševalne naprave, ki se lahko potopijo v velike globine in po zapletenem postopku rešijo ujete podmorničarje. Nekaj takih naprav imajo tako Američani kot Sovjeti, vendar jih nobena stran pri podmorniški nesreči še ni uporabila.

Sovjetski podmorničarji imajo

na voljo nekaj drugega. Nedavna nesreča jedrske podmornice tipa miki je pokazala sovjetsko skrivno reševalno napravo, kapsulo, ki naj bi delovala tudi v velikih globinah in omogočila, da se takoj reši vsaj del posadke. Na podmornici je prišlo do požara v strojnici. Del moštva se je rešil, še predno je podmornica potonila, več kot polovico podmorničarjev od 69-članske posadke pa je podmornica potegnila v globine.

Pet mož je poiskalo pot do reševalne kapsule, ki jo nekatere sovjetske podmornice, kot je nesreča pokazala, vozijo s seboj. Med podmorničarji si je samo eden nadel dihalno napravo. Ko so poskušali sprožiti izstrelni mehanizem, je ta odpovedal. In tako so tonili vse do globine 600 metrov, ko je prišlo na podmornici do eksplozije, ki je sprostila kapsulo. Do takrat naj bi bili trije možje že mrtvi zaradi strupenih plinov, četrti pa je umrl, ko je kapsulo že na površju zalila voda in je potonila. Rešil se je le tisti z dihalno napravo.

Lepotna kopel v žaganju

Temnolasa učiteljica Marika H. se je že na vse načine skušala znebiti mozoljev na čelu, bradi in rokah. Jemala je vitaminske tablete, uporabljala razne kreme, maske, naredili so ji peeling. Vse zaman. Zdaj ima enaintridesetletna Frankfurtčanka gladek obraz in končno lahko spet nosi obleke brez rokavov. To se ji je posrečilo z encimskimi kopelmi, ki jih ji je svetoval mladi japonski zdravnik.

Prva japonska encimska kopel v Evropi je v Wallufu pri Wiesbadnu: 28 kvadratnih metrov velik ovalni bazen, ki je globok 1,4 metra in obložen z glino. Namesto vode je v bazenu smrekovo žaganje, prepojeno z encimsko tekočino. Encimska kopel je zgradila arhitektka Celia Kleinhenz, ki je tak način zdravljenja spoznala na Japonskem. S sabo je pripeljala dva kopališka mojstra, ki zmešata žaganje s krompirjem, korenjem in sojo. S tem sprožita proces vretja. Nato dodata še encimsko tekočino, ki jo pridobita iz 60 vrst sadja in zelenjave.

V 300 kvadratnih metrov velikem kopališkem prostoru diši kot v trgovini s sadjem. »Kopalci« so do vratu zakopani v žaganje, ki je segreto na 60 stopinj Celzija, vlažni zrak pa ima 35 stopinj. Vsak pacient sedi v kopeli 15 do 20 minut in se poti. Vročina odpre kožne pore in izločijo se škodljive snovi. Nato se obiskovalci suširajo in pol ure počivajo.

Japonski zdravniki so odkrili, da encimska kopel prek presnove deluje na organizem. Pomaga pri stresu, revmi in mišičnih bolečinah. Predvsem pa odstranjuje nečistočo v koži. Ta postane nežna in gladka.

Enkrat na teden prepojijo žaganje z novo tekočino. Encimi v dveh do treh urah zanesljivo uničijo vse bakterije, ki jih izločijo obiskovalci. Cena enega obiska je 50 mark, jasninov čaj in encimski sok pa sta zastonj.

ZVEZDA JE ROJENA

Komaj 12-letna italijanka Monia Scalzo iz Talamone bo že jutri ali pojutrišnjem ena najsvetlejših zvezd svetovnega plavanja, pravi strokovnjaki. Mala se odlikuje v najnapornejši vrsti, v plavalnem maratonu. Kljub rosnim letom ima v žepu že svetovni rekord. Pred kratkim je v rekordnem času preplavala Mesinski

preliv in postavila še en obdobjevni vredni rekord na Comskem jezeru. Razdaljo od Colica do Coma, dolgo 48 kilometrov, je preplavala v senzacionalnem času 16 ur in 23 minut. Dobršen del proge je premagala ponoči in priplavala na cilj, čeprav je bilo hladno, vetrovno in so bili valovi tu in tam tudi meter visoki.

Med nekaj let je prišla komanda od majhnih ljudi, ki so znanstveno so najeli, ka je celodnevna soula naj-boljši način soulanja na vsego naša mladi, gor rastouči ljudi. Starri solke dice v Beltineaj so se tistoga časa skoro 100% prouti postavola, pa ji je niče nej postliso. COŠ-eelodnevna osnovna soula mora biti, pa pika, so pravili najčednejši. Zda, gda so tej, že pa najčednejši, gor prouti, ka sou tak neje, je pa ankela med starri pokarala, ka je 83% starrof za ukinitve COŠ. Ob, zda, ga prouti, ka mnere večine starrof vsekakor treba upotevati. Navok ste celodnevne soule je, ka se mnere večine starrof vsekakor upoteva, gda čednejši tak paše. Samo goldnevno soulani Džouzi.

VELEMOJSTER!

Med najnovejše in najuspešnejše šahovske zvezde je vpisano novo ime. Novi junak kraljevske igre na 64 poljih je ugaal danskega velemojstra Benta Larsena, spravi v kozji rog nekdanjega britanskega prvaka Tonyja Milesa in zmaga kar na dveh velikih ameriških turnirjih v Floridi in Kaliforniji. Uspehi so mu zagotovili ugledno mednarodno Fredkinovo nagrado. Povejmo, da šahovsko čudo ni staro več kot leto in pol.

Seveda ne gre za človeško bitje. Junak je šahovski računalnik, ki so mu njegovi stvaritelji dali ime Deep Thought, po naše Globoka misel. Fredkinova nagrada v znesku 10.000 dolarjev pa je bila namenjena prvemu šahovskemu računalniku, ki bo osvojil naslov velemojstra. Njegov rating znaša 2551 točk in spada med 40 najmočnejših šahistov severnoameriškega kontinenta. Za primerjavo navedimo rating svetovnega prvaka Garija Kasparova: 2800 točk.

Računalnik, ki tako odlično obvlada kraljevske igre, so zasnovali na univerzi Carnegie Mellon. Njegov spomin so napolnili z 800 igrami svetovnih velemojstrov. Vrhunskih »izkušenj« ima torej več kot dovolj. In ker elektronsko pamet usmerjata dva superhitra računalniška čipa, zmora načrtovati 20 potez vnaprej.

Da bi bil kos svetovnemu prvaku Kasparovu, pa bi Globoka misel moral biti najmanj stokrat hitrejši.

Razstava del Leonida Pasternaka

V moskovskem domu umetnikov so odprli retrospektivno razstavo del ruskega slikarja Leonida Pasternaka (1862—1945). Organizirali so jo časopis Literaturnaja gazeta, združenje sovjetskih umetnikov in sovjetsko veleposlaništvo v Veliki Britaniji. Javnost jo je pričakala kot prvotni kulturni dogodek. Leonid Pasternak, oče pisatelja in Nobelovega nagajenca Borisa Pasternaka, je iz Sovjetske zveze odšel leta 1921 in ostanek življenja preživel v Veliki Britaniji. Prired-

itelji so z razstavo želeli izraziti spoštovanje umetniku, ki je bil eden od ustanoviteljev prvega združenja umetnikov Rusije leta 1903. Iz zasebnih zbirk in muzejev v Sovjetski zvezi in Veliki Britaniji so za razstavo izbrali 70 umetniških del. Leonid Pasternak je bil izredno cenjen portretist in na svojih platnih je upodobil slavne osebnosti svojega časa. Prijatelj je s Tolstojem in ilustriral mnoga njegova dela (na primer Vstajenje, Vojno in mir idr.).

Kulturno središče veselja

Britanski slikar Martin White bi rad svoje rojstno mesto Didcot južno od Oxforda naredil za »kulturno središče veselja«. Poslikati namerava hladilne stolpe krajevne termoelektrarne, ki se med mestom dvigajo kot »nekoč Vezuv nad Pompeji« in tako naj bi postali svetovno znani. Dvanajst golih plesalk, na vsakem stolpu dve, naj bi ponazarjalo dvanajst mesecev, hkrati pa tudi krhko moč človeka nad svojim okoljem. Uprava podjetja za pridobivanje energije, ki je lastnik elektrarne, se za umetnikov načrt zavzema, krajevne oblasti pa so v dvomih. Bojijo se, da bi nenaden pogled na veličanske podobe meščane zmedel in povzročal nesreče na cestah, posebno še ponoči, ko naj bi na umetniškovo željo plesalke žarele v neonski svetlobi.

REŠITE ZEMLJO!

Vesoljci, ki so poleteli v vesolje z ameriški vesoljskimi plovili, so posneli fotografije, ki jasno dokazujejo, da je človekova dejavnost resno ogrozila naš planet. Zaradi prenaseljenosti, onesnaževanja okolja in pretirane lakote po energiji se z gozdom porasle površine krčijo, izginja ozon v ozračju, zaradi učinka tople grede pa se planet segreva. Vendar pa vsega tega zastrašujočega dogajanja in njegovega delovanja na naravne pojave, kot so vulkani in orkani, znanstveniki še niso povsem raziskali. Pri tem jim bo morda precej pomagal načrt ameriške uprave za aeronavtika in vesolje (NASA).

Pod skupnim imenom Misija na planet Zemljo bodo v vesolje poslali vrsto satelitov, ki bodo z občutljivimi instrumenti merili tako pomembna znamenja, kot so temperatura, vetrovi in kemična sestava ozračja. Tako bodo znanstveniki lahko nadzorovali dogajanja na planetu in lažje razumeli njegovo dinamiko. Morda bodo lahko napovedovali ekološke nesreče in naši načine, kako jih preprečiti. Zamisel se je porodila leta 1987 v študijski skupini Nasse, ki jo je vodila Sally Ride, prva Američanka v vesolju.

S premagovanjem ekoloških težav našega planeta bo NASA skušala zavrniti očitke kritikov, ki trdijo, da ameriški vesoljski program že več let nima nobene določene poslanstva. Če bo vlada načrt odobrila, bo NASA zanj v prihodnjih dveh desetletjih morala zbrati 20 milijard dolarjev. Že leta 1996 bi v vesolje poslala prvi par 15-tonskih vesoljskih plovil brez posadke, tako imenovanih sistemov za opazovanje Zemlje. Sateliti bi delovali vsaj 15 let, znanstveniki pa bi lahko opazovali, kako se zemeljsko okolje spreminja. Naprave bi nadzorovale krčenje tropskih gozdov in taljenje ledu na tečajih (kar je posledica segrevanja zemeljskega ozračja), merile vpliv onesnaževanja na umiranje dreves ali pa ugotavljale čistost jezer. Iz med seboj povezanih podatkov bodo skušali razbrati medsebojno delovanje vode, zemlje in zraka.

Predsednik Bush programa še ni podprl, zato NASA za zdaj še ne more z gotovostjo računati na denar. Za leto 1991 ima sicer zagotovljenih 24 milijonov dolarjev, skušala pa si bo zagotoviti še 100 milijonov dolarjev. Za reševanje našega planeta to vsekakor ni preveč.

Težave z lepim vremenom

Pravo poletno vreme, ki že kakih štirinajst dni vlada v Zvezni republiki Nemčiji, je povzročilo težave zaradi nevarnih koncentracij ozona v zraku. Sonca željni Nemci so pohiteli v parke in gozdove, k jezerom in bazenom. Vendar pa se mnogi pritožujejo, da jih pečejo oči, da imajo vneta grla in težko dihaajo, čeprav je zrak suh, dnevna temperatura pa znaša 24 do 27 stopinj Celzija. Vzrok tem težavam je tako imenovani »poletni fotosmog«. Nastane ob lepem vremenu zaradi velike onesnaženosti ozračja z izpušnimi plini motornih vozil, z dimom iz termoelektrarn in tovarniških dimnikov. Ozon, ki v višjih plasteh ozračja varuje naravo in ljudi pred škodljivim delovanjem sončnih žarkov, je tik nad zemeljsko površino v večjih količinah zelo škodljiv. V Kölnu in Berlinu so namerili več kot 200 mikrogramov ozona na kubični meter, to pa je skoraj dvakrat več od dovoljene količine.

Dragocenost iz črepij

V rokah Nigela Williamsa iz Britanskega muzeja v Londonu je rimska vaza neprecenljive vrednosti, ki je bila, kot mislijo, narejena leta 25 pred našim štetjem. Pred 143 leti jo je razbil neki pijani študent in zdaj jo bodo že tretjič obnovili. Tokrat bodo dodali 34 manjkajočih delcev, ki jih poprej niso nadomestili. Lepilo, ki so ga uporabili pri zadnjem obnavljanju leta 1949, je postalo krhko in zdaj bodo uporabili smolo epoksi, ki jo bodo strdili z ultravijolično svetlobo. Menijo, da je dragoceno vazo uporabljal rimski cesar Avgust (od 64 pr. n. š. do 14. n. š.).

Kot vemo, so italijanske radikalce končno gostili na njihovem strankarskem kongresu Madžari. Budimpešta ni imela nič proti temu srečanju. In če imajo kongres italijanski radikalci, je poleg vsekakor tudi znamenita slačipunca Ciccilina, ki je v resnici Ilona Staller in po rodu Madžarka. Takole se je v eni od svojih tipičnih poz nastavila fotoreporterju pred ne povsem primernim ozadjem.

ZA LJUBITELJE LONČNIC

ZNATE ZALIVATI?

Sliši se neverjetno, toda res je, da se več domačih lončnic utopi, kot pa umre od žeje. Seveda je vedno dobro misljeno — kakor hitro je namreč vrhnja plast zemlje v loncu suha, zlijejo domači vrtarji cele litre vode na očitno žejo rastlino. Posledica: rastlina ovane in odmre. Zaduši se, zakaj prav tako pomemben kot voda je zanj tudi kisik v zemlji. V premokri zemlji pa se vsi zračni vmesni prostori napolnijo z vodo. Korenine ne morejo več dihati in nehalno delati.

Na ledeno mrzlo zalivanje reagira rastlina s šokom, rast zaostane in listje začne odpadati. Zato zalivajte z vodo, ki je vsaj en dan

stala v odprti posodi. Najboljši čas za zalivanje je zjutraj ali pa kasno zvečer. Lončnice potrebujejo veliko manj vode, kot mislijo lastniki. Zalivajmo vsak drugi ali tretji dan. Nekatere cvetice ne prenesejo zalivanja od zgoraj, ampak potrebujejo le občasno kopel v podstavku. Preden posadite rastline v posode na balkonu, ne pozabite vanje zvrtati lukenj za odvečno vodo ali odtok deževnice. Balkonske rastline morajo zlasti poleti trpeti hudo vročino, zato jih je treba včasih zalivati zjutraj in zvečer. Tudi če so rastline na vašem balkonu ob večerih kdaj videti uvele in pobešene, si v nočnem hladu in rosi hitro opomorejo. To-

da če stanujete v višjih nadstropjih, tedaj z roso ni nič. Nadomestite jo z drobceno prho iz razpršilnika. Ne škropite cvetja, ker bo hitro zgnilo. Škropite vedno zjutraj, da se listi hitro osušijo, nikoli pa ne škropite v soncu.

KUMARICE

Če želite, da bo kumarična solata bolj okusna in lažje prebavljiva, narezane kumarice na hitro prelivate z vrelo vodo in jih odcedite. Solati dodajte ščepec sladkorja.

ALI ZNATE PRAVILNO UPORABLJATI VONJAVE?

Parfum, ki ste ga pravilno odmerili in uporabili, bo premamila tako neosvojljivega moškega. Skorajda ni kozmetičnega sredstva, pri katerem morajo biti ženske tako prefinjene in spretnosti, kot so različne dišavne vode. Ko gre za parfum, mora vsaka ženska poznati nekatera pravila in domislisce.

Kam kaniti parfum? Navajeni ste se parfimirati za ušesi, morda na zapestjih ali v dekolte. Ne ustavite se pri tem. Pustite domišljiji, naj vam pomaga iskati mesta na vašem telesu, ki bi jih bilo prav tako vredno odišaviti. Ne omejte se na lase in kožo.

Vonj naj se širi — seveda zelo nevsiljivo — tudi iz vaše obleke, vendar svojega priljubljenega parfuma ne smete kratkoma razpršiti po obleki. Naredite tampon iz vate, ga obšijte s tanko tkanino in pritrdite v kakšno gubo na obleki, kjer ne bo opazen. Tako pripravljeni »oddajnik« občasno navlažite s parfumom. Pred svečanimi izhodi se »okopajte« v parfumu. Kopeli dodajte 2 do 3 kapljice svojega priljubljenega vonja. Tako boste odišavljeni od glave do pete in ne bo mogoče odkriti, kam ste pravzaprav nanесли parfum.

Praznih stekleničk nikar ne odvrzite. Naj ostanejo še nekaj časa odprte na omari ali v predalu, dokler se ne bodo povsem izdišale.

VINO

Vino ne opije človeka, ampak se človek opije sam.

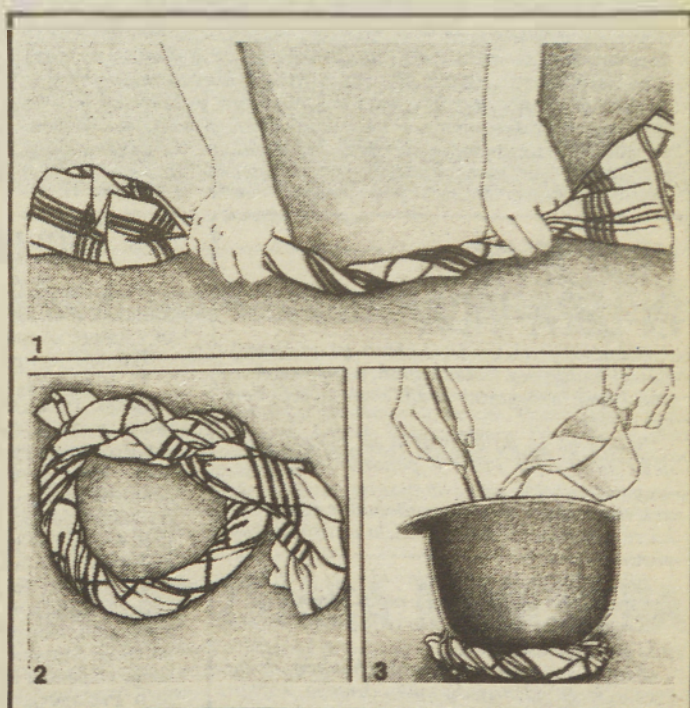
Vino dela modrece za odpadnike.

V vodi je lahko utoniti, še lažje pa v vinu.

Ne preklinjaj vina, preklinjaj slo po vinu.

DOBRO JE VEDETI

Kadar pripravljamo sladice

Kadar pripravljamo sladice, pogosto »mešavamo« testo ali kremo. Če nam pri tem posoda, v kateri delamo, »plesne« po mizi, je delo neprijetno. Poleg tega bi pravzaprav potrebovali še tretjo roko, dve za delo, tretjo za držanje posode. Pomagamo si s kuhinjsko brisalico. Temeljito jo zmočimo, zvijemo in zavežemo v kolobar, kot kažejo slike. Kolobar mora ustrezati obsegu posode, ki jo postavimo vanj.

NASVET

VLAGA V KLETI

Če se hočete znebiti vlage v kleti, dajte v staro pločevinko kalcijev karbid (ali živo apno). Za večjo klet potrebujete približno pol kilograma. Kondenzirane vlage v kleti lahko preprečite z dobrim prezračevanjem. Poleti morate paziti, da v klet ne vdre

topel zrak, zato jo zračite samo zgodaj zjutraj ali pa zvečer. V toplem zraku je namreč tudi vlaga, ki se v mrzli kleti kondenzira. Spomladi in jeseni, pa tudi pozimi lahko klet zračite zmerom, kadar je potrebno.

VODA ZA ZDRAVJE

Ne samo mladi, tudi starejši bi morali vsak dan spiti veliko tekočine, vsaj dva litra na dan. Če pijemo premalo, telo ne more izločiti dovolj urina, zato se začne v sečevodu nabirati sečni pesek. Če starejši premalo pijejo, se lahko zgodi, da se krvni obtok upočasni in da se jim zaradi tega vrtili.

Pri tekočini, ki jo organizem potrebuje, dobi s hrano. Drugo polovico pa je treba dobiti s pitjem tekočine. Pijete lahko sadne ali zelenjavne sokove, mineralno vodo, še najboljša pa je navadna voda. Starejši lahko vsak dan spijejo tudi kozarec vina ali piva, če jim zdravnik zaradi kake bolezni ne prepove alkohola.

SESTAVIL MARKO NARPAŠT	ODSOTNOST, ABSENCA, IZOSTANEK	MESTO V SUDANSKI POKRAJINI KORDOFAN	MERSKA ENOTA	JEZERO IN DRŽAVA V AFRIKI	KDOR DA POBUDE ZA KAJ POBUDENIK	SPOLJNA JODA Z DRUGO PRVINO	PRISTANIŠČE V SEVERNEM OCELU
IME DVEH EVROPSKIH DRŽAV							
AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA PARKER							
PRIPADNIKI NORDUSKE RASE							
IZRAELSKI POLITIK EBAN				BOMBAŽNA TKANINA	REŽISER KUROSAVA		
ANTONIO-BILSKA OZNAKA BENETK			VERDIJEVA OPERA	POSTELJINI VZGLAVNIK			
LEŽIŠČE ZA DOJENČKA						ALKALOID V KORENKI IPEKAKUANJE	MESTO V BODLI (TUDI CUTTACK)
LIVARSKI IZDELEK							
PRVI ŠUMNIK V ABECEDI		VONJAVA	EGIPČANSKA BOGINJA NEBA				
BIBLIJSKO MESTO V PALESTINI							
PRITOK VOLTE V GANI				ČUFAR TONE	TANTAL		MIKELJ
PRIPRAVA ZA ZAŠČITO PRED SONCEM							
VEČJA TRATA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Platark, rodomor, ironija, Jera, as, Aniza, t, T, nagon, eta, ENI, LE, znak, jodat, Irig, Ru, celofan, amandma.

Sol je v gospodinjstvu zelo potrebna

Sol ni uporabna samo pri kuhanju, temveč na veliko drugih načinov. Izdelke iz vrhja boste najbolje osvežili tako, da jih boste skrtali s ščetko, ki ste jo potopili v slano vodo.

Usnjene krpe občasno operite v slani vodi; ostale bodo voljne in mehke. Pri čiščenju medenine uporabite mešanico soli in kisa.

Pri umivanju šip dodajte vodi za umivanje malo soli; steklo bo čisto in prozorno. Polirano pohištvo zdrgnite z rastopino soli v dobrem solatnem olju. Porcelan in emajl lahko očistite tako, da ga natrete s soljo. Madeže od rdečega vina odstranite, če jih posujete s soljo. Sveže madeže od črnila morate takoj potresti s soljo. Pozimi dodajte zadnji vodi za izpiranje veliko soli; perilo, ki ga sušite na prostem, se bo lepo posušilo, ne da bi zmrznilo.

KAKŠNA STEKLA ZA OČALA?

Kakšna pa so dobra stekla. Izbiramo lahko med tako imenovanimi organskimi stekli iz umetne snovi in anorganskimi iz mineralnega stekla. Obe vrsti sta lahko brušeni ali pa ne. Stekla iz umetne snovi imajo to prednost, da so zelo lahka in se tudi ne razbijajo tako hitro. Zato pa so bolj občutljiva za praske kakor mineralno steklo.

Ali veste, da zelo temna stekla lahko pomračijo tudi razpoloženje. Psihologi vsekakor trdijo tako. Kako svetla oziroma temna naj bi torej bila? Okulisti in optiki so si glede tega povsem enotni, za vsakdanjo rabo v mestu ali zeleni pokrajini popolnoma zadostujejo sončna očala, ki »pogoltnjejo« od 50 do 60 odstotkov svetlobe. Tistim, ki se odpravljajo na počitnice na morju ali v visokih hribih, pa svetujejo strokovnjaki temnejša stekla, ki naj bi vpila od 60 do 90 odstotkov svetlobe. Presvetla stekla, takšna, ki vpijejo manj kot 30 odstotkov svetlobe, sicer pomagajo lepim očem do veljave, navadno pa oči ne varujejo dovolj. Zato utegnejo biti na bleščeči avtomobilski cesti nevarna. Praktična so očala, pri katerih so stekla v zgornjem delu močnejše obarvana kot v spodnjem.

So vam všeč rožnata, vijoličasta, rumena ali sinja stekla, ker se tako lepo skladajo z obleko ali poudarjajo barvo oči? Načelno ni kaj reči proti njim, le kot zaščito proti soncu jih ne nosite. Poleg tega nekatere barve stekel spremenijo barve okolice. Priporočljivo so rjava stekla, ki najmanj spremenijo barve, pa zeleni in sivi toni.

RADIO MURSKA SOBOTA

LAHKO SI JIH ZAŽELITE

Oddaja 21-232 iz diskoteke Super Li, 30. junija 1989, od 18.00 do 19.00

1. I Beg Your Pardon — Tin Tin
2. Around My Heart — Sandra
3. I Haven't stopped Dancing yet — Pat & Mick
4. I'm gonna Make you Scream — Jamie Principle
5. Stop me Baby — Mike Hazzard
6. How old are You — T. Ark
7. Everybody is Dancing — Ken Laszlo
8. Wild Boy — Joe Yellow
9. Wait! — Dr. Robert
10. Like a Prayer — Madonna
11. Esatto — Francesco Salvi
12. Ain't Nobody Better — Inner City
13. Straight Up — Paula Abdul
14. The Look — Roxette
15. Too Many Broken Hearts — Jason Donovan
16. Love suite — Blue Sistem
17. Iko Iko — The Belle Stars (iz filma Rainman)
18. Americanost — Holly Johnson
19. Hand on Your Heart — Kylie Minogue
20. Wap Bam Boogie — Matt Bianco
21. Can you keep a secret? — Brother Beyond
22. Looking for Freedom — David Haselhoff
23. Where has all the Love gone? — Yazz
24. Help — Bananarama
25. Patrona Austria Mix — M. Edley & The GT'S

Tudi tokrat bo vroče in zabavno. Pridite v disco Super Li v petek, 30. junija, in sodelujte v oddaji 21-232 v živo.

Konzervirano sadje

Za konzerviranje v lastnem soku je primerno le sadje, ki vsebuje veliko soka. Najboljše so sočne višnje, maline, robide, jagode, popolnoma zrele marelice in breskve.

Tako konzervirano sadje uporabljamo v posezonskem obdobju za pripravu sadnih pen, prelivov, gotovih sladice, krem, pudingov in sladoledov.

Osnovni recept za pripravo SADNIH PEN iz svežega sadja: 30 dag očiščenega sadja 15 do 20 dag sladkorja zmiksamo ali pretlačimo skozi sito v gladko sadno kašo. Če ga pretlačimo ročno skozi sito, ga temeljito zmešamo, da se speni. Nato posebej stepemo 2 del sladke smetane in jo rahlo umešamo v pripravljeno sadno kašo. Ohlajeno ponudimo v kozarcih ali drugih ličnih posodah.

Na enak način pripravimo sadne pene iz jagodičevja konzerviranega v lastnem soku. V tem primeru upoštevamo že dodani sladkor, zato rej ga pri uporabi dodamo le po potrebi in okusu.

KONZERVIRANJE V LASTNEM SOKU:

Očiščeno sadje (višnje izkoščičimo, marelice in breskve poparimo in olupimo, naložimo v brezhibno umite kozarce. V kozarec (7 del) potresemo med sadje 2 do 3 žlice sladkorja. Zgoraj naj bo sladkor. Sadje skrbno nalagamo in kozarec večkrat potresemo, da ostane čim manj praznin. Kozarec zapremo s kovinskimi ali steklenimi pokrovi (plastični niso priporočljivi) in jih v sopari steriliziramo 20 minut pri 95 do 100 °C.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrтка, 6. julija, na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Presneto, le kaj je narobe z mojimi očmi! Bolj gledam in napenjam oči, manj vidim v prihodnost. (Hižak)
- Po domače smo včasih rekli, s katere strani ga vohaš, na obeh enako smrdi. (Milica)
- Ti so do vratu v medu, jaz pa do vratu v socializmu. (Tinč)
- Če samo slike ne razumete, je še v redu. A mnogi pri nas ne razumejo ničesar. (Ja Ma)

Dragi križemkražarji!

A je to res? Saj ne morem verjeti, da so že počitnice! Zdi se mi, da sem se pred dvema tremi meseci ravno tako poslavljaj od vas v prejšnjem šolskem letu. Kajne, da čas tako hitro beži, da vse mine, kot bi trenil. Vi ste se od šole poslovili pretekli petek, osmošolci pa že prej; danes pa smo zadnjič skupaj tudi mi. Tudi naša, Vestnikova rubrika Križem kražem po šolah bo namreč

približno dva meseca na počitnicah. Če pa boste vseeno kaj pisali, ker vam bo vsaj malo dolg čas po nas, bom vseeno vesel. Prav gotovo bo kakšen vaš sestavek primeren tudi za jutranji pogram Radia Murska Sobota. Oh, poslovljne besede mi skoraj uodejo z jezika. Saj je težko zapustiti prijatelje, kajne? In veliko vas je. Nekateri ste bili pri dopisovanju še posebej

vztrajni in če vse ni bilo objavljeno, ne bodite preveč hudi. Za vse pač ni bilo prostora, čeprav sem si dvakrat za vas izbral kar celo stran časopisa. Vsem, ki ste mi pisali, se najlepše zahvaljujem, obenem pa želim, da bi vam letošnje počitnice prinesle veliko lepega, zanimivega, skrivnostnega... Morda se vam bo zgodilo celo kaj takega kot lepi Vidi v porabski pravljici, ki jo objavljamo za počitniško branje. Lepo vas pozdravlja vaš stric Križemkražem (Jože Graj)

Slovenija moja dežela

Vsak človek ima svojo ožjo domovino (pokrajino), v kateri se rodi, živi, na katero je navezan, jo ima najraje in v katero se rad vrača.

Zame je to Prekmurje. To je ravnica, v kateri se veliko ljudi ukvarja s kmetijstvom. Prekmurje je znano po štokljah, katere se vedno znova in znova vračajo v te kraje, kjer gnezdiijo. Za Prekmurje so značilne tudi mojstrovine iz glince, ki gredo izpod spretnih prstov prekmurških lončarjev. V zadnjem času je v Moravcih zraslo zdravilišče s toplo termalno vodo, ki je kot nalašč za stare kosti. Prekmurje je dobilo ime po reki Muri, ki pa je žal vse bolj onesnažena. Prava mojstrovina je cerkev v Bogojini, katero je dal sezidati Jože Plečnik in se tudi po njem imenuje. V Prekmurju je še kolikor toliko čisti zrak v primerjavi z drugimi industrijskimi središči. Osrednji del Prekmurja je Murska Sobota, kjer je znana tekstilna industrija z imenom Mura. Toliko o Prekmurju. Če pa želite o Prekmurju zvedeti kaj več, pa preberite kakšno knjigo Miška Kranjca, največjega prekmurskega pisatelja, ki je vedel Prekmurje opisati na čudovit način.

Jožek Sambt 7. a,
OŠ Ivan Cankar,
Bogojina

MOJA TORBA

Moja torba je rdeča,
vedno polna je kot vreča.
Včasih name jezna je,
ker ji rečem, da smešna je.

BARBARA SEVER, 3. b,
OŠ Karel Destovnik-Kajuh,
Murska Sobota

MOJA SOBA

Moja soba je problem naše družine. Pred leti je bila začasna rešitev za otroško sobo, ker zaradi pomanjkajanja denarja nismo mogli zgraditi celotne hiše.

Soba se nahaja tik ob stopnišču. Je zelo majhna. Kljub temu si jo deliva z bratom. Najina soba je tako majhna, da se ob dveh ležiščih ne more priti mimo pisalne mize, kaj šele, da bi kdo sedel za njo. Zato je bratova postelja na kolesih, tako da jo podnevi porineva pod mojo. Mojo posteljo pokrijem z oranžnorumeno odejo. Na mesto, kjer pa je bila bratova postelja, pa pride lepa okrogla preproga, na kateri je lep slonček. To preprogo nama je naredila mama. Tako se podnevi moja in bratova postelja spremenita v prijetno otomano. Nad njo pa je umetniška slika žalostnega klovna in gobelin.

Nasproti postelje je pisalna miza, kjer se učim. Na steni nad mizo je koledarček. V sobi imava tudi manjšo peč na drva in premog. S to pečjo smo kurili, ko nam je zmanjkalo kurilnega olja. V sobi stoji še manjša omara. Na njej pa tranzistorški sprejemnik. V zgornjem delu omare imava igrače sestavljene iz lego kock, v srednjem delu sta majhen televizor in računalnik, v spodnjem delu pa shranjujeva posteljnino.

Soba je res majhna, vendar prijetna in jo imam rada, ker je samo najina.

Saša Stivan, 7. a,
OŠ Dane Šumenjak,
Murska Sobota

božala. Na strah sem že popolnoma pozabila. Tačka je tekla in me vlekla. Večkrat se je zapletla v vrvice in dvignila sem ji tačko in jo odpletla.

Vzljubila sem psičko in postali sva dobri prijatelji.

Janja Panker, 6. b
OŠ Bakovci

Biti svoboden — kakšna sreča

Mir. Soboda. Besedi, ki mi pomenita vse. Pomenita, da sem srečna. Srečna sem, ker hodim v šolo, med solisce in prijatelje, srečna sem, ker imam tople dom, nežno mamino roko, srečna sem, ker živim v rodnem kraju obdanem z valjujočimi žitnimi polji.

Zjutraj me prebudijo prijetni zvoki melodije in veselo pohitim v šolo, v katero rada zahajam. Ko se vrnem domov, me na mizi že čaka kosilo. Ne poznam, kaj je glad. Po kosilu se z veseljem lotim domačih nalog. Nato obiščem prijateljice. Na cesti srečujem prijazne domače ljudi in slišim materin jezik. Zvečer nekaj časa posedim pri televiziji, nato smuknem v mehko posteljo in mirno zaspi.

Mladi tekamo po travnikih in se igramo. Brezskrbno skačemo, se smejemo in se veselimo, ker smo mladi in svobodni. Na nebu sije sonce, četudi je nebo oblačno, to je isto sonce — sreča, ki prežene še tako temne in črne oblake.

Ali so vsi tako srečni? Ne, ker nekateri ne vedo, kaj pomeni vzeti človeku svobodo. Neznanca sila jih žene, da segajo po orožju, netijo vojne, ki prinašajo grozote in sejejo smrti. Zakaj? Ali ti ljudje nimajo srca? Ali jih ne gane trpljenje in smrt nedolžnih ljudi, med katerimi so tudi otroci? Zakaj je človek človeku sovražnik?

Naša svoboda je bila plačana s krvjo. Zato nam je tem bolj dragocena in nikomur ne bomo dovolili, da nam jo vzame.

Edita Koren, 5. b,
OŠ Štefan Kovač, Turnišče

Končalo se je šolsko leto

Dolgo, naporno in uspešno šolsko leto se je končalo. Zadnji teden je bil že pol klepetanja in razgajanja. V odmoru, kadar ni bilo tovarišice, smo hoteli zanj pripraviti presenečenje. To pa je bilo zelo težko. Vsak je bil drugačnega mnenja, kako naj bi jo presenečili. Prepirali smo se, se razdelili po skupinah, nazadnje pa smo se le sporazumeli. Z uspehom v šoli sem zelo za-

dovoljna. Najbolj sem se bala glasbenega izpita. Celo tresla sem se. Komisija pa me je nagradila s ploskanjem. Bila sem srečna in ponosna.

Zdaj so se že začele dolge in lepe počitnice. Mislim, da sem si zaslužila počitek ob modrem Jadranu in vesele igre pod soncem.

Barbara Perič, 3. b
OŠ Dane Šumenjak,
M. Sobota

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Leto 1922 se je pisalo in Katika je zaupala Francu, da je spet noseča.

»Tokrat bo pa mlinar!« je odgovoril mladi mož in ji s tem povedal, da si želi sina.

Slekel se je Franc ob Ročici, na nago telo si nadel predpasnik, da bi zakril svoje ospredje, in zabredel je v vodo. Gnetel je z nogami po blatnem dnu, da je postala voda kalna, rumenkasta, gosta, da so se ribam belicam mašile škрге in so v strašni stiski za preživetje splavale na površje, mogle glavice iz vode, hlastale, hlastale za zrakom.

Franc je krožil po blatni vodi s košaro, spleteno iz vrbovega šibja, zajemal je ribe, dvigal košaro, da je voda iztekala in so se belice premetavale po njej.

Katika je čistila ribice, jih povaljala v moki in ocvrta, dišalo je po ribah vse tja do Nežinih žensk, da je šantava Mica rekla Neži:

»Pri mlinu bodo jedli ribe, gotovo jih je Franc nalovil... Boš videla, da bo prinesel Franc ribe tudi k nam...«

In res je bilo tako in Neža se je zahvaljevala Francu:

»Tako dober sosed si Franc, najlepša ti hvala za ribe.«

»Kaj bi me hvalili, Neža. Sosedje se morajo razumeti. Sicer pa ste vi za nas tudi dobri, saj hodimo k vam po vodo za pitje in kuho...« se je opravičeval Franc.

Pri mlinu so sicer imeli vodnjak, a je vanj dotekala umazana voda iz Ročice po žili nekje globoko pod zemljo, zato jo je pila le živina. In odkar je stal mlin ob Ročici, so hodili prebivalci po vodo k sosedovim. V kuhinji je bil namenjen pitni vodi iz Nežinega vodnjaka lesen škaf, opasan z medenim nastimi obroči, ki so se morali vedno zlato lesketati; to je pomenilo, da je pri hiši skrbna gospodinja.

In ko razmišljam o Nežinem vodnjaku, kar čutim prijeten hlad, svežino in dober okus vode. In poleg vodnjaka, morda dva, tri metre stran, je bila

»Katika... Katika... rad, rad... sem te imel!...«

velika gnojna jama. Kravjak in svinjski gnoj je vozila sem Neža s tolgami in tukaj je bilo še kmečko stranišče. Smrdelo je, kure so brskale po gnoju in dreku in muhe so rojile naokoli.

»Katika, jutri grem prosit Krajnca, da naju v nedeljo zapelje s kočijo njihov hlapec k mojim v Očeslavce. Dolgo že nisem bil doma,« je predlagal Franc ženi.

Nič ni bilo iz tega. Katika se je izgovarjala, da sta deklici premajhni za takšno potovanje in da ima veliko dela pri hiši, in še noseča je povrhu, zato naj se odpelje kar sam s svojim novim kolesom, in nazadnje je imela prav.

»Ženska drži tri hišne vogale pokonci in včasih še četrtega, ker bi se drugače hiša podrla,« so pravili ljudje ob Ročici. Torej je bolje, da je doma in postori to in ono.

Lepo, prelepo je, ko posije poletno sonce sem od vzhoda. In Franc se je peljal s kolesom tistega jutra proti vzhajajočemu soncu, proti svojim domačim. Srečen je bil. Oblaki, bežeči na jug, so tu in tam prekrili sij in žarki so bili takoj zatem še lepši in polja pod njimi vsa zlata od žita, gozdovi na valovitih gričih so se vrstili kot morski valovi, čez slovensko Panonijo, tja proti Oseku, Spodnjim Ivanjcem, Negovi, vse tja do Očeslavca in naprej proti Radgoni, Kapeli, vse dol do Mure.

In Franc je pravil očetu, mami, bratu in sestram o svoji Katiki, hčerki Franciki, o mlinarčku, ki mu ga bo rodila mlada žena. Veselo je bilo doma in pili so vino z Janževega vrha, zlato kapljico, in jo mešali z domačo slatino, ki že od pamtlveka izvira v Očeslavcih.

Na mizi je bilo nedeljsko kosilo. Zmolili so očenaš, se prekržali in jedli, zadovoljni, da je njihov Franc srečen in zdrav pri Sveti Trojici, ker je doma v Očeslavcih pri živini vse tako, kot mora biti, in ker je polje obrodilo kot že dolgo ne... Na dolgo so govorili o načrtovanem obisku pri Trojici in Franc jim je predlagal, naj pridejo na dan, ko bodo krstili njegovega sinka, naslednika, ker jim prej tako ne bi dopuščalo delo.

Dolgo se je zadržal Franc med svojimi, srečen, zadovoljen in predvsem ponosen, da živi sedaj pri Sveti Trojici, v kraju, kamor so trumoma hodili ljudje na romanja. In mnogi so si želeli tam kupiti dom, uspelo je le redkim.

Zapeljal se je Franc po dolgi in ravni cesti s svojim novim kolesom. Mrak je že legal v dolino in pastirji so gonili živino s paše; tu in tam se je vil zadnji pramen dima iz pastirskih ognjev. In ko je šel peš ob kolesu gor po hribčku, po Spodnjih Ivanjcih, je zaslišal vrisk fantov in nato razpotegnjeno petje. Neki fant je pel naprej, drugi počez

in ostali pa po svoje. Glasno, skoraj divje je bilo to petje, kot bi se hoteli pevci postaviti pred svojimi dekleti, živečimi po vaseh naokoli. Kot petelinčki so stali fantje, nedeljsko oblečeni in s klobuki na glavah, med Slogovičevo gostilno in vaško kapelo, in bolj ko se jim je Franc bližal, bolj razločno je slišal:

»Pri farni cerkvi zvonček že zvonil, a! jaz sem še pri svoji ljubici. Bo treba vstati, slovo jemati od svoje ljubice zaljubljene...«

In od Negove sem se je zaslislalo večerno zvočenje.

»Glejte, kdo prihaja sem gor... Franc... Franc Fras... Pridi bliže, stari kolega...« je zavpil eden od pojočih. Pesem se je nekoliko umirila, postala je nežna, otožna. Franc je segel v roko svojemu sošolcu Karleku, sosedu z Očeslavca.

»Kaj pa je tebe prineslo v Ivanjce?« je Karleka pozdravil Franc in ta mu odgovoril:

»Nedelja je. Franc... Zbrali smo se fantje z vseh koncev, eni so od Negove, drugi od Svetega Jurja... Samski smo še in k deklinam bomo šli... In korajžo si iščemo... Kako kaj živiš, Franc? V Očeslavcih pravijo, da si mlinar pri Trojici... Pa kaj bi govorili tu zunaj, stopimo v gostilno...«

In šla sta v gostilno, za njima še drugi fantje in mladi mošje; poliči vina so bili na mizah in govorilo se je in pilo.

Franc je prosil Karleka:

»Ne sili me s pitjem... Daleč je še do Trojice in Katika me že težko čaka z otrokoma, zajza je polna vode in mleti bo treba...«

»Karlek, od kod pa je tisti tvoj pajdaš?... Če je naš, naj pije, kot se za moškega spodobi... Auf biks... Auf biks...« se je zaslislalo glasno in preteče sem od točilne mize in gostilničarka je prestrašena skočila v kuhinjo poklicat moža na pomoč, saj zadnje fantove besede niso pomenile nič dobrega. In najbolj se je bala, da ne bi kdo potegnil noža in da ne bi tekle kri, kar se je pogosto dogajalo, ko so se ga moški nalezli čez mero.

Gostilničar je pomiril onega za pultom; poliči vina so romali na mize in fantje so pili in peli:

»Sladko vince piti, to me veseli, dobre volje biti svoje žive dni...«

»Nocoj jo bom potukal devetkrat, če bo le držala... moja Zofika, to ti je baba,« je zavpil v zakajenem in po vinu dišečem gostilniškem prostoru eden od fantov in kmalu zatem skoraj padel s stola ob mizi. Nekdo mu je svetoval:

»Ti pojdi rajši domov, na štalo spat... Nocoj bi Zofiko samo pokozlal in še niti enkrat je ne bi bil sposoben obdelati...«

Franc se je poslovil od Karleka in se odpeljal proti Oseku, proti Dvoršakovemu klanecu.

Sončna avgustovska nedelja je bila in Franc je vstal zgodaj. Nakrmil je živino, Katika je vzela cekar, iz liča spleten, in vanj je položila laneni prt.

»Vzemi kakšno klobaso več in dovolj belega kruha, da ne bomo lačni. Dan bo dolg in pot naporna...« je Katiki prijazno svetoval mož. Kristina in Francika sta bili že dovolj veliki in sta lahko ostali doma sami. Mlinar Franc, njegova Katika in sedemletni sin Franček pa so se odpravljali tega dne na romanje na Ptujsko goro.

»Daleč bo treba hoditi in dan bo vroč. No, bomo videli, kako boš vzdržal,« je pravil Franc svojemu sinčku, svojemu mlinarčku in ga po moško potrepljal po ramenu.

»Sicer pa, tja bomo že prišli, nazaj pa nas bo itak peljal Krajnčev hlapec, ki se bo pripeljal popoldne z vozom za nami,« je še pristavil oče.

Vedno več ljudi je šlo proti trojiški cerkvi. Mlinarjem so se pridružili Krajnčevi, Kosovi. Neža pa se je že cel teden opravičevala, da od njene hiše ne more iti nobena na romanje. Njo da muči krof in bi težko dihal, Mica pa itak ni za hojo, ker je brez desne noge. Pri hiši sta bili še mlajši ženski. Micko je začela mučiti jetika, po dolini Ročice pa so govorili, da bo odšla revica počasi za Tiliko, med angele. Najmlajša od Nežinih žensk pa je bila Lujzija.

»Nje same ne moremo pustiti na pot,« je opravičevala njeno odsotnost z romanja Neža.

Romarji so se zbrali pod lipo pred trojiškim samostanom. Pridružili se jim je duhovnik z ministrantom, nosili so bele obredne obleke, močni fantje pa so prinesli iz cerkve cerkveni prapor, veliko poslikano zastavo, s katere so z ene strani gledali Oče, Sin in sveti Duh, sveta Trojica torej, in z druge Marija pomočnica.

Po dva in dva so hodili in dolga procesija se je vila med polji proti Sv. Rupertu, Sv. Urbanu, Ptuj, romarji so molili in peli:

»Časčena si Marija, je angelski glas, ko bo zadnja ura bila, Marija prid po nas...«

»Reši... Reši me Marija... Boli... boli... Usmili se me!« so bile prve besede, ki jih je spregovoril Franc po tisti strašni nesreči v Oseku in Katika je nežno držala njegovo glavo v svojem naročju in solze so ji tekle, tekle, tekle... in tu in tam je šepnila:

»Franc... moj Franc... Ne pusti me same... Rada, rada te imam...«

»Ka...lika,« je skušal govoriti Franc »Franci...ko... daj mojim... v Očeslavce... Težko boš shajala s tremi otroki...« je komaj premikal ustnice in nadaljeval:

(Nadaljevanje prihodnjič)

Kmetijski kombinat Gorjup Radgona je držal bencin: v pravnih nekdane mesice v Radgona bode srečali prodajalno vina z veliko ponudbo najkakovostnejših vin. Lokacija je kar ustrezna, in če bo še cena primerna, bode verjetno radgona gostinci bolj slabe volje.

bop

TEŠANOVCI

Kmalu prvi metri asfalta

Kot vse kaže, bo eden največjih problemov v KS Tešanci, makadamska cesta Tešanci-Vučja Gomila, kmalu rešen. Že zgodaj spomladi sta izvajalca del, SGP Pomurje in Cestno podjetje iz Murske Sobotice, začela prva dela. Navažajo gramoz, prve metre ceste pa naj bi asfaltirali poleti. Takrat jim bodo pomagali tudi brigadirji Zvezne mladinske delovne akcije Gorjup 89. Cesta, dolga 7,2 km, bo potekala od Tešanc prek Vučje gomile do Fokovec. Naložba naj bi veljala več kot 400 milijonov dinarjev. Velik delež, več kot 75 odstotkov sredstev bo prispevala KS Tešanci, največ seveda vasi Tešanci in Vučja gomila.

Zaradi vse hitrejšega inflacijskega pritiska so se v Tešanci odločili, da bo poleg krajevnega samopriskrbe vsako gospodinjstvo prispevalo po 30 starih milijonov, poleg tega pa še po 100.000 dinarjev za vsak hektar zemljišča.

Za napredek in lepši videz svojega kraja se krajanje niso nikoli negativno odzvali na kakršnokoli dobrovoljno akcijo. V vasi so prepričani, da tudi ta pot uspeh ne bo izostal.

G. G.

Ob jubileju še avtocisterna

V nedeljo, 4. julija popoldne so člani Gasilskega društva Dobroniki slavili pomembno jubilej — 95 let gasilstva v vasi. Aktivni so na vseh družbenopolitičnih področjih in dobro skrbijo za požarno varnost v vasi in okolici. Na slovesnosti, ki so jo pripravili v kulturnem domu, se je zbralo veliko število obiskovalcev. Govornika sta bila predsednik društva Štefan Lajta, ki je orisal kratko zgodovino društva in predsednik občinske gasilske zveze Lenda Jože Kozar. Najzaslužnejšim članom so podelili priznanja in diplome, za kulturni program pa so poskrbeli učenci osnovne šole.

Ob jubileju so predali svojemu namenu tudi novo ozko-mez prenovljeno avtocisterno znamke TAM. Pokrovitelj prireditve je bila krajevna skupnost Dobroniki.

A. Ščavničar

SREČANJE NA TROMEJI

Srečanje na tromeji je bilo predvsem za nas mlajše prelomni dogodek. Sleherni je že obhodil trostrani kamen, vsakdo je slišal zgodbo o sorodnikih iz sosednjih vasi, ali o gruntu, ki je bil naš, pa ni več... Ampak vselej se je vzpenjajoča gozdna pešpot do tromeje kotala s samotnim turobnim pogledom na kamen, žico... In kot bi se znašel na koncu, v točki, kjer nimaš nobene izbire, nobene svobode.

Zato sem se na tokratno srečanje podal še z večjim zanimanjem. In prvi trenutek, ko sem se povzpel dovolj visoko na precej strmi poti, ki je ob pomoči sobotnopopol-danskega sonca izvajala znoj pod majico, je bil nepozaben, veličasten. Nobene žice, nobene samote, ampak množica ljudi, neznancev. Poslušam trobarvno jezikovno perjanico in ne potrebujem prevajalcev — obrabi povedo vse.

Kako ganljiv je občutek, ko se srečata znanca, sorodnika, se objameta, zajočeta in potem poslušam tisto prijetno razliko med prekmurskim in porabskim narečjem, da mi, nememu opazovalcu, stopijo solze v oči.

Mar je »uradni« človek res lahko tako krut do človeka, mar nam ni bila 40-letna izolacija zadosti, mar nismo vredni toliko, da bi lahko brez petdesetkilometrskega ovinka pokukali k sosedu?

Ljubezen. Kot da ta magična moč zares ne pozna nobenih meja. Preskakovale so iskricke, lepi pogledi so izzivali ljubke nasmeške. Jezik je stopal vse bolj v ozadje in sosedje-neznanci, mladi in mladenke so se zblíževali. Mar naj čakajo eno leto, ko jim bo uradni organizator pripravil nov zmenek?

In še beseda udeležencem srečanja, ki so poklicno poročali s tromeje. Mislim, da so tisti, ki poleg citiranja govoro niso imeli zapisati za javnost nič drugega, zrela za resen premislek o svojem delu. Srečko Kalamar

Sošolci in vrstniki OŠ Murska Sobota iz leta 1933—1935 so 15. aprila 1989 na skupnem srečanju obujali spomine na mlada, tista davna leta, ki so jih skupaj preživeli v šolskih klopeh. Uršičeva

Janko Ahčin pri 75 letih še skače s stolpa v vodo

O njegovi športni poti smo se z Jankom pogovarjali doma v Murski Soboti, kjer z ženo živi v lastni hiši v ulici Ivana Regenta. Janko je pripovedoval: Oslobojitev Prekmurja izpod več stoletne madžarske nadoblasti je omogočila, da se je v novi državi

Njegova zasluga je, da je postala telovadnica meščanske šole šajališče dijakov in vajencev — Sokolov. Bil je odličan organizator in športnik.

Poleg telovadcev je imelo društvo marljive kulturnike, dramsko sekcijo, salonski orkester,

V letih 1925 do 1941 smo pri Sokolih uvedli vrsto dejavnosti: odbojko, sabljanje, namizni tenis in druge. Vsi ti športi so se polagoma razvijali vse do prvih oblik tekmovanja.

Plavalni smo v Ledavi. Ob sobotah je lastnik mline in žage zapornice zaprl, da se je gladina vode dvignila. Kasneje so naredili 25 m dolg bazen, tako da smo lahko plavali in tekmovali.

Z zimskim športom smo se v Prekmurju pričeli ukvarjati leta 1930. Vaditelj smučanja je bil učitelj Bračko, leta 1932 pa Franc Flegar, ki je opravil zvezni tečaj za smučanje na Pohorju.

Močno se je razvila odbojka, pa tudi rokoborba, sabljanje in nekaj atletskih disciplin.

5. januarja 1941 je dramski odsek zadnjikrat stopil na odsko deske. Domačemu občinstvu se je predstavil z Nušičevo komedijo Doktor. 6. aprila 1941 je Nemčija napadla Jugoslavijo. Po vojni smo delo nadaljevali v sedanjem društvu Partizan.

Boris Hegeduš

Vrsta sokolov, Janko Ahčin prvi z leve.

razmahnilo kulturno-prosvetno in telesno-vzgojno delo v tem, takrat zaostalem predelu. Vidno znamenje tega, za narodni preporod pomembnega trenutka, je bila ustanovitev prvega slovenskega telovadnega društva SO-KOL in ustanovitev slovenskih organizacij v Murski Soboti, v kateri sem se vključil tudi jaz.

18. marca 1920 so v Murski Soboti ustanovili prvo telovadno društvo SO-KOL. Prvi člani društva so začeli orati ledino v pravkar osvobojenem Prekmurju. Začela se je doba intenzivnega sokolskega delovanja. Delavci društva in telovadci so pripravili prvi javni nastop 11. julija 1920 v parku grofa Saparja. Društvo je nastop izvedlo s pomočjo ljutomerskih članov Sokola. Sedež sokolskega okrožja je bil takrat v Ljutomeru. Nastopu je prisostvovalo okrog 5000 gledalcev (deloma tudi iz radovednosti, kakšni so rdeči Slavi). Nastopilo je okrog 100 članov domačega društva.

Glavni vaditelj društva SO-KOL je bil Ciril Hočevar. Leta 1921 je prevzel pouk na meščanski šoli, kasneje na gimnaziji.

mladinsko skupino fanfar, knjižnico in čitalnico ter skupino šahistov.

Leta 1925 je bil Župni Zlet Sokola Sobotica za tekmovalce s Podravja, ki je bil za Soboto pomembna prelomnica. Sodelovalo je 628 članov soboškega Sokola. Le-ti so se predstavili z elitno vrsto orodnih telovadcev.

Na fotografiji: Tekmovalna vrsta soboških Sokolov je na tekmovalcu v Mariboru leta 1937 osvojila 3. mesto. Prvi z leve: Janko Ahčin, Herman Rogan, Ludvik Lipič, Ludvik Bednjak, Aleksander Čisar, Štefan Novak in Ivan Debelak.

Janko Ahčin je nadaljeval: že jeseni leta 1928 smo na obnem zboru sprejeli predlog dr. Farkaša, naj v Murski Soboti zgradijo sokolski dom. Zgradili so ga z denarnimi prispevki Sobočanov, članov društva, s posojilom in s prostovoljnimi delom. Nekateri člani so prispevali po eno mesečno plačo. Novi Sokolski dom je bil predan namenu ob državnem prazniku 1. decembra 1929. Predal ga je starosta Sokola dr. Anton Koder.

V VOGRIČEVCIH VESELO

V Vogričevcih v krajevni skupnosti Cezanjci v Ljutomerski občini so nedavno organizirali že tradicionalno prireditev »mlekarski bal«. Tamkajšnja zbiralnica mleka deluje že 30 let, mleko pa zbirajo iz 30 kmetij, ki imajo več kot 200 krav molznic. Kmetje uspešno sodelujejo tudi z domačo kmetijsko zadruzo in Živnorskim veterinarskim zavodom za Pomurje. Vse več kmetij se usmerja v pašno-kosni sistem, ki je tudi perspektiva v tem hribovskem predelu.

Na tokratnem osmem mlekarskem balu se je po besedah Cirila Stajnika zbralo 50 kmetovalcev, prisostvovali pa so tudi direktor TZO Kmetovalec Drago Antolič in strokovnjak iz domače mlekarne. Izmenjali so številne izkušnje in govorili tudi o problemih pri izplačilu mleka, stroških in drugih težavah, ki pestijo proizvajalce mleka.

Razgovoru je sledila pogostitev in zabava dolgo v noč. Kot so zatrli marljivi in veseli Vogričevčani, bodo podobno srečanje še organizirali.

Besedilo: STRU
Fotografija: Martin Heric

ŽALOSTNA PODOBA — V kotu njive, ki je ob križišču banovske ceste in ceste Veržej—Križevci pri Ljutomeru, že tri leta stoji leseni križ (ki je sicer starejši) brez križanega Kristusa in v nebo vzete device Marije. Njuni podobi, izrezljani iz lesa, je pač snel zbiralec ali preprodajalec takih »predmetov«. Od domačina smo slišali, da se je to zgodilo ponoči in da naj bi se nečednega posla lotil tujec. Ker ima ta križ prav gotovo svojo zgodovino, mnogim je tudi sveta točka, bi ga kazalo obnoviti, četudi ne s Kristusom iz lesa, ampak morda z odlitkom iz mavca. Tako menimo tudi zato, ker stoji križ ob zelo prometni cesti, pa najbrž kak tujec misli, da smo Krisusa sneli, da nam ne bi bil v napoto. Tako so menda ravnali prenapeteži v prvih poveljih letih, zdaj pa seveda take podobe nikogar ne motijo več. Vsekakor pa ne, če jim nadene status kulturnozgodovinskega spomenika.

Foto: Š. Sobočan

GOSTIŠČE

Jožica Lopert

DOKLEŽOČJE 147/a

**Cenjene goste obveščamo,
da bo gostišče od
5. do 27. julija 1989**

ZAPRTO ZARADI DOPUSTOV

**Obenem vas obveščamo,
da s 1. avgustom 1989
razširjamo svojo ponudbo
s PICERIJO.**

Pridite, zadovoljni boste!

GOSTIŠČE JOŽICA LOPERT

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

Leto XXV

Murska sobota, dne 29. junija 1989

Št.: 17

118. Odlok o sprejetju ureditvenega načrta za naselje Kobilje
119. Sklep o dopolnitvi sklepa o začasnih ukrepih družbenega varstva v delovni organizaciji INTEGRAL Avtoradgona, n. sol. o. Gornja Radgona
120. Popravek sklepa o razpisu referendumu za uvedbo krajevnega samoprispevka za KS Dolga vas
121. Popravek sklepa o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje KS Ratkovci
122. Sklep o uvedbi samoprispevka za območje KS Šalovci

123. Sklep o uvedbi samoprispevka za območje KS Čepinci
124. Sklep o uvedbi samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Hoč
125. Poročilo o izidu glasovanja na referendumu za uvedbo krajevnega samoprispevka v KS Cven
126. Sklep o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje KS Cven
127. Odlok o uvedbi melioracijskega postopka v delu k. o. Sp. Ščavnica, del k. o. Lastomerca, del k. o. Radvenci in del k. o. Ivanjševci

118

Na podlagi drugega odstavka 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 267. člena Statuta občine Lendava (Ur. objave pomurskih občin št. 37/81 in 9/86) je Skupščina občine Lendava na seji zбора združenega dela in zбора krajevnih skupnosti dne 13. 6. 1989 sprejela

ODLOK O SPREJETJU UREDITVENEGA NAČRTA ZA NASELJE KOBILJE

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme ureditveni načrt za naselje Kobilje, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota pod številko 10/87-UN/L.

2. člen

Ureditveni načrt iz prejšnjega člena tega odloka vsebuje:

1. Tekstualni del

- izjave o opravljeni notranji kontroli in upoštevanju predpisov
- usmeritve iz planskih dokumentov
- pogoje za realizacijo ureditvenega načrta
- obrazložitev prostorskih pogojev za realizacijo planskih odlo-

čitev

2. Grafične priloge

- izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine Lendava za obdobje 1986—1990 M 1:5000
- geodetska podloga M 1:1000
- dejansko stanje objektov M 1:1000
- situacija obst. komun. naprav M 1:5000
- valoriz. obst. značilnosti območja M 1:1000
- parcelacijski načrt M 1:1000
- zakoličbena situacija M 1:1000
- predvidene komunalne naprave M 1:1000
- gabariti M 1:200

II. MEJA OBMOČJA

3. člen

Meja območja ureditvenega načrta poteka po mejah naselja Kobilje in sovpada z mejami srednjeročnega družbenega plana za obdobje 1986—1990.

III. FUNKCIJA OBMOČIJ

4. člen

Območje ureditvenega načrta je namenjeno za gradnjo stanovanjskih hiš in kmečkih domov, gospodarskih, obrtnih in družbenih objektov ter pritliklin in pomožnih objektov k novim in obstoječim objektom.

Dovoljena je tudi rušitev obstoječih in gradnja nadomestnih objektov, prizidave in nadzidave obstoječih objektov ter sprememba namembnosti obstoječih objektov na podlagi vsakokratnih strokovnih osnov pri lokacijski obravnavi. S strokovnimi osnovami se preverijo pogoji soglasodajalcev za poseg v prostor.

5. člen

Obstoječi objekti se lahko adaptirajo in preurejajo tako, da se ne spremeni njihov vpliv na okolje in sosednje objekte. Oblikovno se naj čim bolj prilagodijo obstoječi zazidavi, pri tem se mora upoštevati arhitekturno dediščino in tipiko panonske arhitekture. Za vse posege v objekte, ki so oz. bodo pod spomeniško zaščito, se zahteva sodelovanje Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

6. člen

Od družbenih objektov je predvidena prizidava telovadnica k osnovni šoli, novogradnja trgovine osnovne preskrbe, skladišča kmetijskih pridelkov in repromateriala, prizidava garaž za avtobuse k slačilnici pri nogometnem igrišču ter razširitev športnega igrišča.

Namembnost sedanje trgovine se spremeni v razširitev proizvodnih prostorov industrijskega obrata UTOK.

IV. URBANISTIČNO OBLIKOVANJE OBMOČIJ

7. člen

Pri gradnji objektov in drugih ureditvah se mora upoštevati obstoječi sistem zazidave.

Ob cestah je dovoljena zidava stanovanjskih in obrtnih objektov. Pritikline (garaže, shrambe) in gospodarske objekte (hlevi, šupe, silosi idr.) se morajo graditi v notranjosti parcele za stanovanjskimi ali obrtnimi objekti. Gradnja pritliklin in gospodarskih objektov je možna povsod v naselju na območju kmečke in stanovanjske zazidave.

Družbeni objekti, predvideni s tem ureditvenim načrtom morajo biti v vhodu orientirani na ulico.

2. Mešana delavsko kmečka zazidava

V območjih, kjer so mešane kmetije in čisti stanovanjski objekti s pritliklinami, ali pa oboje, so možne gradnje vseh vrst objektov v stanovanjske in kmetijske potrebe pod istimi pogoji kot pri kmečki zazidavi.

3. Območje možnih stanovanjskih gradenj

Na vrzeli med obstoječo zazidavo so možne gradnje stanovanjskih objektov s pritliklinami pod ustreznimi požarnimi in sanitarnimi pogoji.

Na teh vrzeli, posamezno parcele pripadajo različnim lastnikom. V kolikor bodoči lastnik pridobi celotno zemljišče za posamezno gradbeno parcelo, ter zagotovi dovoz do obdelovalnih površin, je gradnja možna.

4. Območje za poslovne ali proizvodne namene

Možne so gradnje v poslovno ali proizvodne namene. Spremembe namembnosti za take dejavnosti so možne. Horizontalni in vertikalni gabariti se prilagodijo tehnološkemu procesu. Vendar so take dejavnosti možne šele ko je preverjeno, da ne motijo okolja z različnimi emisijami in odplakami na vsakokratni strokovni osnovi.

5. Območje centralnih dejavnosti

Možne so gradnje objektov družbenega pomena, kot so šole, vzgojno varstvene ustanove, trgovina, skladišča, avtobusna postajališča, garaže za avtobuse, ipd. Po vsakokratni strokovni osnovi, tudi če niso predvideni v grafičnih prilogah. Objekti so možni kot prizidki ali prostostoječi, če velikost parcele ustreza in so izpolnjeni sanitarni in požarni pogoji.

6. Območje športno rekreativnih površin

Možne so gradnje objektov le v športne in rekreativne namene, športne dvorane, igrišča in njihova razširitev ter pripadajoče objekte (parkirišča, dovozi...)

7. Vodne površine

Razen posegov, ki jih lahko opravi upravljalec (Območna vodna skupnost »Mura«) kot so regulacija Kobiljskega potoka in razna vzdrževalna dela, so možni posegi kot zaježitve za odvzem požarne vode ter ureditev intervencijskih dostopov pod pogoji, ki jih predpiše upravljalec vodnih površin.

8. člen

Možna je gradnja novih objektov ali sprememba namembnosti za opravljanje obrtnih storitev, celotnega naselja iz 9. člena po predhodni pridobitvi mnenja upravnega organa Komiteja za družbeno planiranje in družbeni ekonomski razvoj ter soglasja K. S., vendar le za tiste dejavnosti, ki nimajo motilnih vplivov na okolje z različnimi emisijami (hrup, smrad in agresivne odplake).

9. člen

Na celotnem območju ureditvenega območja so možni le tisti posegi, ki ne zmanjšujejo kvalitete bivalnega in delovnega okolja z motnjami (prekomerni hrup, smrad, agresivne odplake, zmanjšanje osončenja, nekvalitetno kurjenje ipd...).

10. člen

Gradbene linije objektov ob cestah morajo biti vzporedne s cesto, če le-ta ni ovinkasta, in je gradbena linija vzporedna z gradbeno linijo neposrednega sosednjega objekta. V notranjosti parcele je gradbena linija vzporedna s parcelno mejo oz. vzporedna z obstoječimi objekti.

V. ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE OBJEKTOV

11. člen

Tlorisna oblika stanovanjskih in družbenih objektov mora biti pravokotna ali v obliki L. Razmerje stranic mora biti čim večje (1:1,5). Tlorisna oblika gospodarskih in pomožnih objektov, prizidkov v notranjosti parcele ter oblika ostalih objektov družbenega pomena je lahko poljubna in prilagojena namenu.

12. člen

Maksimalna višina individualnih objektov ne sme presegati dveh etaž nad terenom. Družbeni objekti (prizidki k šoli, trgovina, skladišče, garaže za avtobuse) ne smejo presegati treh etaž nad terenom (P + 2).

13. člen

Vsi objekti, razen objektov družbenega pomena, morajo imeti dvokapne strehe z nakloni min. 40 stopinj, ter kritino v opečni ali temnejši barvi.

Smeri slemen mora biti za objekte ob cestah vzporedne s cesto, sicer pa vzporedne z daljšo fasado objekta.

14. člen

Objekti družbenega pomena imajo strehe, ki se prilagodijo namenu dejavnosti.

VI. KOMUNALNO UREJANJE

15. člen

Vsi stanovanjski in družbeni objekti se morajo priključiti na vodovodno in električno omrežje, po izgradnji kanalizacije pa tudi na kanalizacijsko omrežje. Do izgradnje kanalizacije se odplake odvajajo v individualne ali skupinske greznice brez odtoka. Odplake iz hlevov se morajo zbirati v zaprtih gnojnih jamah. Greznice in gnojnične jame morajo biti urejene v skladu s strokovnim navodilom o urejanju gnojišč in greznic (Ur. list SRS, št. 10/85).

16. člen

Komunalni odpadki, ki ne morejo v ponovno reciklažo (kompost, gnojilo itd.) se morajo odvažati v skupno komunalno deponijo, katere lokacijo je določila KS v dogovoru s sanitarno inšpekcijo. Po dograditvi občinske komunalne deponije, mora prenehati delovanje krajevne deponije.

VII. OSTALE UREDITVE

17. člen

Vzporedno z gradnjo objektov se mora urediti tudi okolica objektov.

18. člen

Ob parcelnih mejah je dovoljena postavitev ograje do višine 1,20 m. Ograje so lahko betonske, kovinske ali lesene. Lahko so tudi ozelenjene. Ob cesti je dovoljena postavitev, oz. zasaditev ograje znotraj parcelne meje.

19. člen

Obstoječi in opuščeni vodnjaki se morajo ponovno usposobiti v protipožarne namene. Posebej se morajo ohranjati take, ki imajo kvalitetne arhitektonske detajle (strešice, kolo ipd...).

VIII. ETAPNOST IZVAJANJA

20. člen

Vse predvidene gradnje je možno izvajati istočasno. Gradnja kanalizacijskega in telefonskega omrežja je možna naknadno v okviru finančnih možnosti KS in občine Lendava.

IX. ZAČASNA NAMEMBNOST OBMOČJA IN OBVEZNOSTI INVESTITORJEV

21. člen

Po izvajanju ureditvenega načrta ostanejo vsa zemljišča v sedanjosti. Posegi na zemljiščih, ki bi bili v nasprotju z rešitvami v ureditvenem načrtu, niso dovoljeni.

22. člen

Investitorji posameznih gradenj si opremo stavbnega zemljišča (vodovod, elektrika, odvod odplak) zagotovijo sami oz. preko krajevne skupnosti.

X. ODSTOPANJA

23. člen

Možna so odstopanja v tlorisnih velikostih in namembnostih posameznih objektov. Tlorisne velikosti objektov se lahko zmanjšajo ali povečajo v mejah, ki jih dovoljujejo odmiki, v grafičnih prilogah in v 7. členu tega odloka.

Odstopanja v namembnosti stanovanjskih in gospodarskih objektov in obrtne ali servisne delavnice pod pogoji, navedenimi v členu 8. in 9. tega odloka.

XI. KONČNE DOLOČBE

24. člen

Ureditveni načrt je na vpogled vsem občanom in organizacijam pri občinskem upravnem organu, oddelku za urabnizem, gradbene in komunalne zadeve.

25. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka vrši urabnistična inšpekcija Uprave inšpekcijskih služb občin Pomurja.

26. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Številka: 352-1/89-7

Datum: 13. 6. 1989

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Rudolf LEINER l. r.

119

Na podlagi 617., 622. in 631. člena Zakona o združenem delu (Ur. list SFRJ št. 53/76, 57/83 in 85/87) in 9. in 15. člena Zakona o sprejemanju začasnih ukrepov družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine (Ur. list SRS 32/80) in 205. člena statuta občine Gor. Radgona (Uradne objave, št. 41/81, 7/86 2/87 in 9/89) je Skupščina občine Gor. Radgona na seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora, dne 15. 6. 1989 sprejela

SKLEP

o dopolnitvi sklepa o začasnih ukrepih družbenega varstva v delovni organizaciji INTEGRAL Avtoradgona, n. sol. o. Gornja Radgona

1.

Sklep o začasnih ukrepih družbenega varstva v delovni organizaciji Integral Avtoradgona n. sol. o., se v tretji točki pod A II. »Imenuje se začasni kolegijski organ delovne organizacije, ki ga sestavljajo«: dopolni z besedilom:

6. ČIČ Robert, dipl. oec.

2.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja, uporablja pa se od 19. 6. 1989 dalje.

Številka: 428-1/88-IS

Datum: 15. 6. 1989

PREDSEDNIK
Skupščine občine Gor. Radgona
Peter Fridau

120

Popravek

Sklepa o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samopriskevka za KS Dolga vas

V sklepu o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samopriskevka za KS Dolga vas (Uradne objave, št. 16, z dne 22. junija 1989) se 13. člen pravilno glasi:

»Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah.«

Predsednik
skupščine krajevnih skupnosti
Janez Banutai l. r.

121

Na podlagi določil statuta Krajevnih skupnosti Ratkovci izdajamo

POPRAVEK

sklepa o uvedbi krajevnega samopriskevka za območje Krajevnih skupnosti Ratkovci

ki je bil objavljen v Uradnih objavah št. 13/89 z dne 18. 5. 1989. Pri primerjavi citiranega sklepa z izvirnikom smo ugotovili, da je prišlo do napake v drugi alineji 3. člena sklepa in se pravilno glasi: — »5 % od katastrskega dohodka.«

Številka: 01-28/89

Ratkovci, dne 5. 6. 1989

Predsednik skupščine KS
Viljem Škerlak l. r.

Na podlagi 3. člena Zakona o samopriskevku (Ur. list SR Slovenije 35/85) in uspešno izvedenega referenduma dne 18. junija 1989, je skupščina Krajevne skupnosti Šalovci na seji, dne 19. junija 1989 sprejela

SKLEP O UVEDBI SAMOPRISPEVKA ZA OBMOČJE KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠALOVCI

1. člen

Za območje Krajevne skupnosti Šalovci se uvede samopriskev v denarju in delu od 1. 7. 1989 do 30. 6. 1994.

2. člen

Sredstva, zbrana s krajevnim samopriskevkom, se bodo uporabljala za komunalno ureditev naselij in druge sprotne potrebe krajevne skupnosti.

3. člen

Zavezanci samopriskevka so občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS Šalovci.

Samopriskev plačujejo:

a) V DENARJU:

1,5 % od neto osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in nadomestil ter od pokojnin

15 % od katastrskega dohodka

1,5 % od čistega dohodka obrtnikov

3 % letno od povprečnega OD v SR Sloveniji v preteklem letu za delavce pa začasem delu v tujini.

b) V DELOVNI OBVEZNOSTI:

— vsako gospodinjstvo po 3 delovne dneve v letu

V primeru neizpolnitve delovne obveznosti, se le-ta poravnava v denarju in sicer v vrednosti OD za 1 delovni dan PK delavca, zaposlenega v OZD s področja komunalne dejavnosti.

— 3 traktorske prevoze letno na občana, nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane, v kolikor ima lasten traktor.

Nadomestilo za neopravljene traktorske prevoze sproti določa svet krajevne skupnosti.

4. člen

Samopriskevka v denarju in delu so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samopriskevku.

5. člen

S samopriskevkom zbrana sredstva se zbirajo na posebnem računu v SDK Murska Sobota številka: 51900-842-035-82378 z oznako Krajevna skupnost Šalovci.

6. člen

Samopriskevke od osebnega dohodka iz delovnega razmerja in nadomestil nakazujejo plačevalci OD, samopriskevke iz KD in obrtnikov obračunava uprava za družbene prihodke občine Murska Sobota, samopriskevk zaposlenih v tujini pa obračunava svet Krajevne skupnosti Šalovci.

7. člen

Nadzor nad zbiranjem sredstev in uporabo opravlja svet Krajevne skupnosti, ki vsako leto poroča o tem Skupščini KS in Zboru občanov.

8. člen

Sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 7. 1989 dalje.

Številka: 01-21/1989

Datum: 19. 6. 1989

Predsednik skupščine

KS Šalovci

Aleksander Svetec

123

Na podlagi 3. člena Zakona o samopriskevku (Ur. list SR Slovenije 35/85) in uspešno izvedenega referenduma dne 18. junija 1989, je skupščina Krajevne skupnosti Čepinci na seji, dne 19. junija 1989 sprejela

SKLEP O UVEDBI SAMOPRISPEVKA ZA OBMOČJE KRAJEVNE SKUPNOSTI ČEPINCI

1. člen

Za območje Krajevne skupnosti Čepinci se uvede samopriskev v denarju in delu od 1. 7. 1989 do 30. 6. 1994.

2. člen

Sredstva, zbrana s krajevnim samopriskevkom, se bodo uporabljala za komunalno ureditev naselij in druge sprotne potrebe krajevne skupnosti.

3. člen

Zavezanci samopriskevka so občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS Čepinci.

Samopriskevk plačujejo:

a) V DENARJU:

— 1,5 % od neto osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in nadomestil ter od pokojnin

— 15 % od katastrskega dohodka

— 1,5 % od čistega dohodka obrtnikov

— 3 % letno od povprečnega OD v SR Sloveniji v preteklem letu na delavce na začasem delu v tujini.

b) V DELOVNI OBVEZNOSTI:

— vsako gospodinjstvo po 3 delovne dneve v letu

V primeru neizpolnitve delovne obveznosti, se le-ta poravnava v denarju in sicer v vrednosti OD za 1 delovni dan PK delavca, zaposlenega v OZD s področja komunalne dejavnosti.

— 3 traktorske prevoze letno na občana, nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane, v kolikor ima lasten traktor. Nadomestilo za neopravljene traktorske prevoze sproti določa svet krajevne skupnosti.

4. člen

Samopriskevka v denarju in delu so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samopriskevku.

5. člen

S samopriskevkom zbrana sredstva se zbirajo na posebnem računu v SDK Murska Sobota številka: 51900-842-035-82399 z oznako Krajevna skupnost Čepinci.

6. člen

Samopriskevke od osebnega dohodka iz delovnega razmerja in nadomestil nakazujejo plačevalci OD, samopriskevke iz KD in obrtnikov obračunava uprava za družbene prihodke občine Murska Sobota, samopriskevk zaposlenih v tujini pa obračunava svet Krajevne skupnosti Čepinci.

7. člen

Nadzor nad zbiranjem sredstev in uporabo opravlja svet Krajevne skupnosti, ki vsako leto poroča o tem Skupščini KS in Zboru občanov.

8. člen

Sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 7. 1989 dalje.

Številka: 01-26/1989

Datum: 19. 6. 1989

Predsednik

KS Čepinci

Jožef Zlebič

124

Na podlagi 3. člena Zakona o samopriskevku (Ur. list SR Slovenije 35/85) in uspešno izvedenega referenduma dne 18. junija 1989, je skupščina Krajevne skupnosti Hodoš na seji, dne 19. junija 1989 sprejela

SKLEP O UVEDBI SAMOPRISPEVKA ZA OBMOČJE KRAJEVNE SKUPNOSTI HODOŠ

1. člen

Za območje Krajevne skupnosti Hodoš se uvede samopriskev v denarju in delu od 1. 7. 1989 do 30. 6. 1994.

2. člen

Sredstva, zbrana s krajevnim samopriskevkom, se bodo uporabljala za komunalno ureditev naselij in druge sprotne potrebe krajevne skupnosti.

3. člen

Zavezanci samopriskevka so občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS Hodoš.

Samopriskevk plačujejo:

a) V DENARJU:

— 1,5 % od neto osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in nadomestil ter od pokojnin

— 20 % od katastrskega dohodka

— 1,5 % od ostanka čistega dohodka obrtnikov

— 1,5 % od povprečnega OD v SR Sloveniji v preteklem letu od upokojencev, ki prejemajo pokojnino iz tujine

— 3 % od povprečnega OD v SR Sloveniji v preteklem letu za delavce na začasem delu v tujini.

b) V DELOVNI OBVEZNOSTI:

— vsako gospodinjstvo po 2 delovna dneva v letu do 5 ha skupne površine zemlje še dva delovna dneva do 10 ha skupne površine zemlje še tri delovne dneve in nad 10 ha skupne površine zemlje še štiri delovne dneve

Nadomestilo za neopravljeni delovni dan, ki traja 8 ur znaša 60.000 dinarjev, ki se vsako leto revalorizira na Skupščini KS.

— 3 traktorske prevoze letno na občana, nosilca gospodinjstva na njegove družinske člane, v kolikor ima lasten traktor.

Nadomestilo za neopravljene traktorske prevoze sproti določa svet krajevne skupnosti.

4. člen

Samopriskevka v denarju in delu so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samopriskevku.

5. člen

S samopriskevkom zbrana sredstva se zbirajo na posebnem računu v SDK Murska Sobota številka: 51900-842-035-82362 z oznako Krajevna skupnost Hodoš.

6. člen

Samopriskevke od osebnega dohodka iz delovnega razmerja in nadomestil nakazujejo plačevalci OD, samopriskevke iz KD in obrtnikov obračunava uprava za družbene prihodke občine Murska Sobota, samopriskevk od upokojencev, ki prejemajo pokojnino iz tujine in zaposlenih v tujini pa obračunava svet Krajevne skupnosti Hodoš.

7. člen

Nadzor nad zbiranjem sredstev in uporabo opravlja svet Krajevne skupnosti, ki vsako leto poroča o tem Skupščini KS in Zboru občanov.

8. člen

Sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 7. 1989 dalje.

Številka: 01-22/1989

Datum: 19. 6. 1989

Predsednik skupščine

KS Hodoš

Sándor Balázs

Na podlagi 12. člena zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) volilna komisija Krajevne skupnosti Cven objavlja naslednje

POROČILO

o izidu glasovanja na referendumu za uvedbo krajevnega samopriskpevka v KS Cven

Na referendumu, ki je bil dne 28. 5. 1989, so bili doseženi naslednji rezultati:

vol. enota	štev. vol. uprav.	glasoval. val. uprav.	uprav. ods.	glasovalo »ZA« ali v %	»PROTI« ali v %	nevelj. glas.
KS Cven	1038	979	59	578 ali 59,0 %	386 ali 39,4 %	15 ali 1,6 %

Referendum je razpisala skupščina KS Cven. Sklep o razpisu referenduma je bil objavljen v Ur. objavah pomurskih občin št. 11 z dne 5. 5. 1989.

Večina občanov se je odločila za uvedbo krajevnega samopriskpevka in tako je referendum uspel.

Pri ugotavljanju izida referenduma je komisija pregledala zapisnike odborov za glasovanje, volilne imenike in glasovnice ter na tej osnovi preizkusila zakonitost referenduma.

Komisija je ugotovila, da je bil postopek za izvedbo referenduma in referendum izveden v skladu s predpisi in ni bilo nepravilnosti, ki bi vplivale na izid referenduma.

Štev. 1/7-89/1

Datum: 1. 6. 1989

Predsednik volilne komisije:
Farno ROŠKER, l. r.

126

Na osnovi 3. člena zakona o samopriskpevku (Ur. list SRS št. 35/85) in 26. člena statuta Krajevne skupnosti Cven je skupščina KS Cven na seji, dne 1. 6. 1989, sprejela

SKLEP

o uvedbi krajevnega samopriskpevka za območje KS Cven

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 28. 5. 1989 se za območje KS Cven, ki zajema naselja Cven, Mota in Krapje, uvede krajevni samopriskpevek.

2. člen

S krajevnim samopriskpevkom bo zbranih 820.000.000 din, ki bodo uporabljeni za naslednje namene:

- 1,20% zbranih sredstev za adaptacijo zadržnega doma na Cvenu,
- 0,80% za sofinanciranje delovanja društev, DPO in DO, za vzdrževanje krajevnih cest in drugih komunalnih objektov,
- za sofinanciranje funkcionalne dejavnosti KS,
- za ureditev avtobusnih postajališč,
- za vzdrževanje krajevnih asfaltiranih cestnih površin.

3. člen

Krajevni samopriskpevek se uvede za obdobje 5 (petih) let, in sicer od 1. 8. 1989 do 31. 7. 1994.

4. člen

Krajevni samopriskpevek plačujejo delovni ljudje in občani, ki imajo stalno bivališče v KS Cven, in sicer v denarju v naslednji višini:

- 2% od OD zaposlenih
- 22% od katastrskega dohodka
- 1,5% pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom
- 2% od dohodka občanov, ki samostojno opravljajo obrtno dejavnost
- 2% od povprečnega OD v SRS za preteklo leto za delavce, ki so na začasnem delu v tujini, a imajo stalno prebivališče na območju KS Cven.

5. člen

Plačevanja krajevnega samopriskpevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samopriskpevku.

6. člen

Samopriskpevek iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in pokojnin obračunavajo in nakazujejo izplačevalci, samopriskpevek od obrtne dejavnosti in katastrskega dohodka pa obračunava in nakazuje Uprava za družbene prihodke občine Ljutomer.

Samopriskpevek od delavcev, ki so na začasnem delu v tujini, obračunava KS Cven, ki vsakega zavezanca pisмено obvesti o njegovi obveznosti ter roku plačila.

Od zavezancev, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz samopriskpevka v določenem roku, se njihova obveznost prisilno izterja po predpisih, ki veljajo za izterjavo davkov in prispevkov.

7. člen

Sredstva, ki se zbirajo od samopriskpevka, se nakazujejo na zbirni račun KS Cven pri SDK Ljutomer št. 51930-842-029-82037 in se razporejajo na podlagi programa dela s finančnim načrtom, ki ga vsako leto sprejme skupščina KS Cven.

Ob izplačilu OD so DO dolžne posredovati KS Cven poimenski seznam delavcev, za katere nakazujejo samopriskpevek.

8. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev samopriskpevka opravlja svet KS Cven, ki o tem vsako leto poroča skupščini KS Cven ter delovnim ljudem in občanom KS Cven.

O zbiranju in porabi sredstev samopriskpevka se po izteku obdobja, za ka-

tero je uveden samopriskpevek, sestavi poročilo, ki se obravnava na zborih občanov in ga sprejme skupščina KS Cven.

9. člen

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 8. 1989 dalje.

Štev. 1/7-89/2

Datum: 1. 6. 1989

Predsednik skupščine KS
Cven
Stanko RUS, l. r.

127

Na podlagi 105. člena zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 17/86) in 206. člena statuta občine Gor. Radgona (Ur. objave, št. 41/81, 7/86, 2/87 in 9/89) je skupščina občine G. Radgona na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 15. 6. 1989 sprejela

ODLOK

o uvedbi melioracijskega postopka v delu k. o. Sp. Ščavnica, del k. o. Lastomerici, del k. o. Radvenci in del k. o. Ivanjševci

1. člen

Uvede se melioracijski postopek na zemljiščih v delu k. o. Sp. Ščavnica, del k. o. Lastomerici, del k. o. Radvenci in del k. o. Ivanjševci po projektih, št. 21/5-87 VGP Maribor, TOZD Hidrogradnja Inženiring. Melioracijsko območje je določeno z naslednjo mejo:

Melioracijsko območje je določeno z mejo, ki poteka v k. o. Sp. Ščavnica po severovzhodni meji parcele 1260 — cesta, 1243/3 — mesta, seka parcelo 1248 — cesta, se nadaljuje po zahodni meji parcele 1165/1, po južni meji parcele 1251 — pot in se obrne proti jugu tako, da seka parcele 1182/1, 1182/11, 1079/1, 1083 1190/1, gre naprej po vzhodnih mejah parcel 1191/1, 1191/2, 1248 — pot do meje s k. o. Lastomerici. V k. o. Lastomerici poteka meja po severni in zahodni meji parcele 448/1 seka 450, 452/2 in se nadaljuje po severnih mejah parcel 454, 455, 456, 459, 460/3, 461/2, 471, 468/1, seka parcelo 490 — pot in se nadaljuje po vzhodni meji parcele 490 — pot, 486 — pot, 487 — pot in po severni meji parcel 1199 — pot, ki jo seka pri parceli 944, se nadaljuje po severni meji parcele 1198 — pot do parcele 954, kjer se obrne meja proti jugu, tako, da seka parcele 954, 953, 955, 859, gre po gornji meji parcele 1207/2 — pot in po vzhodni meji parcele 1195 — pot, seka parcele 653, 659, 658, 651, 650, 646, 644, 643/2, 643/1 in se nadaljuje po vzhodnih mejah parcel 463/1, 1195 — pot, po zahodni meji parcele 1183 — pot, po južni meji prarcelo 1196 — pot, seka potok Ščavnico in se nadaljuje po južni meji parcele 1210 — pot do meje s k. o. Radvenci. V k. o. Radvenci poteka meja melioracijskega območja po poti parc. št. 709 tako, da je pot v melioracijskem območju, do parcele 618, in seka parcele 618, 617, 616, gre po južni meji parcele 612, seka parcele 610, 601, 599/1, 596, 591/1, 588, obide parcele 591/2, 583 in gre naprej po spodnji meji parcele 717 — pot do meje s k. o. Ihova. Od tu naprej gre meja po katastrski meji med k. o. Ihova in k. o. Radvenci in k. o. Ihova in k. o. Spodnja Ščavnica do parcele 1257 — pot, seka parcele 763/2 in 759/2, gre po vzhodni meji parcel 712/1, seka 710/2, 710/1, 717/1, se nadaljuje po vzhodnih mejah parcel 690 in 1241/1, seka potok Ščavnico — parc. št. 1258, se nadaljuje po zahodni meji parcel 878 in 1260 — cesta do točke, kjer se je opis meje začel.

2. člen

Investitor del iz 1. člena tega odloka je Melioracijska skupnost Sp. Ivanjci — Sp. Ščavnica, ki ima sedež pri KZ G. Radgona, TZO Radgona — Radenci in ima zagotovljena finančna sredstva pri HKS KZ Gornja Radgona TZO Radgona — Radenci.

3. člen

Lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč so na melioriranem zemljišču dolžni redno vzdrževati objekte in naprave v uporabnem stanju.

Med vzdrževalna dela spada zlasti:

- čiščenje, vzdrževanje, posek grmovja in košnja trave v jarkih,
- čiščenje in vzdrževanje drenskih izlivov v melioracijske jarke
- čiščenje in vzdrževanje propustov na jarkih
- vzdrževanje poljskih poti na melioracijskem območju.

4. člen

V kolikor kmetijska inšpekcija ugotovi, da melioracijski objekti niso ustrezno vzdrževani, skupščina občine sprejme na predlog Kmetijske zemljiške skupnosti odlok o uvedbi prispevka za vzdrževanje melioracijskih sistemov in določi nosilca vzdrževalnih del.

5. člen

Po končani hidromelioracijskih delih bo opravljena agromelioracija zemljišč, ki obsega globoko oranje, založeno gnojenje in apnenje.

6. člen

Lastniki in uporabniki kmetijskih zemljišč na melioracijskem območju plačujejo 10 % prispevek od celotnega zneska izvedbe melioracij za skupne melioracijske naprave in objekte.

7. člen

Lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč na melioriranem območju morajo zemljišče izkoristiti na kar najbolj intenziven način.

8. člen

Melioracijska dela bodo predvidoma končana do 30. 4. 1990.

9. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah.

Številka: 464-4/89-11/K

Datum: 15. 6. 1989

PREDSEDNIK
Skupščine občine Gor. Radgona
Peter FRIDAU

Kolo z motorjem in varnostna čelada

Prometnovarnostne razmere v Pomurju in Sloveniji vsekakor niso ugodne, saj je splošna ocena, da se je stanje prometne varnosti v zadnjem obdobju poslabšalo, kljub široko zastavljeni akciji — 10 %, s katero se je tudi Slovenija vključila v prizadevanja svetovne zdravstvene organizacije (WHO) in Mednarodne organizacije za preventivo v cestnem prometu (PRI), za zmanjšanje vseh nezgod za 25 odstotkov do leta 2000.

Med različnimi udeleženci v prometu so med najbolj ogroženimi vozniki koles z motorji. Potrebno je nekoliko podrobneje vedeti, kakšna naj bo oprema teh vozil, predvsem pa, kako čim bolj zavarovati voznike in sopotnike teh vozil pred poškodbami. Zakaj je to področje tako pomembno, ugotovimo, če povečmo, da je bilo v letu 1988 v Sloveniji udeleženi v prometnih nezgodah 1.691 otrok in mladolletnikov, prav ta kategorija udeležencev v prometu pa največkrat vozi najrazličnejše tipe koles z motorji (samo tovarna Tomos iz Kopra ima 34 tipov teh vozil). V prometnih nezgodah je izgubilo življenje 65 otrok oz. mladolletnikov, poškodovanih pa je bilo 1.755. Od 5.770 prometnih nezgod v Sloveniji so jih kar 16,5 odstotka povzročili vozniki koles z motorji, še v večjem številu pa so bili udeleženi v prometnih nezgodah. Vozniki koles z motorjem dobijo telesne poškodbe največkrat po glavi, rokah in nogah in zaradi tega je potrebno te vitalne in izpostavljene dele človeškega telesa ustrezno zaščititi. Tokrat se opredelimo na varnostno čelado, ki je do sedaj obvezna le za voznike in sopotnike na motornem kolesu in je vsekakor že rešila marsikatero življenje ali ublažila telesne poškodbe, ki nujno nastajajo v prometnih nezgodah.

Najprej opozorimo, kakšno vozilo sploh spada v kategorijo koles z motorjem, saj ta vozila imenujemo z različnimi imeni. Po 10. členu točka 29. Zakona o temeljnih varnosti cestnega prometa je kolo z motorjem vozilo na motorni pogon z dvema ali tremi kolesi, pri katerem delovna prostornina motorja ne presega 50 cm³ in ki na ravni cesti ne more razviti večje hitrosti od 50 km na uro. Na naših cestah je seveda največ teh vozil znamke TOMOS, med njimi pa v zadnjem obdobju najbolj popularni tipi ATX 50, ATX 50 C, medtem ko tipi BT 50, 15 SL in najnovejši tip CTX 80 že spadajo v kategorijo motornih koles in se od koles z motorji razlikujejo predvsem po hitrosti in registraciji teh vozil. Uporaba varnostnih čelad pa ni predpisana za posamezno vrsto koles z motorjem, niti po znamki, tipu ali moči motorja (seveda do 50 cm³), niti po doseženi hitrosti. Varnostna čelada je torej obvezna sedaj le za voznika in sopotnika na motornem kolesu, s 1. julijem 1989 pa

tudi za voznika in sopotnika na kolesu z motorjem, kot to določa 100. člen Zakona o temeljnih varnosti cestnega prometa (Ur. list SFRJ, št. 50/88). Vse zaščitne čelade, ki se uporabljajo v prometu, morajo imeti atest (biti morajo homologirane), da ustrezajo mednarodnim normam ECE 22/2, ki jih je povzel tudi ustrezni jugoslovanski standard. Glede na različne izdelavalce so tudi oznake o atestu različne. Zaradi tega svetujemo, da različnih čelad, ki se uporabljajo v gradbeništvu ali industriji, udeleženci v prometu ne uporabljajo, in sicer ne samo zaradi tega, ker niso dovoljene, ampak predvsem zaradi tega, ker ne zagotavljajo varnosti pri različnih udarcih ob nezgodah. V trgovinah dobimo različne znamke varnostnih čelad, ki pa so vse prej kot poceni in nekateri vozniki kupujejo varnostne čelade v tujini, kjer so sicer cenejše, vendar je vprašljiva kakovost glede na ceno, bistvena pa je mednarodna oznaka, ki mora biti vidna na vsaki čeladi, ki je homologirana. Čeprav verjetno nihče ne dvomi o koristnosti varnostne čelade, pa lahko vidimo, da velika večina voznikov in sopotnikov na kolesih z motorjem še ne uporablja varnostnih čelad — z obrazložitvijo, da je obvezna uporaba varnostne čelade šele s 1. 7. 1989, kar pomeni, da prevladuje mnenje, da bo varnostna čelada obvezna zaradi miličnikov, ne pa zaradi varnosti samih uporabnikov teh vozil v prometu. In kakšna kazen čaka »neposlušne« voznike in

sopotnike koles z motorjem? Pooblaščen uradne osebe bodo kršiteljem izrekle denarne kazni v višini 20.000 din, plačati jo bo treba takoj na kraju prekrška, sicer pa bo izdan plačilni nalog.

Govorili smo že o sopotniku na kolesu z motorjem; potrebno je poudariti, da lahko voznik takega vozila vozi še sopotnika, in sicer le, če so na vozilu posebni sedeži, oz. otroka do 7 let le na posebnem sedežu, ki je pred voznikom, voznik pa mora biti star najmanj 18 let; osebe kot sopotniki, ki so stare nad 7 let, pa se smejo voziti le na sedežu, ki je namenjen za prevoz in morajo okobaliti vozilo ter imeti noge na posebnih stopalkah. Poudariti je potrebno, da morajo vozniki koles z motorjem voziti čim bližje desnemu robu vozišča oz. po kolesarski stezi, po kateri lahko vozijo le s hitrostjo 25 km na uro in po desni strani v smeri vožnje. Prav tako ne sme voznik ali sopotnik kolesa z motorjem obremenjevati tako, da zmanjšuje stabilnost vozila, ne sme izpuščati iz rok balance, se držati za drugo vozilo in prevažati, vleči ali potiskati predmetov, ki bi ovirali varno vožnjo.

Torej: za varno vožnjo s kolesom z motorjem je pomembnih več stvari, najvažnejša pa je odnos do drugih udeležencev v prometu, previdna in kulturna vožnja ter upoštevanje cestnoprometnih predpisov in prometnih pravil.

Želim vam srečno vožnjo.

Marjan HORVAT

POŽARNO VARSTVO

Gasilske slovesnosti

V teh poletnih mesecih so, tako kot vsako leto, gasilci v Pomurju izredno aktivni. Vrstijo se razna tekmovanja, prevzemi avtomobilov in drugega gasilskega orodja ter proslavljajo jubileji. V soboški občini so letos pripravili prevzem gasilskih vozil društva v Zensavlju, Salovcih, Prosečkih vasi in Nemčevcih ter avtomobilsko cisterno v Gerličih. V Murskih Petrovcih so proslavili 10-letnico gasilskega društva, v Kančercih pa 50-letnico. Strokovne vaje so organizirali v Gradišču, Ratkovcih, Gorici, Boreci, Krncih, Kušanovcih, Zerkovcih in Dokležovju. Gasilsko društvo Jurij je pripravilo posebno tekmovanje za pokal industrijskega obrata Liv v Rogoševcih, ki se ga je udeležilo večje število ekip. Zmagala je ekipa soboškega garnizona. Na teh prireditvah je sodelovalo okrog dva tisoč gasilcev. Zanimiva je ugotovitev, da na teh gasilskih prireditvah sodeluje vedno več mladih, med njimi tudi ženske, kar je še posebno razveseljivo. S temi aktivnostmi bodo gasilci nadaljevali tudi naslednje nedelje ter tako izpričali svojo množičnost in strokovno usposobljenost.

F.M.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTO

Šole je konec — prometna norišnica se začneja

Samo nekaj dni je bilo potrebnih, potem ko so se zaprla šolska vrata, da je število prometnih nesreč hipoma poskočilo. Vozniki koles z motorjem, to so predvsem mladi, bodo, kot kaže, odslej najbolj pogosto v kroniki.

Sopotnika padla iz avtomobila

24. junija se je zgodila prometna nezgoda pri Odrancih. Voznik osebnega avtomobila Stanislav Jančar iz M. Sobote je vozil iz Črenšovca proti Beltincem. Pri Odrancih je z neprimerno hitrostjo in deloma tudi vinjen zapeljal v oster ovinek in izgubil oblast nad vozilom. Zapeljal je na bankino, vozilo se je večkrat prevrnilo in obstalo na njivi. Med prevračanjem sta iz avtomobila padla Samo Parle in Biserka Horvat iz M. Sobote in se lažje poškodovala, težje poškodbe pa sta dobila Lidija Curman iz Veščice in Branko Sarčević iz M. Sobote.

Avtobus v kolesarja

24. junija se je zgodila prometna nesreča v Veržju. Voznik avtobusa Franc Čušar iz Martjanec je vozil avtobus skozi Veržje. V bližini stanovanjskih blokov je s stranske ceste z desne strani pripeljal voznik kolesa M. B. iz Ljutomerja, ki je zavijal na levo. Voz-

nik avtobusa zaradi neprimerne hitrosti ni mogel ustaviti, trčil je v kolesarja in ga hudo poškodoval.

Prehitro v ovinek

24. junija se je zgodila prometna nezgoda v naselju Ptujka Cesta. Voznik osebnega avtomobila Vililabd Pepevnik iz Plintovca (SO Maribor) je vozil z Janževga Vrha proti G. Radgoni. V naselju Ptujka Cesta je prehitro zapeljal v oster ovinek, nato pa na bankino in po strmini s ceste. Voznik je padel iz vozila in se hudo poškodoval.

Brez dovoljenja na motorno kolo

25. junija se je zgodila prometna nezgoda v Melincih. Voznik motornega kolesa R. K. iz S. Bistrice je vozil brez vozniškega dovoljenja in brez izkušenj iz Beltincev proti G. Bistrici. Z njim se je peljal sopotnik K. R. iz G. Bistrice. V Melincih je voznik v ostrem ovinku izgubil oblast nad

vozilom. Padla sta in se hudo poškodovala.

Trčil v osebni avtomobil

25. junija se je zgodila prometna nezgoda v Bakovcih. Voznik kolesa z motorjem R. K. iz Bakovca se je peljal po naselju in na krmlivo vozil večjo posodo za mleko. V drugi roki je držal manjšo posodo. V ovinku je zaradi nestabilnosti zapeljal v levo in trčil v osebni avtomobil, ki ga je vozil Alojz Lukač iz Bakovca. Voznik kolesa z motorjem se je hudo poškodoval.

Umrli na kraju nesreče

25. junija se je zgodila huda prometna nezgoda pri Gradišču. Voznik osebnega avtomobila Emil Marič iz M. Črncev se je peljal s Tišine proti M. Soboti. Zunaj naselja Gradišče je vozil z neprimerno hitrostjo. Na ravnem delu ceste blizu avtobusne postaje je spregledal na cesti ležečega pešca Janeza Horvata iz Černelavec, ob katerem je ležalo tudi kolo. Voznik je pešca potiskal kakih 50 metrov in zapeljal v obcestni jarek. Kolesar je zaradi hudih poškodb na kraju nesreče umrl.

J. D.

Nevarnosti pri nakupu rabljenih avtomobilov

Predvsem v zadnjem času se pri nakupu rabljenih in starejših avtomobilov dogaja cela vrsta nepravilnosti in mahinacij, zaradi katerih imajo kupci pozneje nevarnosti in probleme pri nadaljnji registraciji takšnih vozil.

Vsi vemo, da je avtomobil v današnjem času potreba in ne več razkošje. Občani se odločajo za nakupe starih ali novih avtomobilov, odvisno pač od finančnih zmožnosti vsakega posameznika. Večina občanov pa slej ko prej svojega jeklenega konjčka tudi proda. Prodaja takšnih vozil poteka na različne načine, lahko je prek oglasa v časopisih, popularni pa so sejmji razblijenih vozil, ki se v zadnjem času pojavljajo tudi na našem območju. Kupce rabljenih vozil bi radi opozorili na nekatere nepravilnosti, zaradi katerih imajo pozneje težave.

Predvsem je potrebno, da kupec ugotovi, da je vozilo last prodajalca. Kakršni koli izgovori, da je avtomobil last drugega, da je še vedno registriran na ime prejšnjega lastnika itn., so že razlog za sum, da nekaj ni v redu. Zato je potrebno od prodajalca vedno zahtevati osebno izkaznico ali kakšen drug dokument in to primerjati s prometnim dovoljenjem vozila. Lahko se zgodi, kar ni redek pojav, da kupec kupi ukradeno vozilo.

Dostikrat prodajalci v svojih avtomobilih zamenjajo motorje in prigrasijo spremembe številke motorja na vozilu. Kupec naj zaradi tega pregleda številke na motorju in šasiji vozila in le-te primerja s številkami v prometnem dovoljenju. Če se številke motorja ali šasije ne ujemajo s številkami v prometnem dovoljenju, vam svetujemo, da takega vozila ne kupite. Na takem vozilu bodo delavci, ki opravljajo

tehnične preglede vozil in ki strogo kontrolirajo številke na motorju in šasiji, to dokrili in kupec ne bo mogel več registrirati vozila. Največkrat je na vozilu zamenjan samo motor, ki je pripeljan iz Avstrije. Dostikrat za motor niso plačane carinske davke in lastniki vozil sami vselej nove številke. Pri tem pa seveda nastanejo problemi, saj kupec takšnega vozila ne more registrirati.

Kriminalistični tehniki pri UNZ so sicer strokovnjaki in lahko nesporno ugotovijo, če so številke motorja ali šasije ponarejene. Težave pa nastopijo pri ugotavljanju, kateri lastnik vozila je številke ponaredil. Dokler pa se to ne ugotovi, avtomobila ni mogoče registrirati. V največ primerih delavci milice avtomobile s ponarejenimi številkami zasežejo in skupaj s poročilom o carinskem prekršku predajo carinarnici, ki vodi nadaljnji postopek. Carinarnici pa zaradi tega, kar je, kot smo že omenili, v največ primerih motor vozila ali pa celo vozilo pretihotapljenno iz Avstrije oz. iz tujine. Jasno je, da kupec, t. j. novi lastnik, avtomobila ne dobi nazaj. Ima sicer

možnost, da v civilnem postopku na sodišču vložijo tožbo zoper prodajalca, vendar pa je še vedno brez avtomobila.

Kar se tiče prepisa lastništva vozila, je najbolje da tega opravite takoj ob nakupu vozila, na sejmšču je to lahko, saj se obrazci pogodb o prodaji vozila dobijo že na sejmščinskem prostoru. S tako napisano pogodbo prodajalec odjavi vozilo in pošlje kupcu overjeno pogodbo in odjavljeno — uničeno prometno dovoljenje. Na podlagi tega lahko kupec vozilo ponovno registrira.

Če avtomobil ni starejši kot pet let in če ga je prejšnji lastnik imel v posesti manj kot 2 leti, je prodajalec dolžan plačati še posebni občinski prometni davek. Seveda pa se lahko prodajalec in kupec dogovorita in davek plača kupec.

S temi nasveti smo hoteli samo opozoriti na določene ljudi, ki se ukvarjajo s tatvinami in s preprodajo avtomobilov. Zaradi tega seveda ni potrebno obupati in odstopiti od namere, da boste kupili rabljeni avtomobil na sejmju, prek oglasa ali pa kak drugace. Malce več previdnosti pa vseeno ne bo škodovalo.

Če boste pri nakupu vozila naleteli na kakršne koli probleme pri prepisu ali naslednjem tehničnem pregledu, poiščite nasvet na najbližji postaji milice, katere delavci vam bodo svetovali, kaj in kako naprej.

Pa — srečno vožnjo vam želimo.

POMURSKEMU DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU SO PRISPEVALI:

Namesto cvetja na grob pokojnih so prispevali:

Geza ŽGANJAR, Moravske Toplice, za pok. Ludvika FLISARJA iz Moravskih Toplic 50.000 din, OO sindikata upravnih služb SO M. Sobota za pok. očeta Katarine ROUS 30.000 din, Darinka KLEPEC, M. Sobota, Tomšičeva ul., za pok. Arpada KOVEŠA iz Gor. Bistrice 50.000 din, za pok. Mirka RENGELA iz M. Sobote, Št. Kuzmiča, so prispevali: Štefan KUČAN, Gor. Petrovci, 50.000 din, Aleksander KERČMAR, G. Petrovci 40. 50.000 din, družina KOVAČEC, G. Petrovci 42. 50.000 din, Aleksander BENCİK, Gor. Petrovci 26. 50.000 din in Aleksander SVETEC, Gor. Petrovci, 147. 50.000 din.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Prispevke nakazujte na št. tek. računa: 51900-678-48545 — Pomursko društvo za boj proti raku.

TRAGEDIJA NA IVANCIIH

V sredo so nekateri časniki objavili v kroniki kratko vest, da se je v gramoznici pri Ivancih zgodila nesreča, ki je terjala dvojce človeških življenj. Novica in dejstvo, da so bili v tej hudi delovni nesreči udeleženi ljudje visoke starosti, opozarjata in obtožujeta.

V poletnem času pogosto slišimo za nesreče traktoristov: to je pač čas, ko ljudje največ delajo na poljih in njivah. Zaradi ne previdnosti mnogi izgubijo življenje. V ivanskem primeru gre za nekaj posebnega, za problem, ki je na mnogih kmetijah, na katerih so ostali starčki, ki, namesto da bi uživali mirno jesen življenja, sedajo za traktor in opravljajo težja kmetijska dela. Mladi so odšli v svet, domov prihajajo le tu in tam. Znano je, da je traktor sicer koristen, a hudo nevaren, če z njim nepravilno ravnamo. Kaj se je torej 20. junija dogajalo na Ivancih?

Usodna vožnja Jerebičevih

Jutro je bilo oblačno, oblaki so se vlačili prek bogojinskih gričev čez Ivance tja proti Muri. Za ta pozni pomladni čas je bilo sveže, ko je 79-letni Jože Jerebič pripel k traktorju predelan vprežni voz in se odpeljal na drugi konec vasi, kjer sta živeli njegovi sestra, 88-letna Ana in 75-letna Roza. Pomagali so si, saj mladih ni bilo. Ta dan so nameravali poskropiti krompir. Napolnili so škropilnico in dve posodi z vodo in se odpeljali na njivo. Ura je bila nekaj čez osmo, ko so začeli delati. Sonce je le tu in tam pokukalo izza oblakov, a kazalo je, da bo dan le ugoden za delo.

Okoli enajste ure jim je zmanjkalo vode, delo pa še ni bilo

Gasilci in vaščani vlečejo iz gramoznice traktor in vprežni voz. V hladni vodi vaške gramoznice sta utonila 79-letni Jože Jerebič in njegova 88-letna sestra Ana. Rešila se je le 75-letna sestra Roza. (fotoarhiv UNZ)

opravljeno. Oče Jože je sedel na traktor, sestra pa na vprežni voz in odpeljali so se do bližnje gramoznice. Nihče ni pomislil, da se peljejo kruti usodi naproti.

Kdo je odpovedal, traktor ali človek?

Nekaj po enajsti uri se je mimo gramoznice pripeljal domačin in opazil v vodi traktor. Takoj je obvestil bližnje vaščane, ti pa milico. Nemudoma je stekla akcija, ki pa žal ni mogla preprečiti tragedije. Preiskovalci so bili hitro na kraju nesreče, z njimi tudi soboški gasilci s potrebno opremo. Komisija je lahko ugotovila le naslednje: Jože in Ana Jerebič sta utonila, najmlajša, 75-letna Roza, pa se je rešila tako, da se je prijala deske, ki je bila na vprežnem vozu in je splavala na površje. V rekonstrukciji nesreče je zapisano: Ko je Jože Jerebič s traktorjem zavil z as-

faltne ceste do gramoznice, tja pelje dovozna pot, ki je zelo strma, je traktor delat v prostem teku. Ko je hotel prestaviti v nižjo prestavo, mu to zaradi hitrosti, ki jo je traktor pridobil na strmini, ni uspelo. Zapeljal je v vodo, ki je na tem mestu globoka 4 metre. Če k hitrosti, ki jo je dobil traktor na strmini, dodamo še dejstvo, da je bil traktorist star 79 let in so njegovi refleksi zmanjšani, je jasno, da nesrečo ni mogel preprečiti. V hladni vodi gramoznice je utonila Ana, ki je padla z voza, traktorist pa je ostal v kabini. Traktor, ki so ga potegnili iz vode, je bil v prostem teku, to pa je potrdil tudi izreden tehnični pregled.

Nekaj vprašanj v premislek

Ivanci so majhna vas nedaleč od Bogojine. Vaščane je nesreča hudo pretresla. Ne gre jim v glavo, da so tako kruto izgubili dva sovaščana. Ne pomnijo, da bi jih kdaj kaj še bolj prizadelo. Tragedija, ki se je zgodila na Ivancih, naj bo torej opomin, saj se takšne nesreče še lahko zgodijo. Najbolj seveda zaboli spoznanje, ali je res, da morajo ljudje takšne starosti opravljati težavna kmetijska dela, in to s kmetijskimi stroji, ki zahtevajo ljudi s kondicijo in dobro mero znanja. Vemo, da je pri nas veliko kmetij, na katerih so ostali le starčki. Mladež se je razbežala po širnem svetu. Drugo vprašanje pa je, ali bomo kdaj zares spoznali, da so zapuščene gramoznice nevarne. Doslej je bilo v njih že veliko utopitev, a vedno pri kopanju; tokrat je v gramoznico zapeljal traktor in ugasnili sta dve življenji.

Jani D.

Šopek poljskih rož in kapa pokojnega traktorista sta nam spomin in opomin na tragedijo v gramozni jami na Ivancih.

(NE)PRIJETNI DOGODKI

Šolsko leto je že naokrog. Lahko bi rekli, da je bilo dokaj razgibano, razburljivo... To drži tudi za pomursko srednješolstvo. Zgodilo se je več »neprijetnih« stvari (zapleti okrog imenovanja ravnatelja na SCTPU M. Sobota, stavka v Ljutomeru), kljub vsemu pa ni so zasluga prizadevanja posameznih navdušencev, da bi njihovi učenci dosegli in pokazali kaj več od povprečja. In to se je tudi zgodilo. V mislih imamo predvsem dosežke na raznih tekmovanjih in srečanjih za srednješolce (v republiškem in državnem merilu). O nekaterih uspešnih učencih smo pravzaprav že pisali (Saša Utroš, učenec 2. letnika Srednje druž-

boslovne in naravoslovne šole Ljutomer, ki je postal republiški prvak v nemškem jeziku, in raznih športnikih); medtem se je ta spisek razširil še z novimi imeni. Pred dnevi smo zato poklicali vse srednje šole v Pomurju in se pozanimali, katere nadpovprečne rezultate njihovih učencev bi kazalo posebej omeniti.

Najprej na kratko o ekipnih uspehih. Tekmovalke Srednje družboslovne in ekonomske šole Murska Sobota so postale republiške prvakinje v hitrosti pisanja z mehanskimi pisalnimi stroji; natakariji Srednje šole za gostinstvo in turizem v Radencih so osvojili zlato kolajno na gostinsko-turističnem

zboru v Postojni, njihovi kuharji pa so bili peti na jugoslovanskem festivalu mladih v Subotici; poleg tega pa so Radenci postali tudi republiški prvaki na kvizu Tito—revolucija—mir; srednješolci iz Lendave so osvojili 2. mesto na republiškem tekmovanju klubov OZN in še bi lahko naštevali. Med drugim so poseben uspeh dosegli tudi vsi tisti, ki so se svojimi nalogami uvrstili na republiško gibanje Znanost mladini.

Ce bi na tekmovanjih in srečanjih srednješolcev delili medalje, bi jih v minulem šolskem letu osvojilo tudi 5 pomurskih posameznikov — poleg Saše Utroše še:

MIHA MESARIČ, učenec 4. letnika NA-MA usmeritve na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve M. Sobota, saj je postal republiški prvak iz fizike,

BENJAMIN JOŠAR, učenec 2. letnika istega centra in usmeritve, ki je zasedel 2. mesto na republiškem tekmovanju iz nemškega jezika,

SIMONA GRANFOL, tudi iz 2. letnika Centra, si je na tem tekmovanju delila 3. mesto,

TATJANA PINTARIČ, učenka 4. letnika Srednje družboslovne in ekonomske šole M. Sobota, pa je postala republiška prvakinja v hitrosti pisanja s pisalnim strojem, najboljša pa je bila tudi na zveznem srečanju mladih v Subotici. (Foto Filip Matko).

Jože Graj

Slovin, KK Jeruzalem Ormož, Tozd Kmetijsko Ormož

razpisuje na podlagi sklepa delavskega sveta

javno prodajo — dražbo

rabljenih osnovnih sredstev:

	letnik	izkl. cena
1. Plug IMT — 5-brazdni	81	3.000.000.—
2. Plug IMT — 5-brazdni	81	3.000.000.—
3. Predsetvenik majevica — 4,5 m	86	10.000.000.—
4. Brana, nihalna, cimos — 3 m	86	35.000.000.—
5. Sejalnica za koruzo OLT — 4 vrstna	78	5.000.000.—
6. Preša za baliranje slame lifam	87	30.000.000.—
7. Kombajn IMT 141 s koruznim adapterjem	82	150.000.000.—
8. Kamion TAM 110-50 — general. obnoven	76	75.000.000.—
9. Prikolica, kamionska, TAM	78	15.000.000.—
10. Naprava za pranje vozil strahlfika	71	1.000.000.—
11. Dvigalo za menjalnike — pokvarjeno	70	400.000.—

Prodaja na način videno-kupljeno, za predmete od 8 do 11 plača kupec še prometni davek na prodajno vrednost.

Javna prodaja bo v četrtek, 6. julija 1989, ob 9.00 v Ormožu, DE Poljedelstvo, Hardek, ogled bo možen uro pred začetkom. Interesenti morajo predhodno položiti varščino v višini 10 % od izklicne cene, kupljena OS pa takoj plačati in odpeljati.

Komisija za razpis del in nalog Srednje šole kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava

razpisuje

v skladu s 174. čl. Zakona o usmerjenem izobraževanju in po sklepu zbora delavcev z dne 6. 6. 1989 dela in naloge

— učitelja strokovno teoretičnih predmetov v VIP Strojništvu in učitelja fizike — dipl. inženir strojništva z znanjem madžarskega jezika, za polni in nedoločen čas

Pogoj za razpisana dela in naloge je z zakonom predpisana strokovna in pedagoška izobrazba. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82, v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo pisмено obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku razpisnega roka. Začetek dela je 1. 9. 1989.

ABC POMURKA

KMETIJSKA ZADRUGA PANONKA
Murska Sobota, o. sol. o.

TOZD SADJARSTVO IN VINOGRADNIŠTVO

ABC POMURKA — KZ PANONKA TOZD Sadjarstvo in vinogradništvo Murska Sobota obvešča, da je tudi letos

možnost dodatnega zasluga

pri obiranju višenj.

Obiranje se bo predvidoma začelo med 5. in 8. julijem in bo trajalo približno deset dni.

Plačilo je 1500.— din za kilogram nabranih višenj.

Prijavite se lahko v KZ Panonka, vse dodatne informacije pa dobite po telefonu 21-770 int. 63 ali 60.

Pohitite s prijavi saj je število obiralcev omejeno.

Feri Maučec

Snovanje peščice turističnih zanesenjakov

Da se je Turistično društvo Murska Sobota na čelu z neutrudnim predsednikom Edvardom Perhavecem uveljavilo v širšem okolju, je potrdila tudi razprava na občnem zboru. Društvo, ki je bilo ustanovljeno pred štirimi leti, je namreč uresničilo številne naloge, ki so si jih postavili s programom aktivnosti za spodbujanje hitrejšega razvoja turistične dejavnosti v Murski Soboti. Sadovi večletnih prizadevanj peščice zavzetih amaterskih turističnih delavcev so vidni ne le v boljši turistični ponudbi, ampak tudi v konkretnih rezultatih za ohranitev lepega človekovega okolja; koristna je bila že uveljavljena spomladanska akcija Naše mesto — čisto mesto. Poleg tega ne gre pozabiti na dve osrednji turistični prireditvi Srečanje ob bazenu in Miklošovo senje, skrb za turistično propagando, saj so pripravili odmeven prospekt Murske Sobotne, razne letake, v pripravi pa je tudi turistični vodnik po mestu, ki ne bo koristen le za obiskovalce iz ožje domovine, ampak tudi za tuje goste.

Posebno pozornost so namenili tudi poglobljanju sodelovanja s turističnimi podmladki na osnovnih in srednjih šolah. Za urejeno okolje in lep videz Murske Sobotne so v lanskeletni akciji Turistične zveze Slovenije med slovenskimi mesti zasedli tretje mesto, čeprav so v akciji sodelovali prvič. To je nedvomno velika spodbuda za nadaljnje delovanje soboškega turističnega društva, ki je naletelo na dokajšnje razumevanje pri gostinskih,

trgovskih in komunalnih organizacijah, pomoč pa jim ni odrekala Turistična zveza Slovenije. Njen podpredsednik Rajko Kramberger se je, podobno kot drugi razpravljalci, zelo pohvalno izrazil o soboškem turističnem društvu, ki je namenilo precej pozornosti osveščanju ljudi, kar bo ena najpomembnejših nalog tudi v prihodnje.

Turističnemu izdelku in ponudbi bo treba dati več izvirnosti, pristnosti in posebnosti, pri čemer bo morala odigrati veliko večjo vlogo kultura, so menili v razpravi. Med drugim so se zavzeli za izdelavo izvirnega spominka, postavitev kioska na pločniku v Titovi ulici, kjer bi imelo

svoje prostore turistično društvo, ki bo znova skušalo izdelati priročnik za vzdrževanje okolja, poživiti hortikulturno sekcijo in sproti valorizirati turistično takso, ki je skoraj edini vir financiranja turističnega društva. Nadaljevali pa bodo tudi z izvirno akcijo v slovenskem meniju. Pri nas strežemo z nasmehom in izdelovanjem propagandnih nalepk.

Na koncu so razrešili dosedanja upravni odbor in izvolili novega, ki ga bo do konca leta še vodil Edvard Perhavec. Dotlej pa naj bi ob pomoči mestnih krajevnih konferenc SZDL poiskali novega predsednika.

Milan Jerše

PRESEDSTVO OBČINSKE ORGANIZACIJE RDEČEGA KRIŽA MURSKA SOBOTA

objavlja prosta dela in naloge

SEKRETARJA

OBČINSKE ORGANIZACIJE RK za nedoločen čas.

Pogoji:

- višja izobrazba socialne, zdravstvene ali pedagoške smeri,
- 5 let delovnih izkušenj,
- družbena aktivnost na humanitarnem področju.

Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh po objavi Občinske organizacije Rdečega križa Murska Sobota, Staneta Rozmana 3. Kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

PROIZVODNO GRADBENO PODJETJE p.o. LJUTOMER

PROIZVODNO GRADBENO PODJETJE p. o. LJUTOMER, ORMOŠKA C. 3

Komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA

PROSTA DELA IN NALOGE

- **VODJE ENOTE ZA PROJEKTIRANJE**, pogoj: dipl. inž. arhitekture ali dipl. inž. gradbeništva, 5 let delovnih izkušenj;
- **VODJE TRANSPORTA, STROJNEGA PARKA IN VZDRŽEVANJA**, pogoj: srednja šola — strojna smer, 3 leta delovnih izkušenj.

Delo združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prijave s potrdilom o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: PROIZVODNO GRADBENO PODJETJE, p. o., LJUTOMER, ORMOŠKA 3. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

ARCEOMURKA

KMETIJSKA ZADRUGA LJUTOMER - KRIŽEVCI o. sol. o. Križevci pri Ljutomeru

TOZD "MURSKO POLJE"

RAZPISUJE

na podlagi sklepa delavskega sveta

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

- buldožer TG 170, z več novimi rezervnimi deli 180.000.000 din
- kopač RD 600 — za rezervne dele 6.000.000 din
- R 4, registiran, vozen 7.000.000
- kombi zastava 3.000.000 din
- kombi zastava 5.000.000 din
- selektor za zrnje 1.000.000 din
- TAM 60, registriran, vozen, z nadgradnjo za prevoz piščancev 50.000.000 din
- sejalnica, 6-redna, RAU 8.000.000 din
- sejalnica, 12-redna, RAU 14.000.000 din
- motor TAM 110, za rezervne dele 700.000 din
- rezervoar, 1500 l 500.000 din

Javna dražba bo v nedeljo, 9. 7. 1989, ob 9. uri na dvorišču PE Kmetijske storitve v Veržehu. Udeleženci morajo pred začetkom dražbe plačati varščino v višini 10 % od izklicne cene. Davek plača kupec. Kupec plača osnovno sredstvo pred prevzemom. Ogled je možen uro pred začetkom prodaje.

ARCEOMURKA

agromerkur

proizvodnja perutninskega mesa p.o. Murska Sobota

Vsak dan razen nedelje, na dvorišču Agromerkurja od 8. do 16. ure in na farmi Petrovci od 7. do 11. ure

PRODAJAMO:

- **ŽIVE MLADE KOKOŠI**, povprečne teže 3,5 kg — 42.000 din za eno
- **ŽIVE MLADE PETELINE**, povprečne teže 5 kg — 52.000 din za enega

ABC POMURKA
AGROMERKUR
MURSKA SOBOTA

Milan Jerše

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Končajmo delovni teden z jutranjim programom z murskega vala. Tudi če ste na počitnicah ali na dopustu in še niste krenili občudovat lepote modrega Jadrana, nas poslušajte in sodelujte s pisnimi ali telefonskimi predlogi!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, Romano vilago — Svet Romov, reklame, glasba), 18.00 21.232.

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Spored za otroke in mlade. 18.40 Gorská folklor: Poljska-Dolina Dunajca. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.15 V hribih se dela dan... Sedem očesc. 20.55 Kriminalna zgodba, ameriška nadaljevalka. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.05 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka. 24.00 Nesreča na tiri, ameriški film.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Početniški spored, 17.50 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Vnutev Sherlocka Holmesa, 21.00 Zabavni glasbeni oddaja, 21.30 Dnevnik, 21.50 Kultura, 22.50 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski spored, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derick, 21.20 Najboljše reklame, 22.30 Filmske novosti, 23.00 Ovčar (film).

Drugi program

16.50 Ljubljana dežela, 17.30 Zdravnik za živali, 18.00 Dogodivščina v Vancouverju, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Lokalni program, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Po sledih avstrijstva, 21.20 Oddaja o tv, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Šport, 23.20 Umetnine.

ljubljska banka
Pomurska banka Murska Sobota

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja — zdravnik, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21.232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

15.35 Poletna noč, ponovitev. 17.05 Tednik, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3x3. 20.30 S. O. S., ameriški film. 22.15 Tv dnevnik 3. 22.35 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka; Samo bedaki in konji, angl. nanizanka. Program LJ 2:
15.30 Otroška oddaja TV SK. 16.30 Kako biti skupaj. 17.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Glasbeni večer. 21.45 Poročila. 21.50 Evropski videogrami, oddaja iz kulture. 22.20 Športna sobota. 22.40 Slike časa, kulturni magazin. 23.25 Satelitski programi-poskusni prenosi.

TV ZAGREB

9.30 Početniški spored, 14.25 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ljubzen med lopovi (film), 22.00 Split 89, 23.25 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 14.10 Mladinski spored, 18.00 Družinski spored, 18.30 Šport, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Tekmovanje v narodno-zabavni glasbi, 22.00 Preroško znamenje (f), 23.50 Zadnji dnevi Pompejev (f).
Drugi program
16.45 Kdo me hoče?, 17.00 Iz parlamenta, 18.00 Dogodivščine v Vancouverju, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Bastard (grozljivka), 21.50 Šport, 22.20 Kronske dragulje (nadaljevalka), 23.10 Pazi se blondink (zabavna oddaja).

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarskem jeziku, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldne (osrednji aktualni prispevek, pregled športnih in drugih dogodkov, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21.232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.30 Otroška matineja. 10.50 S. Pavič: Boljše življenje. 11.30 Kvartet Savski val in harmonikar Lojze Travnik. 12.00 Ljudje in zemlja. 12.30 San Remo 89, zabavnoglasbena oddaja. 15.20 Priljubimo tišini. 16.00 Zapisani šoli, češkoslovaška nadaljevalka. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.10 Princeza in razbojnik, ameriški film. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 M. Karadžić: Djekna še ni umrla, kdaj bo, ne vemo, nadaljevalka TV TG. 21.25 Zdravo.

TV ZAGREB

Prvi program
9.30 Mladinski spored, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Tv v šoli, 12.30 Potopis, 13.00 Rosowski, 14.00 Reportaža, 14.25 Zabavna oddaja, 15.35 Pariz: Proslava 200-letnice francoske revolucije, 16.25 Reportaža, 17.00 Sedem Hladovih (film), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dramska nadaljevalka, 21.00 Nariši mi umor (f), 22.30 Dnevnik, 22.55 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 13.45 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Noč v Benetkah (opera), 22.35 Književnost, 23.35 Glasbeni večer.

Drugi program

9.00 Matineja, 15.00 Športno popoldne, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Dogodivščina v Vancouverju, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gozdarška hiša Falkenau, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Srbi prihajajo (dok. film), 23.10 Literarna dogajanja.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Pomurci z vseh koncev, oglasite se! Jutranjiki z murskega vala tudi poleti pričakujejo vaše sodelovanje, vaše pripombe in predloge za boljše prebujanje. Pokličite nas na 21.232, pokramljali bomo!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba), 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik: Zrcalo tedna, Utrip. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Aljoša Rusi: Prigodbe sreče, drama TV SK. 21.10 Osmi dan. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka; Alo, alo, angl. humor. serija.

Program LJ 2:

17.30 Satelitski programi-poskusni prenosi 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zarišče. 20.35 Po sledih napredka. 21.05 Svet na zaslonu. 22.15 Dokumentarni večer.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Tv v šoli, 15.40 Ponovitve, 17.50 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dramski spored, 21.05 Resna glasba, 21.50 Dnevnik, 22.15 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Magnum, 22.10 Ponarejevalec (f).

Drugi program

17.00 Čudežne trave, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Dogodivščine v Vancouverju, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gozdarška hiša Falkenau, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Srbi prihajajo (dok. film), 23.10 Literarna dogajanja.

RADIO MURSKA SOBOTA

Ni sporeda — prenos vala 202

TV LJUBLJANA

9.05 Zlatko Krutič: Zagrajmo z lutkami, predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana. 10.05 Edini izhod, jugoslovanski film. 11.30 Maksimir: Zaključna slovesnost ob 19. srečanju rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, prenos. 16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik: Da ne bi bolelo. 18.30 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 C. Barma: Klan, francoska nadaljevalka. 21.05 Mednarodna obzorja: Amerika, 2. del. 22.00 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka; Nenavadne zgodbe, angl. nanizanka.

Program LJ 2:

18.00 Beograjski tv program. 19.00 Hanca, Janko in Lucija, češkoslovaška folklor. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zarišče. 21.35 Zabavni torek.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Mladinski spored in ponovitve, 17.50 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Grissomova tolpa (film), 22.25 Dnevnik, 22.45 Zabavni večer, 23.30 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dalas, 22.05 Brez prisotnosti javnosti (film), 23.40 Oddelek S.

Drugi program

17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Dogodivščine v Vancouverju, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.07 Zunanje-politični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Kavarna Central.

TV MADŽARSKA

9.10 Zlato, dokumentarna serija. 9.50 Panorama, pon. 10.35 Telovadba za invalide. 16.55 Panonska kronika. 17.05 Poročila v nemščini. 17.10 Naš ekran, narodnostna oddaja v srbohrvaščini. 17.45 Pribojnik mladi dek, 8. del. 18.20 Škorpijon, tarantule in drugi. 19.00 Cim cim, kralj Sigismund. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Primer za dva, kriminalka. 21.05 Panorama. 22.55 Izpovedi o György Lukacu. 23.10 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Skušajte si zamisliti, kako se prebujate, če ne poslušate jutranjega programa Radio Murska Sobota. Odgovorite nam radešno sporočite na telefon 21.232, vesele bomo vsakega klica!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasbe). 18.00 Poslušamo vas (pripombe in vprašanja sporočite na 21.232). 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik: Dravska dolina, izobraževalna oddaja. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film jedna: Poletje revolucije, francoski film. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka; Hooperman, ameriška nanizanka. Program LJ 2:
17.30 Satelitski programi-poskusni prenosi. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zarišče. 20.35 Presej poželenja, balet. 21.05 Svet poročja. 22.05 Satelitski programi-poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Ponovitve, poletni spored, 17.50 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmskop — V ime naroda (film), 22.35 Dnevnik, 23.00 Program plus.

ljubljska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Tv v šoli in ponovitve, 15.30 Mladinski spored, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Marija Terezija (film), 21.50 Sarajevski atentat (film), 23.35 Oddelek S.

Drugi program

14.30 Vzgojna oddaja. 15.00 Šport, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Bastard (f), 21.45 Šport, 22.05 Čas v sliki, 22.30 Teleskop. Central.

TV MADŽARSKA

9.10 Početniška matineja, filmi za otroke. 10.50 Studio '89, pon. 17.00 Video novice. 17.10 Poročila v slovaščini. 17.15 Hello, Einstein, francosko-madžarska serija. 18.15 Novi Reflektor, magazin. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Jean Cocteau: Sanje gredo mimo. 20.10 Modra luč, reportaže. 21.15 Zvok glasbe: Musical, skupni program madžarske in finske TV. 22.10 Novi svet, znanja politika. 22.55 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Želimo vam dobro poletno jutro, da se ne bi preveč potili in da bi bili in zdravi stopili dnevom kislih kumaric na proti. Bodite z nami tudi to-krat!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Zgodba o dveh mestih, angl.-franc. nadaljevalka. 21.00 Tednik. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Poletna noč; Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevalka; Leteti cirkus Monthya Pythona, angleška nanizanka. Program LJ 1:
18.30 Regionalni programi TV Lj — Studio Maribor. 19.00 Čas, ki živi: Prva slovenska partizanska brigada. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zarišče. 20.35 Mali koncert. 20.50 Oči kritike. 21.20 Alpe Jadran. 21.50 Satelitski programi-poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Ponovitve, poletni spored, 17.50 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter (pol. magazin), 21.05 Zabavni glasbeni oddaja, 22.20 Dnevnik, 22.25 Program plus.

TV AVSTRIJA, II. PROGRAM, ponedeljek 3. julija

22.25 Težišče — Evropa:

SRBI PRIHAJAJO

Avstrijska televizija se je tokrat lotila najnovejših odnosov med republikami. Takole opisujejo vsebno te dokumentarne oddaje: Že od Titove smrti, leta 1980, Srbi vedno bolj poudarjajo svojo željo po prevzemu vodenja v Jugoslaviji. Klic: »Srbi prihajajo!« širi po severnih republikah, Hrvaški in Sloveniji, vedno večji strah. Tam se bojijo za svojo suverenost. Vedno bolj so opazne težnje po odcepitvi. Friedrich Orter, dopisnik ORF iz Jugoslavije, in anemalce Ralph Rabenstein skušata na primerih posameznih ugod dokumentirati z napetostjo nabito stanje v Jugoslaviji.

TV AVSTRIJA, I. PROGRAM, sredo, 5. julija

20.15 Marija Terezija (film, ZRN 1951)
Grenko spoznanje Marije Terezije, da jo soprog vara, jo potisne v svet sanj in spominov, v katerem se začne počasi izgubljati. Šele po temeljitim pogovorih s cesarjem začne ponovno zaupati in verjeti v skupno življenje.
Igrajo: Paula Wessely (Marija Terezija), Fred Liewehr (Franc Štefan), Marianne Schöndauer (Marija Valerija) in drugi.
Režija: Emil Edwin Reinert

21.50 Sarajevski atentat (film, Jugoslavija — ČSSR, 1975)
Film prikazuje priprave in izvedbo atentata v Sarajevu, s katerim skuša pet mladeničev izboriti svobodo in uničiti svetovno cesarstvo.
Igrajo: Christopher Plummer (Franc Ferdinand), Florinda Bolkan (Sofija), Maximilian Schell (Djuro), Radoš Bajčić (Nedeljko) in drugi.
Režija: Veljko Bulajić

TV LJ., 30. junij

LJ 1

NESREČA NA TIRIH,

ameriški barvni film

Ko letalski kontrolorji organizirajo veliko stavko, preusmerijo dolge vrste čakajočih potnikov na vlake. To v Ameriki, kjer vlaki drivajo z velikimi hitrostmi, ne povzroči posebnih zapletov. Dobro organizirano železniško omrežje, ki je popolnoma avtomatizirano — vodi ga najmodernejši računalniki — zagotavlja hitra in udobna potovanja. »Računalnik dela čudeže, praviijo ljudje v centrali, sami samo programiramo, zasledujemo in oskrbujemo varnostni sistem. Vse je avtomatizirano, stroj preverja človeka, človek pa stroj. To dopušta, da po isti progi dva vlaka vozita, južni vlak 3 iz San Francisc, ki pelje v Los Angeles in severni vlak 12, ki pelje v nasprotni smeri. V pravem trenutku kretalca preusmeri južni vlak na drugi tir in sleharna nesreča je izključena.

Da pa ne bi bilo vse tako preprosto in tako zelo zanesljivo, se v filmu Nesreča na tirih pojavi strokovnjak, ki genialno obvlada računalnike, čustveno pa je prizadet in neuravnotežen, ker je pred leti zaradi železniške nesreče izgubil ženo in otroke.

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 30. junija do 6. avgusta

30. junija ob 18. uri amer. glasb. film MOONWALKER. MICHAEL JACKSON NA FILMSKEM PLATNU — USPEŠNICA ZA VAS!

30. junija ob 20. uri amer. futuristična lažja grozljivka SMRT V AVTO-KINU.

2. julija ob 16. in 18. uri amer. glasb. film MOONWALKER

2. julija ob 20. uri amer. futuristični driller SMRT V AVTOKINU

3. julija ob 18. in 20. uri amer. film TV DNEVNIK. SUJEN FILM O ODNOSIH V TV REDAKCIJI. UBIJAJOC TEMPO. HISTERIČNO VZDUŠJE! ODLIČNA ŠTUDIJA ZNAČAJEV IN GLAVNE VLOGE!

Režija: James L. Brooks, vloga: W. Hart, H. Hunter, J. Nicholson!

4. julija ob 18. uri amer. film TV DNEVNIK

4. julija ob 20. uri amer. grozljivka OKUS STRAHU

5. julija ob 18. in 20. uri amer. grozljivka OKUS STRAHU

6. julija ob 18. uri danska kom. DRUŽINA FLODDER

6. julija ob 20. uri amer. erot. film ZGODBA O JOANNI — trda erot.

Kino KUD ŠALOVCI

1. julija ob 21.30 amer. futurist. lažja grozljivka SMRT V AVTOKINU

Prodaj

MOTORNÁ VOZILA

PRODAM

ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. Ročak, Žitki 31 a. M-2566

ROGOVO KOLO s pomožnim motorjem prodam. Informacije: telefon 22 884. M-2575

MONTAŽA CENTRALNIH KURJAV IN VODOVODNIH INŠTALACIJ

August Zver, TURNIŠČE, Prvomajska 11

KAKOVOSTNO

HITRO

POCENI

OSEBNI AVTO PASSAT L prodam. Saruga, Astra, telefon: 25 190, dopoldne. M-2576

CITROEN GS CLUB, letnik 1976, dobro ohranjen, prodam. Arzenak, Murska Sobota, Titova 1, telefon zvečer: 23 638. M-2580

TAM 4500, preključnik, in diferencialni man prodam. Kavaš, telefon: 70 032. M-2584

KOMBI ZASTAVA 850 AF, na novo registrirani, dobro ohranjen, star 6 let, nujno naprodaj. Za protivrednost avtomatika 14 pd. Informacije dopoldne: 22 354, popoldne: 22 888. M-2585

DIANO, slamoreznic in kotel, 80 l, prodam. Adrijanci 4. M-2589

KADETI E, letnik 1986, z avtomatskim menjalnikom (5 vrat), prodam. Lendava, Mlinska 10, telefon: 75 012. M-2594

KAM NA KOZARČEK IN PI-CO?

NA HOTIZO V OSMICO!

AVTO WARTBURG, letnik 1976, prodam. Albert Horvat, Čentiba 279. LE-19756

ŠKODA 100 S in fiat 850 poceni prodam. Marjan Filipič, Radoslavci 52, p. Bučkovi. IN-17380

JUGO 45, letnik 1987, prevoženih 13.000 km, ugodno prodam. Telefon: 87 026. IN-17379

MOPED 14 M s 5 prestavami in FORD 3,5 prodam. Elizabeta Kovač, Murska Sobota, Kocljeva 14 g. M-2601

GOLF, letnik 1981, in zastavo kombi 850 prodam. Bojan Stampar, Urban 2. M-2602

RENAULT 12, letnik 1974, prodam. Telefon: 21 674. M-2604

FIAT 125 P, letnik 1978, in zastavo 750, letnik 1976, prodam. Telefon: 71 175. M-2613

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Lopamnik, Feri Maučec, Štefan Sobocan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nivenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uredništvo:

Murska Sobota, Titova 29/1. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za 1. polletje 1989 je 50.000 dinarjev, za delovne organizacije 100.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP VEČER tozdr Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

Zaposlitve

ŠOFERJA KATEGORIJE E, s prakso, zaposlim. Telefon zvečer: 26 379. M-2573

SAMOSTOJNEGA AVTOKLEPARJA sprejem za nedoločen čas. Telefon: (069) 73 173. M-2653.

ŽIVALI

PRODAM

PUJSKE PRODAM. Tropovci 4. M-2615

SAI7MALE PUJSKE prodam. Gederovci 21. M-2624

MALE PUJSKE PRODAM. Tropovci. Kolesarska 14. M-2642

MLADO KRAVO s teletom prodam. Stara ulica 19, Bakovci. M-2646

MALE PUJSKE PRODAM. Gradišče 40 a. M-2652

SVINJO ZA ZAKOL in moped A 3 KLS prodam. Bratonci 151, telefon: 71 056. M-2672

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.

Naročila sprejema in daje vse informacije: **Gostilna Tibija Horvata, Nemčarici 38, telefon: (069) 24 393.**

KRAVO, staro šest let, kontrola A, brejo sedem mesecev, prodam. Puževci 42. M-2599

MALE PUJSKE prodam. Gradišče 46, p. Tišina. M-2673

NESNICA, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.

Naročila sprejema in daje vse informacije: **JOŽE VERBAN, gostilna, TROPOVCI, JORDAN 44, telefon: (069) 46-015.**

posesti

PRODAM

VINOGRAD V OKOLICI KAPELE, 22 arov, možnost zidave poč. hišice, prodam. Telefon: 74 105. M-2581

GRADBENO PARCELO NA GORNJI BISTRICI in garsonjero v Murski Soboti prodam. Informacije po telefonu: 70 032. M-2584

PARCELO V DOLGOVAŠKIH GORICAH št. 61, blizu Lendave, primerne za zidavo stanovanja ali nasaditev, prodam. Interesenti naj se ogledajo v Kapci 41. LE-19764

STAREJSO HIŠO s 50 ari zemlje, lepim vrtom in nasadom vinske trte (brajda), ob turistični poti Radenci—Kapela, možna turistična dejavnost, prodam. Naslov v upravi lista. GR-18850

STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in zemljo v Sercici prodam. Otovci 5, p. Mačkovi. M-2453

ZAZIDLJIVO PARCELO V FILOVCIH — GAJ, z gradbenim materialom, nujno prodam. Telefon: 061 311 344, intema 45, do 15. ure. M-2643

VINOGRAD s kletjo prodam. Moravske Toplice, Levstikova 25. M-2761

GRADBENO PARCELO V LEMERJAH, 38 arov, z lokacijskim dovoljenjem, prodam. Bela Banja, Murska Sobota, Staneta Rozmana 15, ali po 20. uri po telefonu: 24 664. M-MM

RAZNO

PRODAM

RABLJENA TRIDELNA IN DVODELNA OKNA z roletami prodam. Ludvik Somi, matičar, telefon v službi: 75 080 ali Lendava, Kajuhova 8. LE-19763

SEDEŽNO GARNITURO in omaričo za šivalni stroj zelo ugodno prodam. Informacije po 19. uri: telefon 21 418. M-2569

TELEVIZOR GORENJE 108 ET, črno-beli na daljinsko upravljanje, star dve leti, prodam. Bojan Macun, Drobčinci 21, p. Apače, telefon: (069) 73 216. GR-18854

OTROŠKO POSTELJO in vlečno kljuko ugodno prodam. Informacije: telefon (069) 24 674. M-2605

KOMPRESOR, 130 l, prodam. Informacije po telefonu: 25 549. M-2607

ČRPALKO TOMOS 500 za namakanje prodam. Alojz Anrolin, Dokležovje 27, p. Beltinci. M-2612

POMIVALNI STROJ CANDI, hladilnik, dva frotelja in posteljo (140 x 200), rabljeno, prodam. Telefon: 74 505. M-2617

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK in tri rabljena okna z roletami, zastekljen, ugodno prodam. Bencak, Puconci 106. M-2618

ELEKTRIČNO KITARO prodam. Tropovci, Šolska ulica 4. M-2620

ZAMRZOVALNO SKRINJO in hladilnik ugodno prodam. Časar, Stara 3, telefon: 73 729. M-2623

BOROVE IN SMREKOVE PLOHE IN DESKE prodam. Pečarovi 92. M-2626

KORUZO NA STORŽIH prodam. Stanjeveci 8. M-2627

ZAMRZOVALNO OMARO GORENJE, 240 l, 6 let, (1.500.000.— din), prodam. Murska Sobota, Trstenjakova 30. M-2632

TRI LOVSKE PUSKE RISANICE 243 WIN., MK — 5, 6, HAMERLES 12/12 prodam. Telefon: 26 607. M-2632 a

HLADILNIK GORENJE PRODAM. Telefon: 22 096. M-2635

TRIFAZNI MOLZNI STROJ VITREKS prodam. Pordašinci 2, p. Prosenjakovci. M-2636

SF 354 ENOSTRANSKO DISKETNO ENOTO ZA ATARI in zavorne čeljusti za R 4 («ferode») prodam. Telefon 24 767. M-2645

FRANCOSKO POSTELJO prodam. Cigut, Beltinci, Ravenska 6. M-2654

KONČNO STOPNJO PA, 2 x 500 W, 2 bas zvočnika JBL, 2 x 400 W, prodam. Telefon: 71 646. M-2659

NOVO PREPROGO, 100-odstotna volna, 3 x 4 m, ugodno prodam. Franc Žizek, Murska Sobota, Kocljeva 2, telefon: 21 775. M-2666

RDEČE VINO ugodno prodam. Telefon: 22 508. M-2667

TELEVIZOR GORENJE, star tri leta, in tomos avtomatik, star 15 mesecev, prodam. Telefon: 22 096. M-2669

KOMPLETNO POHIŠTVO SPALNICE, kavč za dnevno sobo, 2 frotelja in 2 tabureta, skoraj novo, ugodno prodam. Murska Sobota, Kopitarjeva 8. M-2671

ELEKTROMOTOR 55 KW, 2900 obratov v minuti, prodam. Telefon: 26 631. M-2675

NOVE TRAKTORSKE GUME, 12/4/28, prodam 10 odstotkov ceneje. Murska Sobota, Cvetkova 15. M-2677

GARAŽNA VRATA LIP BLEJ, nova, poceni prodam. Geza Horvat, Otovci 54, telefon: 77 091. M-2688

GRADITELJI POZOR!

Izdelajem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava tako večjo količino dostavimo na dno brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R Končar 16, 42200 Čakovec, telefon (042) 811 685.

Preključujem veljavnost zaključnega spravevala, izdanega pri Centru poklicnih šol M. Sobota, mizarske smeri, za šolsko leto 1969/1970. Vlado Grof, Sebeborci 110, p. Martjanci. M-2572

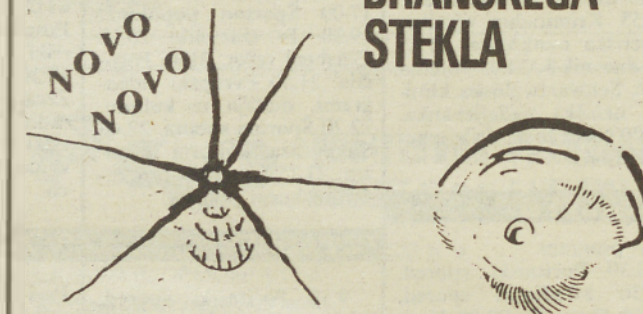
VDOVEC, star 57 let, osamljen, želi spoznati žensko za pomoč na majhni kmetiji, staro do 60 let. Vse drugo po dogovoru. Samo resne ponudbe pošljite na upravo lista pod: V DVOJE JE LAŽJE. M-2574

PREKLJUČI! Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 315184, izdane pri ABC Pomurke HKS, KZ Panonka, M. Sobota. Ivan Perhoč, Martinska 92, Mursko Središče. M-2593

ODKUPUJEM OSEBNE AVTOMOBILE IN KMETIJSKE STROJE! Posredniška trgovina Antolič, Žerovinci. Delovni čas od 11. do 16. ure, telefon: 062 714 113. IN-17378

PREKLJUČI! Preključujem veljavnost članske izkaznice stanovanjske zadruge Zabjek, izdana pri Opekarni Prui na Pruju na naslov: Janko Kukovec in Majda Slekovec, Plitvički Vrh 16. GR-18855

POPRAVILO LEPLJENEGA VETROBRANSKEGA STEKLA

Zakaj zavreči poškodovano vetrobransko steklo? Mi vam ga popravimo!

Informacije: Elek Celec, Murska Sobota, Lendavska 23 b, telefon: 24 929. Stroški popravila znašajo približno 1/3 vrednosti novovstavljenega stekla.

NOV TV SPREJEMNIK na daljinsko upravljanje (10 odstotkov ceneje od nakupne cene), zastavo 750, letnik 1976, obnovljeno, dobro ohranjeno, moped avtomatik M-3 in prikolico za avto, 350 kg, prodam. Telefon: 23 701. M-2689

GOSTINSKO TOČILNO MIZO ugodno prodam. Telefon: 81 648. LE-17387

PLETILNA STROJA SINGER IN PASSAP prodam. Telefon: (069) 81 008. IN-17389

TEHNICHS STOLP (dvojni kasetar), 2 + 120 W/SIN, in avtoradio philips prodam. Telefon: (069) 87 505. IN-17391

VARILNI APARAT 180 A, malo rabljen, prodam. Telefon zvečer: 48 522. M-2384

RJAVE PLOŠČE, 8-rebrne, 300 kosov, prodam. Šnurer, Domajinci 32. M-2690

Kupim

KADETI C kupim. Telefon: 87 679.

Razno

TRAVNIK DAM V NAJEM ali prodam, otavo za košnjo prodam. Telefon zvečer: 23 093. M-2595

INŠTRUKTORJA ZA MATEMATIKO IN KEMIO iščem. Telefon popoldne: 82 255. M-2629

Bolečina v naših srcih je, kamorkoli se ozremo, povsod vse prazno je, ni več ljubeče roke mamine.

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša mama in stara mama

Marija Osojnik

roj. Gergar, iz Tropovec

Iskreno se zahvaljujemo g. duhovniku Balažicu iz Križevca v Prekmurju za opravljen obred, pevcem evang. cerkve iz M. Sobote, pevskega zboru društva invalidov iz M. Sobote, gospodini, gasilcem iz Tropovec, sodelavcem ozda Mura, tozdr Ženski plašč, dobrim sosedem za vsestransko pomoč, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene vence in šopke ter vsem, ki ste drago pokojnico spremljali v tako velikem številu na njeni zadnji poti.

Žalujoci: hčerki Nada in Zora z možema Mirkom in Mihom, sin Jože z ženo Jolanko, vnuki Primož, Vlasta, Vesna, Jožek ter pravnuka Andreja in Aleš

UPRAVA VESTNIKA

Male oglase in zahvale za objavo v naslednjem tednu sprejemamo do sobote. Delovni čas od 7. do 15. ure, v soboto pa od 8. do 12. ure.

*Rože tvoje jokajo,
ker čutijo, da tebe ni,
le grob bodo ti krasile,
spremljale te k večnosti.*

V SPOMIN

30. junija mineva žalostno leto, odkar smo se mnogo prezgodaj za vedno poslovili od naše drage hčerke in sestre

Cvetke Tratnjek

iz M. Sobote

Čeprav te ni več med nami, v naših srcih še vedno živiš. Hvala vsem, ki se je spominjate in obiskujete njen grob.

V tihi žalosti: mama, oče in sestra z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta in brata

Jožeta Jerebica

iz Ivanec

in tete

Ane Grabar

iz Ivanec

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, reševalni ekipi, gasilcem, pevcem, duhovniku, sodelavcem iz Mure ter vsem ostalim, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali. Zahvala predstavniku KS za poslovilne besede.

Žalujemo: hčerki Marija in Marjeta z družinama, brat Štefan, sestra Rozika in Trezika ter drugo sorodstvo

*Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
ker tebe dragi oče ni,
da bi skupaj še bili.*

ZAHVALA

V 56. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče in stari oče

Janez Fartelj

iz Doline

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in vsem tistim, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje.

Posebna hvala g. duhovniku Balažicu, pevcem žalostink in govornici Marti za poslovilne besede, ter kolektivom ZGEP Pomurski tisk, TOZDu EURECA, OZD Mura, TOZDu Ženska oblačila in Vodnogospodarskega podjetja.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!
Dolina, 28. maja 1989

Žalujemo: vsi, ki smo te imeli radi

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja
Ko živel sem, ljubil sem vas vse,
zdaj ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu vsi.*

ZAHVALA

Globoke bolečine so nastale v naših srcih, ko nas je tako nepričakovano, 14. junija, v 48. letu starosti, zapustil naš dragi mož, ljubi oče, sin in dober zet

Jože Fras

iz Berkovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, botrini in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam stali ob strani in nam pomagali preživeti najhujše trenutke ter s srcem žalujočim pospremili našega dragega moža, očeta, sina in zeta na njegovi mnogo prerani zadnji poti.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, posebno dr. Alojzu Horvatu. Zahvaljujemo se GD Berkovci, kolektivu tovarne Tekstil TOZDu Pletilstvo Prosenjakovci, razredu 3T3 — SCTPU v M. Soboti in rezervnim vojaškim starešinam. Zahvala tudi g. duhovniku, pevcem žalostink ter vsem govornikom za poslovilne besede. Hvala tudi vsem, ki ste darovali vence in cvetje ter nam izrekli ustno ali pisno sožalje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: žena Ema, hčerka Metka, mama Helena, tast in tašča ter drugo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da je umrla

Anica Novak

medicinska sestra

Tvoje požrtvovalno delo nam bo ostalo za vzgled.

Društvo medicinskih sester Pomurja

*Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh nam v srcih še živi
in nihče ne ve, kako zelo, zelo boli,
ko zavemo se, da več te ni.*

V SPOMIN

Pavlu Gašpariču

19. 9. 1922—28. 6. 1987
iz Kobilje 34

Danes minevata dve leti, odkar smo se poslovili od tebe. Spomin nate pa v naših srcih še živiš.

VSI TVOJI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene in mame

Anice Novak

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nama izrazili sožalje, jo pospremili na njeni zadnji poti ter z venci in cvetjem prekrili njen prerani grob.

Posebej se zahvaljujemo medicinski sestri Miji Makovec za poslovilne besede, delovnemu kolektivu Zdravstvenega doma Lendava za ganljivo slovo, delovnemu kolektivu Integral TOZD-u Promet in delavnice, pevcem, govornici in g. kaplanu Lojzetu Kozarju za pogrebni obred. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: mož Aleksander in hčerka Dominika

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je po krajši boleznici za vedno zapustil ljubi oče, tast, dedek in pradedek

Janez Bot

upokojenec
iz Lendave

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali vence in cvetje. Posebna zahvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja
Ko sem še živel, ljubila sem vas vse,
zdaj ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu vsi.*

ZAHVALA

V bolečini spoznavamo, da smo ostali brez ljube mame, babice in prababice

Ane Jakič

iz Čepincev

ki nas je v 86. letu starosti za vedno zapustila. Ob boleči izgubi se srčno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, ki so v zadnji uri njenega življenja priskočili na pomoč, še posebej botrini, znancem in prijateljem, ki ste se prišli posloviti, nam izrekli sožalje, ter darovali vence in cvetje.

Posebna hvala dr. Kiršnerju, sestri Anki za obiske na domu in ljubečim bolečin. Prisrčna zahvala duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KS Zorki Ljubeč.

Se posebej zahvala sosedom Vendelu Gašparju in njegovi družini, Kristini Klaužer, Neži Spari, Jožetu Črnku, Belu Črnku in njihovim družinam ter družinam Vužen in Gorza.

Globoko žalujemo: sin Karel z ženo Terezijo, vnuk Marjan z družino, vnukinja Slavica z možem Marjanom, pravnuka Damjan in Davor, hčerka Marija, vnuk Milan, vnukinja Ivanka z možem Marjanom ter pravnuke: Robi, Sandi in vnučinja iz Mađarske

V SPOMIN

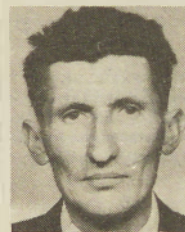
23. junija je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in brat

Štefan Herceg

iz Šalovec

Čas hitro mineva, ne more pa zapolniti praznine, ki jo čutimo v srcu, odkar te ni več med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate rože in prižigate sveče.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.*

V SPOMIN

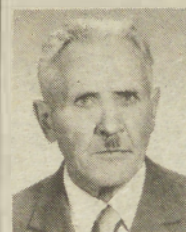
Mesec julij je za nas mesec žalosti, saj smo se 14. julija pred letom dni poslovili od dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

Karla Lutharja

iz Križevca 19

Čas hitro mineva, ne more pa zapolniti praznine, ki jo čutimo v srcu, odkar nisi več med nami. Vsem, ki se z dobro mislijo ustavite pri njegovem grobu, in prinesete cvetje, iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

V SPOMIN

Mesec junij je za nas mesec žalosti, saj smo se 29. junija pred letom dni poslovili od dragega moža, očeta, dedka in pradedka

Antona Štesla

iz Dolnjih Slaveč

Tiho in skromno, kot si živel, si odšel tja, kjer ni več trpljenja in ne bolečin. Korak je obstal, glas onemel, v naših srcih je bolečina, ki ne bo nikoli minila, dokler nas ne bo črna zemlja krila. Hvala vsem, ki z lepo mislijo postavite ob njegovem grobu.

Žalujemo: vsi njegovi najdražji

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, tast, brat in stric

Geza Šeruga

iz Radovec

Ob tej težki izgubi se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem iz Radovec ter sosednjih vasi, ki ste ga v tako velikem številu spremljali k njegovemu večnemu poslednjemu domu, nam izrekli sožalje ter darovali vence in šopke.

Hvala govornikom za poslovilne besede, pevcem za odpete žalostinke, posebno pa še DO Mura in NK Radovci. Radovci, 2. maja 1989

Žalujemo: žena Justina, hčerka Dragica z družino, brata Štefan in Ernest, sestra Gizela in Marija z družinami, Marjan z ženo ter drugo sorodstvo

*Kje si ljuba žena, mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.*

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je za vedno zapustila žena, mama, tašča in babica

Verona Vuk

roj. Ritlop
iz Velike Polane

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, botrini, sosedom in znancem, ki ste jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za sv. maše, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala g. župniku in novomašniku iz Žižkov za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku Štefanu Žerdinu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujemo: mož Jožef, hčerki Elizabeta in Marija z družinama ter sinova Jožef in Štefan z družinama

S »FRAJTONARCO« OB GAJŠEVSKEM JEZERU

Da je bilo zabavno, pestro, napeto, množično in nasploh enkratno, dokazuje ta fotoreportaza. V objektiv smo skušali dobiti tiste najbolj zanimive trenutke na odru, pod njim in ob njem.

Ob Gajševskem jezeru se je zbralo okoli 2.000 obiskovalcev, ki so kljub grozečim oblakom, ki so napovedovali nevihte, vztrajali do konca in se dije, saj je bila po tekmovalstvu še prava ljudska veselica s humoristom Gezo in ansamblom Magnet.

Triflanska žirija se je odločila, da se bo polfinala v Šentjurju pri Celju udeležilo 15 harmonikarjev: Hinko Serac (Šmartno na Pohorju), Aleš Praprotnik (Pušenci), Jože Škerjanec (Ivanjke), Zlatko Munda (Pregrad), Leopold Zorjan (Petajnci), Antonija Nedog (Stavešinski Vrh), Branko Slana (Radoslavci), Franc Hauko (Vešica), Stanko Horvat (Podgorci), Franc Lovrec (Trnovci), Marjan Borovnjak (Predanovci), Avgust Kolmančič (Veliki Brebrovnik), Venček Kolarčič (Mali Brebrovnik), Danijel Cajnko (Rakovci) in Antou Pelajako (Libanija).

D. L.

Mladi Aleš Praprotnik, star je šele 10 let, se ni ustrašil konkurence in je pogumno povlekel za mehi svoje »frajtonarce«. Tako pogumno, da se mu je uspelo uvrstiti v polfinale.

Tekmovalja je konec in sproščeno vzdaje se vse nastopajoče spodbodilo, da so zaigrali v orkestrskem stilu. Na eni strani so bili harmonikarji z na »e« oglašeni harmonikami, na drugi pa tisti, ki so jih imeli ugašene na »be«. Zmagovalca ni bilo.

Mika Balažič, pevec ansambla Magnet, nepoklicni veliki šarmer, si je lastil pravico predstaviti obeh ženskih tekmovalk. Klub rdečici na ličjih (ki žal zaradi črno-belih fotografij ni vidna) mu je to v precejšnji meri tudi uspelo, obe nastopajoči dami pa sta se precej dobro odrezali.

Le kje za vraga se je naučil te pesmi. Prekleto, takšne kombinacije bi sam težko zmoget. Dober je bil, sicer pa — mihi ne vedo, kakšen program sem jim jaz pripravil. Le počakajte, da pridem na oder. Polfinale mi ne more niti.

... in seveda je bil pri Gajševskem jezeru tudi Geza, brez katerega ne more miniti nobena veselica, ki da kaj nase. In ker sam pravi, da je čudežni otrok, saj je 5-leten vedel prav toliko kot danes, je to dodobra izkoristil.

Praznik Elrada

27. junij — dan samoupravljajcev je tudi praznik delovne organizacije Elrad. Kot vsako leto ob tej priložnosti so tudi tokrat organiziral Dan odprtih vrat, in sicer v petek, 23. junija. Sorodniki zaposlenih in občani Gornje Radgone so si lahko ogledali delovne prostore in proizvodnjo. V soboto so se v raznih športnih dejavnostih pomerili oddelki Elrada, tekmovali pa so vse od športnega ribolova do pikada, streljanja z zračno puško in v igrah z žogo. Popoldne je bilo na sejmšču v Gornji Radgoni družabno srečanje za vse delavce Elrada.

Podelili so tudi šest priznanj, pet bronastih znakov, tri srebrne in dva zlata. Priznanja so prejeli Cvetka Pivec, Anica Verač, Rozalija Vreča, Janko Tusek, Terezija Felkar in Razvoja skupina (Anton Mlakar, Štefan Vlač, Drago Fruhvir, Vojmir Rižnar in Štefan Kerč — mar). Bronaste znake so prejeli Peter Fridau, Milan Borko, Bojan Jakopič, Alojz Korošec in Frida Plohl, srebrne Jakob Roškar, Erika Vlač in Bruno Grapulin, zlata znaka pa Vlado Perkič in Anton Žitek.

bbp

BRIGADIRJI PONOVRNO NA GORIČKEM

Da čas hitro teče, dokazuje tudi akcija Goričko, ki je nastala sredi sedemdesetih let, torej ob razcvetu mladinskega prostovoljnega dela. Po osmih republiških akcijah pa so se letos že petič zbrali mladi iz vse Jugoslavije.

V vseh teh letih je bilo opravljenih veliko del, predvsem na Goriških cestah. In najbrž prihaja tudi čas, ko pomoč mladih ne bo več potrebna. Ne le zaradi tega, ker ne bo več dela, ampak ker klasične akcije, vsaj v Slo-

veniji, počasi izginjajo.

V nedeljo popoldan je ob navzočnosti skromnega števila domačinov član republiškega mladinskega vodstva Roman Lavtar odprl akcijo. Dobrodošlico je brigadirjem zaželel tudi predsednik soboške frontne organizacije in predsednik skupščine akcije Geza Farkaš. »Akcija Goričko 89 je tu. Naša želja in želja vseh občanov pokrajine ob Muri je, da bo naša akcija vsestransko uspešna. Ob delovnih uspehih si želimo, da bi bila akci-

ja mesto, kjer bi se mladi iz vse Jugoslavije med seboj dobro spoznali. Da bi kot večnacionalna družina spoznali razlike med narodi in narodnostmi v Jugoslaviji, da bi se naučili te razlike tudi spoštovati in jih upoštevati kot bogastvo in ne kot slabost naše skupne domovine,« je med drugim dejal Geza Farkaš.

V prvi izmeni, ki bo trajala do 21. julija, bodo sodelovale brigade: Veljko Vlahović, ki jo sestavljajo mladi iz Karlovca in Kragujevca, potem mladi iz Surdulice, zbrani v brigadi Pera Mačkatovac. MDB Bratstvo in enotnost je brigada Jugoplastike, v njej pa so mladi iz Splita, Kragujevca in Nove Crnje. Tu je tudi pobratena brigada Karel Barbarić, katere organizator je Rdeči križ Slovenije. Naslednji teden pa bodo prišli še pionirji iz Zaslavja, zbrani v brigadi Rdeči revirji.

Že prvi dan čaka brigadirje delo na cesti Tešanovci—Vučja Gomila—Selo. Na dobrih sedmih kilometrih bo potrebno izkopati občestne jarkove in pripraviti vse potrebno za asfaltiranje ceste. Nekaj del bo tudi na melioracijskih površinah, in sicer v Šalovcih, Krplivniku in na Hodošu ter v Beznovcih in Strukovcih. Brigadirji pa naj bi se lotili tudi vodovodnega omrežja med Črnskim mejami in Polano v dolžini 3,6 kilometra in med Mursko Soboto in Puconci v dolžini 5,8 kilometra.

Seveda brigadirji ne bodo ostali brez zabave. Poleg kulturno-zabavnega življenja, ki ga bodo organizirali sami, pa izletov in tečajev bo tudi nekaj gostovanj, tako naj bi nastopila Zoran Predin in Vlado Kreslin, skupina Pohorje expres in Milivoj Rož z monodramo Slovenac.

S. Eöry

ZELEZNE DVERI

PRAZNIK IN POHOD

V počastitev 25. krajevnega praznika so v Železnih Dverih pripravili že drugi Pohod po poteh kulturne dediščine občine Ljutomer. Tudi letošnja trasa je pohodnike vodila z Miklošičevega trga v Ljutomeru prek Kamenščaka v Radomerje. Od tam so se po krajšem postanku napotili do Radomerščaka, kjer je rojstna hiša itirista in etnologa Stanka Vraza, in vse do Jeruzalema, kjer je bila malica, in nazaj v Radomerje. Tam so pripravili pohodnikom pristen program, ki pa ga je žal skazila nevihta.

Ob letošnjem pohodu moramo povedati še nekaj: žal se ga je udeležilo premalo pohodnikov, da bi lahko rekli, da gre za kulturno, turistično in rekreativno prireditev, ki bi s ponosom nosila tako zveneče ime, kot je — Po poteh kulturne dediščine občine Ljutomer. Predvsem pa na pohodu ni bilo tistih, ki bi — če že ne po službeni dolžnosti morali biti na pohodu (kulturniki, turistični delavci in telesnokulturni predstavniki) — morali vsaj iz spoštovanja do zveneti imen ljutomerske kulturne preteklosti pokazati svoj odnos do dediščine in mož, ki so ime Ljutomera ponesli v svetovno zgodovino: Miklošič, Osterc, Grosman, Vraz in drugi.

Zato vsem tem, ki jih ni bilo na pohodu, zapisujemo veliko črno piko, organizatorju — turističnemu društvu Železne Dveri — pa želimo, da kljub ignoranci vztraja pri pohodu in tako pokaže svoje kulturno poslanstvo, ki si ga je naložil.

D. L.

Z OTVORITVE DELOVEGA DOPISNIŠTVA — Med 15 dopisništvih ljubljanskega Dela je soboško med najpodobneje opremljenimi in urejenimi v Sloveniji in Jugoslaviji. Na ponedeljkovi otvoritvi smo slišali, da je založba znašala 600 milijonov ali 40 dolarjev na prodani izvod dnevnika Delo. Prostorno dopisništvo — s prejšnjih 14 kvadratnih metrov na tržnici so trije Delovi dopisniki (Boro Borovič, Ivan Gerencer in Jože Pojbič) in spremljajoče osebe prešli na 95 kvadratnih metrov — ima vso potrebno tehnično-tehnološko opremo, ki je računalniško podprta, in temnico. Pri ureditvi in usposobitvi prostorov so največ pomagali gradbeno podjetje Pomurje, Platana in družbe nopolitična skupnost. V prejšnjem dopisništvu na tržnici pa bodo uredili sodoben prodajni lokal za revije in časopise iz domovine in tujine.

B. Z.

Foto: N. Juhnov

Udeleženci proslave ob 25-letnici združbe LD Bakovci, Krog, Lipovci in Rakičan v LD Murska Sobota.

Foto: J. Šabjan

bile ustanovljene pred 43 leti. Na prazniku, ki sta jo popestrila pevski zbor in rogisti ZLD Prekmurja pod vodstvom Frančka Zvera in Jožeta Grleca, so o jubileju in vlogi lovstva govorili predsednik izvršnega odbora ZLD Prekmurja Branko Radišič, predstavnik ZLD Slovenije in nekdanji član SD Bakovci Lojze Briški ter starešina družine Franc Lanščak. »Ponosni ste lahko na svojo lovsko družino in na njeno prehojeno pot, zlasti še, ker vam posegi v naravo niso bili vselej naklonjeni,« je med drugim poudaril Lojze Briški. Obširneje o delovanju lovskih družin, posegih v naravo, o stanju divjadi in sploh o razmerah ter nalogah lovcev pa je govoril starešina Franc Lanščak. Med drugim je povedal: »S kulturnimi dejanji in odgovornim odnosom do narave moramo družno sodelovati kmetijec, gozdar, vodar, kemik, tehnik, ribič, lovec, otrok in odrasel človek tako, da naravnih ekosistemov ne bomo onesnaževali in uničevali ter da v poštenem boju z naravo ne bomo samo jemali, temveč ji tudi vračali.« LD Murska Sobota sodi med največje družine ZLD Prekmurja, saj šteje okrog 130 lovcev in gospodarji s 5.068 hektarji lovni površin. Na slovesnosti praz-

in tretje stopnje: Geza Fister, Štefan Forjan, Ivan Fratar, Albin Geč in Mirko Horvat. Znak za lovske zasluge pa je prejelo 22 lovcev. Po končani proslavi so pripravili streljanje na glinaste golobe. Ob jubileju je LD Murska Sobota tudi izdala brošuro.

Feri Maučec

SEJEM BIL JE ŽIV

Orségi Baráti Kör (Krog prijateljev Orsega) je bil ustanovljen pred dobrim desetletjem z namenom, da poskrbi za ohranitev etnografskih značilnosti Orsega, nekdanje Stražne krajine. Ena od akcij, ki so jo v tam namen začeli, je sejem, na katerem naj bi se predstavili ljudski umetniki iz vse Madžarske. Toda žal je položaj iz leta v leto slabši.

V bistvu ni velikih razlik. Tudi lani je bilo tako. Opaziti je le, da je še manj originalnih ljudskih umetnin, vedno več pa običajne sejemске krame: plastičnih izdelkov, igrač, džinsa. Prilagajati se je pač potrebno okusu ljudi in njihovim potrebam. In ljudi se je v dveh dneh kar trlo med stojnicami ob nogometnem igrišču v Oriszentpetru. Bilo je tudi veliko gostov iz Avstrije in Jugoslavije.

Orségi Baráti Kör je v zadnjih letih veliko naredil za ohranitev etnografskih značilnosti svoje krajine. Mnogo propadlih hiš so že rešili, tako da so jih pod ugodnimi pogoji prodali umetnikom iz različnih koncev Madžarske. Čeprav ne gre vse po načrtih in je videti, da jim nekoliko pojema sapa, pa je potrebno povedati, da je pomembno še nekaj. Gre za obmejno sodelovanje, saj se v njihove aktivnosti vključujejo tudi Hodošani, ki so prav tako del nekdanje Stražne krajine. Hodošani so se s svojim pevskim zborom predstavili na nedeljski predstavitvi kulturnih skupin. Tam pa je bila tudi soboška Zvezda, ki je poskrbela za hrano in pijačo v tamkajšnji čardi.

S. Eöry

Letos so se pojavili tudi številni politični spominki. Poleg knjig o Imreju Nagyu se lahko kupili pripone s Kossuthovim in Petőfijevimi likom ter še kaj.

VODA V GORICE

V Strebovcih so proslavili konec asfaltiranja vaških ulic in napeljavo vodovoda v gorice. S pomočjo krajevnega samoprispevka, dodatnega prispevka občanov in krajevnih skupnosti Dobrovnik ter občine so zbrali kakih 400 milijonov dinarjev in uredili največji problem vasi. Zgradili so okoli 4 kilometre vaških cest in 9 kilometrov vodovodnega omrežja v gorice. Na vodovod se je priključilo 160 vaščanov. Slavnosti so se udeležili tudi predstavniki krajevnih skupnosti in občine Lendava.

Filigranski mojster si je krajšal čas kar z delom.

Sejem, ki je bil v začetku zamišljen kot predstavitev ljudskih umetnikov s celotne Madžarske, dobiva klasično kramarsko podobo, ki pa privablja veliko obiskovalcev.